

**SUD BOSNE I HERCEGOVINE
СУД БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Predmet broj: S1 2 K 032622 21 K
Datum objavljivanja: 02.06.2021. godine
Datum otpreme: 02.07.2021. godine

Sudija RADEVIĆ GORAN

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

protiv optuženih

PANDŽA MARKO i ALEŠEVIĆ NERMIN

PRVOSTEPENA PRESUDA

Učesnici:

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine: tužiteljica NURKIĆ MERISA

I-optuženi: PANDŽA MARKO

Braniteljica I-optuženog: ERCEG GORDANA, advokatica iz Banja Luke

II-optuženi: ALEŠEVIĆ NERMIN

Branitelj II-optuženog: FERAGET IFET, advokat iz Sarajeva

SADRŽAJ:

PRESUDA	4
OBRASLOŽENJE	7
1. UVODNE NAPOMENE	7
2. HRONOLOGIJA PRETRESA, DOKAZNI POSTUPAK	8
2.1. Dokazi Tužilaštva Bosne i Hercegovine	8
2.2. Hronologija postupka, ročište radi raspravljanja zakonitosti dokaza.....	14
2.3. Dokazi Suda za ročište radi raspravljanja prigovora odbrane.....	19
2.4. Procesna odluka po prigovorima zakonitosti dokaza.....	22
2.5. Stranačka završna izlaganja.....	24
2.5.1. Izlaganje Tužilaštva.....	24
2.5.2. Izlaganje odbrane	25
2.6. Zaključne uvodne napomene.....	27
3. RAZLOZI PRESUDE U VEZI SA NEZAKONITIM SASLUŠANJEM ALEŠEVIĆA U SVOJSTVU SVJEDOKA	27
3.1. Pravičnost postupka	27
3.2. Pravo na šutnju i imunitet od samooptuživanja, zabrana samooptuženja, uvodna razmatranja, ZKP BiH, EKLJP i praksa ESLJP	29
3.2.1. Odricanje osumnjičenog od njegovih procesnih prava	32
3.3. Nezakoniti dokazi	33
3.4. Ispitivanje osumnjičenog i saslušanje svjedoka.....	35
3.5. Nespojivost procesnih uloga osumnjičenog i svjedoka.....	39
3.6. Zapisnik o saslušanju Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, Tužilaštvo BiH, broj T20 KTA 0017505 19 od 24. maja 2019. godine, sa dva DVD audio snimka saslušanja	40
3.6.1. Tok i sadržaj saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka, ocjena iskaza...40	
3.6.2. Dokazi koji se pribavljaju nakon iskaza Aleševića u svojstvu svjedoka, u vezi sa iskazom i na osnovu iskaza ovog svjedoka	50
4. RAZLOZI SUDSKE ODLUKE U VEZI SA NEOVLAŠTENIM SNIMKOM SASTANKA OD 23.11.2018.	57
4.1. Pravo na privatnost, neovlašteno snimanje, krivično zakonodavstvo u BiH, uporedno pravo, EKLJP i ESLJP	58
4.2. Uporednopravna rješenja, međunarodna sudska praksa	61
4.2.1. Predmet ESLJP: Haldimann i drugi protiv Švicarske, presuda od 24. februara 2015.godine	61
4.2.2. Nezakoniti dokazi, zvučno i slikovno snimanje u kaznenom materijalnom i procesnom pravu Republike Hrvatske.....	63

4.3. Materijalno-pravni prigovori odbrane I-optuženog u vezi sa Neovlaštenim snimanjem kao nedopuštenim i nezakonitim dokazom	65
4.4. Neovlašteno snimanje kao nedopušten i nezakonit dokaz: Audio video zapis sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine, objavljeno na Youtube kanalu dana 23.05.2019. godine	70
5. OSTALE SUDSKE ODLUKE	74
POUKA O PRAVNOM LIJEKU	74

Broj: S1 2 K 032622 21 K
Sarajevo, 02.06.2021. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

SUD BOSNE I HERCEGOVINE (Sud BiH, Sud), sudija Radević Goran kao sudija pojedinac, uz sudjelovanje zapisničarke stručne saradnice Janković Biljane, u krivičnom predmetu protiv optuženih **PANDŽE MARKA i ALEŠEVIĆ NERMINA**, po optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH, Tužilaštvo), broj T20 0 KTK 00 17558 19 od 03.12.2020. godine, koja je djelomično potvrđena dana 23.12.2020. godine, i to **protiv I-optuženog PANDŽE MARKA** zbog krivičnog djela Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), a protiv **II-optuženog ALEŠEVIĆ NERMINA** zbog krivičnog djela Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. KZ BiH, nakon provedenog glavnog, usmenog i javnog pretresa u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, tužiteljice Nurkić Merise, I-optuženog Pandža Marka i njegove braniteljice Gordane Erceg, advokatice iz Banja Luke, te II-optuženog Alešević Nermina i njegovog branioca Feraget Ifeta, advokata iz Sarajeva, dana 02.06.2021. godine donosi i javno objavljuje u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, tužiteljice Nurkić Merise, I-optuženog Pandža Marka i njegove braniteljice Gordane Erceg, advokatice iz Banja Luke, te II-optuženog Alešević Nermina i njegovog branioca Feraget Ifeta, slijedeću

PRESUDU

I-optuženi PANDŽA MARKO, sin Stanoja i majke Nade, rođene Ostić, rođen 13.10.1973. godine u Banja Luci, nastanjen na adresi ..., sa završenom Višom školom za menadžment, zaposlen u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH, po nacionalnosti ..., oženjen, otac dvoje djece, državljanin ..., srednjeg imovnog stanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,

II-optuženi ALEŠEVIĆ NERMIN, sin Safeta, i majke Hazime rođene Muratović, rođen 24.11.1973. godine u Bužimu, nastanjen na adresi ..., po zanimanju mašinski tehničar, zaposlen u „Airventu“ d.o.o. Gradiška, po nacionalnosti ..., oženjen, otac troje djece, državljanin ..., srednjeg imovnog stanja, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak,

Na osnovu člana 284. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine

OSLOBAĐAJU SE OD OPTUŽBE

DA SU:

I-optuženi PANDŽA MARKO

1. Dana 23.11.2018. godine, na području Bosne i Hercegovine, u svojstvu policijskog službenika Državne agencije za istrage i zaštitu BiH, na radnom mjestu istražitelja za borbu protiv terorizma i trgovinu ABHO u Kriminalističko-istražnom odsjeku Regionalnog ureda Banja Luka, u činu mlađeg inspektora, koristeći svojstvo službenog lica i mogućnosti svoje funkcije u instituciji BiH, svjestan da nezakonito postupa u okviru svoje funkcije, protivno osnovama rada policijskog službenika sadržanim u članu 3. Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 27/04, 63/04, 5/06, 58/06, 58/06, 15/08, 50/08, 63/08, 35/09, 7/12 i 42/18 - odluka US), radi nelegalnog ostvarivanja sopstvene koristi, svjesno zahtjevao novac za sebe, kako bi kao posrednik izvršio uticaj na predsjednika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Tegeltija Milana, da isti koristeći svoju funkciju izvrši uticaj na glavnog tužioca Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, Burzić Dalidu, kako bi ista uticala na postupajućeg tužioca da izvrši radnju koju bi inače morala izvršiti, da uzme u rad predmet Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo broj: T09 0 KTO 0112075 17, u kojem je Alešević Nermin zainteresovana stranka, te primio novac za sebe, a što je i htio, i to nakon što mu se u prethodnom periodu Alešević Nermin, požalio da ima problema u pravosudnim institucijama u Unsko-sanskom kantonu i u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo, u više navrata ostvarivao kontakte sa istim, te stvorio uvjerenje kod Alešević Nermina da je u mogućnosti da preko svojih kolegijalnih i prijateljskih veza sa Jurišić Vladimirom, a koji je inače kum Tegeltija Milana, može ostvariti kontakt sa predsjednikom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine Tegeltija Milanom, koji mu može pomoći, odnosno da može uticati na postupajućeg tužioca da uzme predmet u rad, odnosno da može uticati na ubrzanje postupka, te obećao Aleševiću da će organizovati sastanak sa Tegeltijom, nakon čega je više puta pozivao Jurišić Vladimira, tražeći da Tegeltija primi i sasluša Aleševića u vezi njegovog problema, te nakon što je i sam dobio broj telefona Tegeltija Milana, više puta ga zvao kako bi sa njim dogovorio sastanak, da bi dana 23.11.2018. godine, oko 15:00 časova, u Banjoj Luci, u ugostiteljskom objektu „Dionis“, u Sportskoj dvorani Borik, zajedno sa Alešević Nerminom se sastao sa Tegeltija Milanom i Jurišić Vladimirom, prethodno upozorivši Aleševića, da na sastanku ne pominje novac, kojom prilikom je Alešević Nermin ispričao svoj problem u pravosudnim institucijama u Unsko-sanskom kantonu i u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo, a predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine obećao da će provjeriti šta je sa tim predmetom sa glavnom tužiteljicom Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, da bi po završetku sastanka tražio od Alešević Nermina da mu da novac za sebe i za Tegeltija Milana, kako bi mu pomogao u rješavanju njegovog predmeta, nakon čega mu je Alešević dao iznos od 2.000,00 KM (dvije hiljade konvertibilnih maraka), koji novac je zadržao za sebe,

II-optuženi ALEŠEVIĆ NERMIN

2. Dana 23.11.2018. godine, na području Bosne i Hercegovine, svjestan da nezakonito postupa, nudeći i dajući novac službenom licu u instituciji Bosne i Hercegovine, Pandža Marku, policijskom službeniku Državne agencije za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine iz Banja Luke, da isti koristeći svojstvo službenog lica i mogućnosti svoje funkcije u instituciji Bosne i Hercegovine, svjestan da nezakonito postupa u okviru svoje funkcije, radi nelegalnog ostvarivanja sopstvene koristi, kao posrednik izvrši uticaj na predsjednika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Tegeltija Milana, da isti koristeći svoju funkciju izvrši uticaj na glavnog tužioca Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo Burzić Dalidu, kako bi ista uticala na postupajućeg tužioca da izvrši radnju koju bi inače morala izvršiti, da uzme u rad predmet Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo broj T09 0 KTO 0112075 17, u kojem je Alešević Nermin zainteresovana stranka, te dao novac, a što je i htio, i to nakon što se u prethodnom periodu požalio Pandža Marku da ima problema u pravosudnim institucijama u Unsko-sanskom kantonu i u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo, u više navrata ostvarivao kontakte sa istim, koji je stvorio uvjerenje kod Aleševića da je u mogućnosti da preko svojih kolegijalnih i prijateljskih veza sa Jurišić Vladimirom, a koji je inače kum Tegeltija Milana, može ostvariti kontakt sa predsjednikom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Tegeltija Milanom, koji mu može pomoći, odnosno da može uticati na postupajućeg tužioca da uzme predmet u rad, odnosno da može uticati na ubrzanje postupka, te mu obećao da će organizovati sastanak sa Tegeltijom, da bi dana 23.11.2018. godine, oko 15:00 časova, u Banja Luci u ugostiteljskom objektu „Dionis“ u Sportskoj dvorani Borik zajedno sa Pandža Markom, se sastao sa Tegeltija Milanom i Jurišić Vladimirom, nakon što ga je Pandža prethodno upozorio, da na sastanku ne pominje novac, kojom prilikom je ispričao svoj problem u pravosudnim institucijama u Unsko-sanskom kantonu i u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo, a predsjednik Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine obećao da će provjeriti šta je sa tim predmetom sa glavnom tužiteljicom Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, da bi po završetku sastanka nakon što je Pandža Marko tražio od njega novac za sebe i za Tegeltija Milana, kako bi mu pomogao u rješavanju njegovog predmeta, dao Pandža Marku novac u iznosu od 2.000,00 KM (dvije hiljade konvertibilnih maraka),

PA DA BI TIME POČINILI:

I-optuženi PANDŽA MARKO krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine,

II-optuženi ALEŠEVIĆ NERMIN krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

Na osnovu člana 189. stav 1. Zakona o krivičnom postupku BIH troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava.

OBRAZLOŽENJE

1. UVODNE NAPOMENE

Ovo obrazloženje ima pet osnovnih dijelova, a osim prvog i petog dijela svi ostali imaju odsjeke.

Nakon prvog uvodnog dijela, slijedi drugi koji sadrži hronologiju postupka sa posebnim osvrtom na dokazni postupak, te završna izlaganja stranaka i branitelja. Potom slijede treći i četvrti dio koji su centralni dijelovi presude i bave se suštinskim razlozima donošenja ovakve presude: treći dio sadrži razloge presude u vezi sa nezakonitim saslušanjem Aleševića u svojstvu svjedoka, a četvrti dio sadrži razloge sudske odluke u vezi sa neovlaštenim snimkom sastanka od 23.11.2018. godine. Oba ova dijela, treći i četvrti, sadrže odsjeke sa teoretskim razmatranjima određenih, za presudu relevantnih procesnih i materijalnih instituta, određena uporednopravna zakonska rješenja i prikaz relevantne međunarodne sudske teorije i prakse. Peti dio se odnosi na ostale, supsidijarne sudske odluke.

Nakon posljednjeg petog dijela presude slijede pouke u vezi sa pravom na pravni lijek.

Slijede kratke uvodne napomene vezane za pripreme i početak suđenja.

Tužilaštvo BiH je podiglo kod ovog Suda optužnicu protiv Pandža Marka i Alešević Nermina, broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 03.12.2020. godine, zbog osnovane sumnje da su počinili, I-optuženi Pandža Marko krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH), opisano u tač. 1. optužnice, II-optuženi Alešević Nermin krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. KZ BiH, opisano u tač. 2. optužnice, a II-optuženi Alešević Nermin i djelo opisano u tač. 3. optužnice zbog osnovane sumnje da je počinio krivična djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. stav 2. i Neovlašteno fotografisanje iz člana 156. stav 1., oba iz Krivičnog zakonika Republike Srpske.

Sudija za prethodno saslušanje je u fazi razmatranja podignute predmetne optužnice potvrdio optužnicu protiv I-optuženog Pandža Marka zbog krivičnog djela Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona BiH iz tačke 1. optužnice, protiv II-optuženog Alešević Nermina zbog krivičnog djela Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. istog Zakona iz tačke 2. optužnice, međutim, protiv II-optuženog Alešević Nermina sudija za prethodno saslušanje je odbio potvrđivanje tačke 3. optužnice za krivična djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. stav 2. i Neovlašteno fotografiranje iz člana 156. stav 1., oba iz Krivičnog zakonika Republike Srpske, jer iz dostavljenih dokaza uz optužnicu ne proističe postojanje osnovane sumnje da je osumnjičeni Alešević počinio i ta krivična djela iz tačke 3. optužnice, kako to stoji u Rješenju sudije za prethodno saslušanje

ovog Suda, broj S1 2 K 032622 20 Ko od 18.12.2020. godine, o djelomičnom potvrđivanju optužnice.

Obrazlažući takvu odluku sudija za prethodno saslušanje navodi da „*Tužilaštvo evidentno osnovanu sumnju u pogledu činjeničnih okolnosti za postojanje ovih krivičnih djela koje čine tačku 3. optužnice, sadržajno i suštinski crpi iz iskaza koji je Alešević Nermin dao u svojstvu svjedoka*“, pa kako ovaj Zapisnik Sudu nije dostavljen i razmatran prilikom podizanja optužnice jer ga je Tužilaštvo prethodno u toku istrage, nakon što ga je koristilo u istrazi neko vrijeme, izdvojilo iz dokaza zbog činjenice da Alešević Nerminu kao svjedoku nisu dali imunitet, niti je bilo drugih dokaza Tužilaštva uz podignutu optužnicu za dokazivanje krivnje Aleševića za ova djela iz tačke 3. optužnice, to je sudija za prethodno saslušanje odbio ovu tačku optužnice zbog čega se II-optuženom Alešević Nerminu nije sudilo i za tačku 3. optužnice za krivična djela Neovlašteno prislušivanje i tonsko snimanje i Neovlašteno fotografiranje, oba iz KZ RS, kako to proističe iz pomenutog Rješenja sudije za prethodno saslušanje ovog Suda o djelomičnom potvrđivanju optužnice.

Ovaj Zapisnik o iskazu koji je Alešević Nermin dao u svojstvu svjedoka u toku istrage nije dostavljen kao dokaz uz podignutu optužnicu, niti je na osnovu njega potvrđena optužnica, jer je na osnovu člana 84. stav 9. ZKP BiH izdvojen iz tužilačkog spisa da se ne bi koristio u krivičnom postupku protiv svjedoka, međutim ovaj Zapisnik će u nastavku postupka, nakon što je odbrana skrenula pažnju na njega prigovorima nezakonitosti, biti od presudnog značaja za ocjenjivanje zakonitosti pojedinih ključnih dokaza Tužilaštva, pored nezakonitog audio video snimka sastanka, o čemu će više riječi biti u nastavku ovog obrazloženja.

Pomenuto rješenje sudije za prethodno saslušanje o djelimičnom potvrđivanju optužnice je postalo pravosnažno sa danom 23.12.2020. godine.

Prilikom izjašnjenja o krivnji optuženi Pandža Marko i Alešević Nermin se izjašnjavaju da nisu krivi, pa je predmet dostavljen ovom sudiji pojedincu radi suđenja.

Glavni pretres je započeo dana 09.04.2021. godine.

Optuženi su tokom cijelog postupka zastupani po izabranim braniteljima.

2. HRONOLOGIJA PRETRESA, DOKAZNI POSTUPAK

2.1. Dokazi Tužilaštva Bosne i Hercegovine

Tužilaštvo je na početku dokaznog postupka predložilo izvođenje 51 materijalnog dokaza, a od subjektivnih dokaza predložilo je saslušanje pet (5) svjedoka, tri (3) svjedoka stručna lica i jednog (1) vještaka, kao u djelomično potvrđenoj optužnici, i to:

saslušanje svjedoka: Kemal Tatarević, Neven Veseljak, Vladimir Jurišić, Milan Tegeltija, Dalida Burzić; saslušanje stručnih lica: Irhad Kos, Državna agencija za

istrage i zaštitu BiH, Emir Sokočević, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, Jasmin Brčaninović, MUP FBiH, Federalna uprava policije; saslušanje vještaka: Adnan Bešlić, MUP FBiH, Federalna uprava policije, kao i

u djelomično potvrđenoj optužnici čitanje i vršenje uvida u slijedeće materijalne dokaze: Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Marka Pandže, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 06.06.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Nermina Aleševića, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 28.06.2019. godine sa CD-om i Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Nermina Aleševića, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 26.08.2020. godine; Zapisnik o saslušanju svjedoka Kemala Tatarevića, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 31.05.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Nevena Veseljaka, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 31.05.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Vladimira Jurišića, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 13.06.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Milan Tegeltija, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 30.05.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Dalida Burzić, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 17.06.2019. godine sa CD-om; Dopis Tužilaštvo BiH, broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 30.01.2020. godine; Akt Državne agencija za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/3-04-1-258-18/19 od 06.02.2020.godine sa prilogom Rješenje o rasporedu na radno mjesto policijskog službenika Pandža Marka broj: 16-11-34-2-8495-2/17 od 26.02.2018. godine i rješenje o privremenoj suspenziji broj 16-11-34-3-4740-1/19 od 29.05.2019. godine; Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 31.05.2019. godine; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 2 od 03.06.2019. godine; Zapisnik o otvaranju i pregledu privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 10.06.2019. godine; Izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-415/19 od 05.06.2019. godine, o izvršenju naredbe Suda BiH od 03.06.2019. godine sa popratnim aktom Suda BiH od 06.06.2019. godine sa priložima; Fotodokumentacija, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, od 05.06.2019. godine sa popratnim aktom od 12.06.2019. godine; Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019. godine; Prijedlog za ispravku službene zabilješke sudije za prethodni postupak Suda BiH od 06.06.2019. godine, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019. godine i ispravka Suda BiH od 24.06.2019. godine sa popratnim aktom; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine; Akt Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/3-04-1-258-7/19 od 19.06.2019. godine sa Izvještajem broj: 16-04/3-439/19 od 18.06.2019. godine i priložima; Izvještaj o realizaciji Naredbe Suda BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine, Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-438/19 od 18.06.2019. godine sa priložima, Naredba Suda BiH za privremeno oduzimanje predmeta broj S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine, Zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta broj: 16-04/3-65/19 od 14.06.2019. godine, Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta broj 16-04/3-65/19 od 14.06.2019. godine, kopija reversa zaduženja mobilnog telefona i SIM kartice na ime Marko Pandža, od

28.12.2016. godine, kopija reversa razduženja mobilnog telefona i SIM kartice na ime Marko Pandža od 29.05.2019. godine, fotodokumentacija od 14.06.2019. godine, sačinjena u vezi Zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta broj 16-04/3-65/19 od 14.06.2019. godine sa popratnim aktom Suda BiH od 20.06.2019. godine; Zapisnik o otvaranju i pregledu privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 21.06.2019. godine; Zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje mobitela, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 24.06.2019. godine; Uređeni Zahtjev za izdavanje naredbe za pretresanje mobitela, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 25.06.2019. godine; Naredba za pretres pokretnih stvari, Sud BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn 6 od 26.06.2019. godine; Akt Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/3-04-1-258-13/19 od 03.07.2019. godine sa Izvještajem broj: 16-04/3-474/19 od 03.07.2019. godine sa priložima: Kopija Naredbe Suda BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 6 od 26.06.2019. godine, Zapisnik o pretresanju broj: 16-04/3-113/19 od 02.07.2019. godine, Kopija službena zabilješke broj: 16-04/3-472/19 od 02.07.2019. godine; Izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-473/19 od 03.07.2019. godine sa priložima sa popratnim aktom Suda BiH od 05.07.2019. godine; Fotodokumentacija Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-10/6-120-FD/19 od 17.07.2019. godine sa popratnim aktom od 18.07.2019. godine; Naredba za vještačenje mobilnih telefona i telefonskih SIM kartica, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 16.07.2019. godine; Nalaz i mišljenje vještačenja mobilnih telefonskih aparata i SIM kartica, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova, broj: INT-09-18/1-31/19 od 22.07.2019. godine sa prilogom CD; Prijedlog za izdavanje naredbe operateru telekomunikacija, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 30.05.2019. godine; Prijedlog za izdavanje naredbe operateru telekomunikacija Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 13.06.2019. godine; Naredba Sud BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn od 30.05.2019. godine; Naredba Sud BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn od 30.05.2019. godine; Naredba Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 5 od 13.06.2019. godine; Akt Mtel a.d. Banja Luka broj: 1-07-CT-712-2/19 od 03.06.2019. godine; Akt BH Telekoma broj: 03.3.2-61-970/19-1 E.T od 10.06.2019. godine; Akt Mtel a.d. Banja Luka broj: 1-07-CT-767-2/19 od 19.06.2019. godine; Naredba za analizu listinga, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 01.07.2019. godine; Naredba za dopunu analize listinga Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 07.11.2019. godine; Operativna analiza – Analiza telefonskih komunikacija Državna agencija za istrage i zaštitu i BiH broj: 16-04/4-04-1-22/19 od 08.07.2019. godine sa CD-om sa popratnim aktom od 10.07.2019. godine; Dodatna analiza Državna agencija za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/4-04-1-258- 19/19 od 14.02.2020. godine; Zapisnik o uviđaju, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-04/3-3/19 od 24.05.2019. godine; Akt Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: I-16-04/3-04-1-258-11/19 od 03.07.2019. godine sa fotodokumentacijom Državna agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-10/6-82-FD/19 od 01.07.2019. godine; Dopis Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 10 od 29.05.2019. godine; Odgovor za zahtjev za dostavljanje podataka, advokat Olodar Prebanić, od 07.06.2019. godine, sa priložima: Punomoć od dana 03.06.2019. godine, Video zapis na CD-u, Pismo Državne agencije za istrage i zaštitu od 08. maja 2018. godine, adresirano na Nermina Aleševića, Rješenje o odobrenju pristupa podacima Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: 16-03-50-3016-2/18 od 08. maja 2018. godine, Dopis Airvent d.o.o. od 18.04.2017. godine za Državnu agenciju za istrage i zaštitu BiH sa spiskom

dostavljene dokumentacije, Zemljišno knjižni izvadak Općinskog suda u Velikoj Kladaši, Katastarska opština Velika Kladaša, zk uložak 3, Zemljišno knjižni izvadak Općinskog suda u Velikoj Kladaši, Katastarska opština Velika Kladaša, zk uložak 53; Naredba za vještačenje video zapisa, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 16.07.2019. godine; Analiza vještačenja video materijala, Federalna uprava policije broj: INT-18/1-30/19 od 02.08.2019. godine sa fotodokumentacijom; Rješenje Tužilaštva BiH kojim se odbija imunitet prema svjedoku Alešević Nerminu, broj: A229/19 od 19.06.2019. godine; Akt Tužilaštva BiH od 21.09.2020. godine; Odluka o dopustivosti, Ustavni sud BiH, broj: AP-3309/19 od 17.12.2019. godine; Izvod iz kaznene evidencije za lice Marko Pandža od 28.08.2020. godine; Izvod iz kaznene evidencije za lice Nermin Alešević od 24.08.2020. godine.

Pored toga, Tužilaštvo je predložilo u optužnici da se u skladu sa članom 74. KZ BiH od optuženog Marka Pandže oduzme mobilni aparat crne boje „Samsung“ sa oznakom SM-J/30F/DS 16 GB sa dva IMEI broja i to IMEI: 356204/09/474523/7 i IMEI: 356204/09/474523/4 S/N R58K33DX5AH, sa SIM1 karticom bez oznake, i SIM2 friend karticom sa oznakama 8938 7051 3112 6559 i microSD karticom Kingston 16 GB oznake N0742-005.A00LF, kao i da se u skladu sa članom 110. KZ BiH od istog oduzme 2.000,00 KM (dvije hiljade konvertibilnih maraka) kao iznos imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

U nastavku suđenja u ovom predmetu, na glavnom pretresu održanom dana 07.05.2021. godine, na prijedlog Tužilaštva u fazi provođenja dokaza optužbe saslušana su prva tri svjedoka iz optužnice: Kemal Tatarević, Neven Veseljak i Vladimir Jurišić.

Svjedoci Kemal Tatarević i Neven Veseljak, zaposlenici Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Regionalna kancelarija Banja Luka (RK Banja Luka), svoje iskaze su na pretresu dali na okolnost poznanstva i službene saradnje sa optuženim Pandža Markom i Alešević Nerminom, dok je svjedok Vladimir Jurišić, kao jedan od aktera spornog sastanka u Banja Luci od 23.11.2018. godine, na kojem su pored svjedoka, prisustvovali i Milan Tegeltija, te optuženi Pandža i Alešević, govorio o neposrednim dešavanjima sa tog sastanka, kao i dešavanjima koja su istom prethodila.

Svjedok Kemal Tatarević potvrdio je da je od 2006. godine uposlenik SIPA-e, RK Banja Luka, naglasivši da je trenutno raspoređen na poslovima vođe grupe za operativno dežurstvo. Na upit tužioca, svjedok je naveo da optuženog Nermina Aleševića poznaje duži vremenski period, kao lice "sa terena" koje je sarađivalo sa pripadnicima SIPA-e, na način da im je dobrovoljno dostavljao korisne operativne informacije. Nadalje, svjedok je potvrdio da poznaje i optuženog Pandža Marka, za kojeg je istakao da mu je kolega, te da su se upoznali prvog dana svjedokovog dolaska u SIPA-u, dodavši i da su zajedno radili na više poslova i imali fer saradnju kao kolege. Na poseban upit u vezi međusobnog poznanstva optuženih Pandže i Aleševića, svjedok je istakao da mu je od kolega poznato da su se njih dvojica upoznali, sredinom ili krajem 2017. godine. Svjedok je dalje naveo da mu nije poznato da su Alešević i Pandža službeno sarađivali na nekom predmetu, ali da mu je poznato da je nakon prvobitnog upoznavanja ostala određena konekcija među njima. Za

optuženog Aleševića istakao je da je kroz saradnju bio korektan, ali da je u razgovorima sa pripadnicima SIPA-e uvijek isticao lične probleme koje je imao sa pravosuđem, na šta su ga isti upućivali kako da ih rješava. Na upit odbrane prvooptuženog, svjedok je naveo da je intenzivan period saradnje sa Aleševićem bio tokom 2017. godine, da bi nakon toga, 2018. godine kontakti bili smanjeni, odnosno, dešavali su se po potrebi. Na poseban upit branioca drugooptuženog, svjedok je potvrdio da je Alešević poznavao još neke kolege iz RK Banja Luka, dodavši na dalji upit da o njemu nikada nije čuo ništa negativno, te da je u više navrata prijavljivao njemu poznate nezakonite radnje.

Svjedok Neven Veseljak naveo je prilikom saslušanja da je od 2012. godine zaposlen u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu, RK Banja Luka, na mjestu inspektora u Kriminalističko-obavještajnom odsjeku, čiji zadatak je prikupljanje kriminalističko-obavještajnih podataka. Svjedok je potvrdio da poznaje lice Nermina Aleševića, dodavši da ga je sa njim, početkom 2017. godine, upoznao kolega Kemal Tatarević. Na upit Suda, svjedok je potvrdio da Alešević nije bio zvanično angažovan u SIPA-i, niti je imao neki zvaničan status, već je isti sarađivao kao građanin, na način da je dobrovoljno davao korisne informacije i prijavljivao uočene nezakonitosti. Svjedok je naglasio da je bilo više kolega koji su na opisani način sarađivali sa Aleševićem, dodavši da su susreti i razgovori sa njim evidentirani kroz službene zabilješke. Upitan da pojasni prirodu te saradnje, svjedok je istakao da je 2017. godine saradnja sa Aleševićem bila aktivna, da bi početkom 2018. godine je došlo do smanjenja intenziteta iste, jer je, kako je svjedok naveo, *gospodin Alešević iznio u medije informacije o predmetu koji je bio aktivan*, što su rukovodioci SIPA-e zamjerali. Na dalji upit, svjedok je potvrdio da poznaje i Marka Pandžu, da su kolege u RK Banja Luka (SIPA-e), istaknuvši da ga je zatekao prilikom dolaska u Odsjek, 2012. godine.

Na upit tužiteljice jasno je naveo da se Marko Pandža i Nermin Alešević međusobno poznaju, naglasivši i da su se upoznali u njegovom (svjedokovom) prisustvu. Upitan da pojasni detaljnije kako je došlo do njihovog upoznavanja (Pandže i Aleševića), svjedok je istakao da je momenat upoznavanja bio krajem 2017. ili početkom 2018. godine, kada je na jednu pauzu za kafu, na kojoj je bio sa kolegama, i kojoj je između ostalih prisustvovao i Marko Pandža, došao Nermin Alešević. Tom prilikom, svjedok je naglasio da je Nermin Alešević običavao da prilikom svakog razgovora pretežan dio vremena priča o svojim problemima koje je imao sa pravosuđem, te da je o jednom takvom problemu pričao i dok je sjedio na kafi kojoj je prisustvovao Marko Pandža, na kojoj su se njih dvojica i upoznali.

Svjedok se sjeća da su na toj kafi Marko Pandža i Nermin Alešević razmijenili brojeve telefona, kojom prilikom je Marko rekao Nerminu *da će pogledati* šta može učiniti da mu pomogne da riješi svoje probleme. Ne sjeća se tačnih detalja oko razmjene brojeva telefona, u smislu ko je kome isti tražio, ali se jasno sjeća Markovih riječi *“piši moj broj”*. Svjedok nema neposrednih informacija o njihovim daljim međusobnim kontaktima, potvrdivši na kasniji upit tužiteljice da je Alešević kroz kasnije razgovore izražavao sumnju da mu Pandža može pomoći. Na upit zašto je u kontekstu pomaganja da riješi svoje probleme sa pravosuđem, Alešević baš sa Pandžom razmjenio brojeve telefona, svjedok je nakon predočavanja zapisnika iz istrage,

potvrdio navod da je Marko bio dugogodišnji inspektor, koji je radio i u MUP-u RS, da zna dosta ljudi, između ostalih i advokata, zbog čega je ulijevao povjerenje Nerminu da bi mu mogao pomoći. Na upit tužiteljice, te odbrane prvooptuženog, izričito je odgovorio da Marko i Nermin nisu službeno sarađivali na nekom predmetu. Na poseban upit suda, svjedok se izjasnio da su sa Aleševićem svi sarađivali, Marko Pandža konkretno nije, ali je sjedio sa njima u društvu. Tokom unakrsnog ispitivanja od strane odbrane drugooptuženog, svjedok je, slično svjedoku Tatareviću, potvrdio da je Nermin Alešević sa pripadnicima SIPA-e sarađivao kao PP veza (poznaničko-prijateljska veza), a ne kao registrovani informant, te da je tokom te saradnje bio više nego koristan za službu, a u odnosima fer i korektan, sve do njegovog medijskog istupa u vezi aktivnog predmeta, koji je imao za posljedicu smanjenje saradnje sa SIPA-om.

Svjedok Vladimir Jurišić izjavio je na pretresu da je posljednjih sedam godina zaposlen na radnom mjestu sekretara Osnovnog suda u Banjaluci, sa ukupnim radnim stažom od 12 godina u navedenom sudu. Potvrdio je na poseban upit da Milana Tegeltiju poznaje preko 20 godina, još iz vremena dok je Tegeltija bio tužilac, a svjedok radio u MUP-u RS. Na upit da se izjasni u kakvom su odnosu, svjedok je naveo da mu je Tegeltija vjenčani kum. Svjedok je dalje istakao da Marka Pandžu poznaje preko 20 godina, od kada je svjedok počeo raditi u MUP-u RS 2001. godine, gdje je Marko Pandža već bio inspektor. Nadalje je naveo da je sa Markom Pandža u korektnim odnosima, kao i da je cijenjen kao inspektor i čovjek. U odnosu na drugooptuženog, svjedok je odgovorio da ga zna iz medija, te da ga ranije nije lično poznavao. Na upit da li se poznaju Tegeltija i Pandža, svjedok je odgovorio da se znaju iz viđenja, objasnivši da su sarađivali u vremenu dok je Tegeltija bio tužilac, a Pandža inspektor. Izjašnjavajući se na okolnosti događaja koji su prethodili sastanku koji se desio 23.11.2018. godine, svjedok je naveo da ga je u tom periodu Marko Pandža više puta zvao, kako bi pitao da ga "spoji" sa Milanom Tegeltijom, dodavši da mu je Pandža u tim razgovorima govorio da ima prijatelja koji im je "valjao" u službi, koji želi prijaviti kriminal u pravosuđu. Svjedok je naveo da mu je to insistiranje u jednom momentu postalo naporno, zbog čega je telefonski broj Milana Tegeltije prosljedio Marku Pandži, kako bi njih dvojica neposredno komunicirali.

Opisujući kako je došlo do spornog sastanka dana 23.11.2018. godine, svjedok je naveo da je taj dan zbog privatnih obaveza došao u kafić koji se nalazi u sportskoj dvorani "Borik" u Banjoj Luci, da bi nedugo zatim tu došao Milan Tegeltija, sjeo sa svjedokom i rekao mu da će doći Marko Pandža i taj čovjek za kojeg je ovaj ranije govorio da ima problem sa pravosuđem. Svjedok je pojasnio da Milan i on inače često sjede u tom kafiću, a da Marko ne dolazi. Opisujući šta se dalje dešavalo, svjedok je naveo da su poslije nekog vremena došli njih dvojica, Pandža i Alešević, te je počeo razgovor između Tegeltije i Aleševića oko Aleševićevih problema sa predsjednicom suda u Velikoj Kladaši. Svjedok navodi da se ne sjeća detalja razgovora, većinom je gledao u svoj mobilni telefon, sjeća se samo da se on lično šalio sa Nerminom Aleševićem, a da mu je Milan Tegeltija, u vezi problema koji je iznio, rekao da slučaj prijavi disciplinskom tužiocu. Na upit tužiteljice šta je Milan Tegeltija tačno rekao Nerminu Aleševiću, svjedok ponavlja da ga je uputio da slučaj prijavi disciplinskom tužiocu, te da ga je upitao šta očekuje od njega, na šta je Alešević odgovorio da *ne očekuje ništa*,

ali ne zna kome više da se obrati. Susret je, prema riječima svjedoka, trajao najduže do sat vremena, sjeća se da je on (svjedok) isti prvi napustio, nakon čega misli da je otišao i Tegeltija, a da su Alešević i Pandža ostali sjediti. Izjasnio se, na upit tužiteljice, da na tom sastanku, koliko mu je poznato, ništa nije dogovoreno, dodavši da on uopšte nije slušao razgovor, *da mu je bilo smiješno i da se našalio na račun predsjednice suda i advokata.* Upitan da li mu se Marko Pandža nakon tog razgovora javljao, svjedok se izjasnio da nije, dodavši da je Marka nazvao kad je izašao snimak u medije i rekao mu: *“Vidi šta napravi čovjeku”.* Milan Tegeltija svjedoku ništa nije pominjao u vezi tog sastanka. Na upit tužiteljice, potvrdio je da su sastanku prisustvovali Marko Pandža, Nermin Alešević, Milan Tegeltija i on (svjedok). Na poseban upit odbrane drugooptuženog, svjedok je naveo da je on tom sastanku prisustvovao slučajno, da je došao spontano, odnosno da nije očekivao dolazak ostalih učesnika.

2.2. Hronologija postupka, ročište radi raspravljanja zakonitosti dokaza

U nastavku suđenja, na ročištu od dana 07. maja 2021. godine, u fazi provođenja dokaza Tužilaštvo je nakon saslušanja tri pomenuta svjedoka predložilo da se na nastavku pretresa u svojstvu svjedoka pozovu i saslušaju svjedoci Milan Tegeltija i Jasmin Brčaninović, te najavilo da će prilikom saslušanja svjedoka Milana Tegeltije koristiti određene materijalne dokaze, između ostalih i audio video zapis sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine, objavljeno na internetskom kanalu Youtube dana 23.05.2019. godine, koji je prilikom vršenja uviđaja od 24.05.2019. godine pohranjen na CD-u kao sastavni dio Zapisnika o uviđaju, kao i ostala dokumentacija u vezi sa tim snimkom, kako je sve to Tužilaštvo BiH najavilo u svom podnesku od 14.04.2021. godine i usmeno ponovilo na tom ročištu.

Očitujući se na ovaj dokazni tužilački prijedlog branilac II-optuženog Feraget Ifet, advokat iz Sarajeva, je istakao prigovore nezakonitosti predloženog dokaza Tužilaštva, ne samo pomenutog audio video zapisa već i drugih dokaza Tužilaštva. Branitelj je istakao kako su svi materijalni dokazi Tužilaštva, na kojim se zasniva optužnica, pribavljeni i dobiveni na temelju nezakonitog iskaza II-optuženog Aleševića koji je dao u svojstvu svjedoka na Zapisnik o saslušanju svjedoka Tužilaštva BiH od 24.05.2019. godine, kako u dijelu navodnog slanja spomenutog snimka portalu „Žurnal“, tako i u dijelu navodnog davanja novca I-optuženom Panža Marku, navodeći da su osnovi sumnje o počinjenju krivičnog djela proistekli iz tog snimka i iskaza koji je Alešević dao u svojstvu svjedoka, a jasno je da lice u postupku ne može imati dvostruk status, status svjedoka i status osumnjičenog, kako branitelj tvrdi.

Branilac II-optuženog je u nastavku Sudu skrenuo pažnju na činjenicu da je II-optuženi Alešević spomenute prilike nezakonito saslušan u svojstvu svjedoka jer je protivno članu 84. ZKP BiH saslušan prije nego što je Glavnoj tužiteljici Tužilaštva BiH dostavljen prijedlog davanja izjave o krivičnom neprogonu Aleševića koji se tada kao svjedok pozvao na pravo da ne svjedoči bez imuniteta ukoliko bi sebe svjedočenjem izložio krivičnom gonjenju, kao i prije same odluke Glavne tužiteljice o tom prijedlogu postupajućeg tužitelja Tužilaštva BiH. Kako se radi o dva nezakonita dokaza,

zapisniku i snimku, to svi dokazi koji su kasnije proistekli iz tih dokaza su nezakoniti, zbog čega se po stavu odbrane II-optuženog ovi dokazi moraju sudskom odlukom utvrditi kao nezakoniti, te odbiti njihovo izvođenje. Konačno, branitelj naglašava činjenicu da je u toku potvrđivanja optužnice istakao ove prigovore zakonitosti dokaza, te je u rješenju sudije za prethodno saslušanje ovog Suda stim u vezi zauzet stav da se o tome treba konačno odlučiti u toku postupka, dakle na suđenju, tako da je sada vrijeme da se o tome konačno odluči, stav je odbrane II-optuženog.

Za sporni audio video snimak sastanka u Banja Luci odbrana tvrdi da je kao dokaz nezakonito pribavljen, takođe da je i nezakonit sam po sebi imajući u vidu da se radi o neovlaštenom snimku, pa se kao takav dokaz ne može koristiti u nastavku postupka.

Sud je pozvao branitelja II-optuženog da se do narednog planiranog ročišta obrati Sudu pismenim podneskom u kojem će bliže obrazložiti i argumentirati razloge prigovaranja zakonitosti dokaza, te je upoznat da će takav podnesak biti dostavljen ostalim učesnicima postupka na znanje i eventualno očitovanje, uz obavezu Tužilaštva BiH da se do tog narednog ročišta pismeno očituje na sve navode i prigovore odbrana, kao i usmeno na početku tog ročišta prije saslušanja predloženih svjedoka, pa je tako odlučeno da nastavno ročište započne raspravom o zakonitosti dokaza po istaknutim prigovorima odbrane, te da se zavisno od sudske odluke nastavi sa predloženim saslušanjem svjedoka Milana Tegeltije i Jasmina Brčaninovića.

Sud je prihvatio prijedlog odbrane II-optuženog Aleševića koji je bio sadržan u zaprimljenom izjašnjenju odbrane pa je od Tužilaštva BiH za potrebe raspravljanja i odlučivanja o zakonitosti dokaza iz tužilačkog spisa zatražio i dobio Zapisnik o saslušanju svjedoka Alešević Nermina koji je sačinjen u prostorijama Tužilaštva BiH dana 24.05.2019. godine, u prilogu kojeg je Sudu dostavljen i audio video snimak (dva DVD-a) navedenog saslušanja, a koji zapisnik, kao i audio-video snimak koji je sastavni dio Zapisnika, je prethodno odlukom Glavne tužiteljice Tužilaštva BiH izdvojen iz tužilačkog spisa kako se ne bi dalje koristio u krivičnom postupku protiv svjedoka na osnovu člana 84. stav 9. ZKP BiH jer za svjedoka nije data izjava da se neće krivično goniti.

Za potrebe razmatranja prigovora zakonitosti Sud je pribavio i druge relevantne dokaze, dokumentaciju i informacije, o čemu će kazano biti kasnije.

Dana 12.05.2021. godine Sud je zaprimio odgovor Tužilaštva BiH, podnesak pod tužilačkim brojem od 12.05.2021. godine, kojim je Sudu dostavljena tražena dokumentacija, kao i izjašnjenje u odnosu na prigovore zakonitosti, te je u istom navedeno da je, zbog njegovog značaja prenosi se u cijelosti:

“Tužilaštvo Bosne i Hercegovine dana 23.05.2019. godine, nakon brojnih medijskih istupa Nermina Aleševića i medijskih tekstova u dane 21., 22. i 23.05.2019. godine, a u kojima je navedeno da je Nermin Alešević dao novac Marku Pandži, koji mu je dogovarao sastanak sa predsjednikom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Milanom Tegeltijom, radi ubrzanja postupka u sudskim predmetima, u

kojima je Nermin Alešević stranka, nakon što je formiran KTA predmet (broj T20 KTA 0017505 19), pozvalo, telefonom, Nermina Aleševića da dođe na saslušanje.

Nakon što je Nermin Alešević ispričao svoj problem u vezi parničnih i krivičnih predmeta, koje firma čiji je on vlasnik vodi pred sudovima i tužilaštvima u BiH, prije nego što je ispričao o konkretnom slučaju, na ponovnu uputu postupajućeg tužioca, tražio je da mu se da imunitet. Nakon što je Glavni tužilac odbio da mu da imunitet njegov iskaz je stavljen u posebnu kovertu. Kao i audio snimak. Ništa iz tog iskaza nije korišteno, jer nije ništa ni rekao vezano za konkretan slučaj, a nije ni bilo potrebe jer je Nermin Alešević davao intervjuje za brojne internet portale, tako da je iz medija bilo sve poznato. U prilogu ovog akta se dostavlja: Iskaz Nermina Aleševića, broj T20 KTA 0017505 19, dat u svojstvu svjedoka, koji je izdvojen u posebnu kovertu sa dva CD na kojim se nalazi snimak iskaza, Službena zabilješka od 23.05.2019. godine o pozivanju Nermina Aleševića telefonom, nekoliko članaka sa internet portala”.

Dana 13.05.2021. godine Sud je zaprimio odgovor odbrane II-optuženog u kojem je sadržano detaljno obrazloženje prigovora odbrane II-optuženog u odnosu na zakonitost dokaza Tužilaštva, te je dostavljena odgovarajuća dokumentacija, pa je stim u vezi Sud dana 13.05.2021. godine, odmah po zaprimanju podneska odbrane II-optuženog, uputio Tužilaštvu BiH dopis kojim je od Tužilaštva BiH zatražio dodatnu dostavu određenih informacija i dokumenata.

Sud je u dane 14.05.2021. i 17.05.2021. godine zaprimio i pismeno očitovanje odbrane I-optuženog, braniteljice I-optuženog Erceg Gordane koja se u tim pismenom podnescima obrazloženo pridružila prigovorima odbrane II-optuženog, takođe navodeći da je pomenuti iskaz Aleševića u svojstvu svjedoka nezakonit, pa da su stim u vezi nezakoniti dvanaest pobrojanih i specificiranih dokaza iz optužnice koji se „pozivaju i zasnivaju na iskazu svjedoka Alešević Nermina,“ i to:

„Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 31.05.2019. godine; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 2 od 03.06.2019. godine; Zapisnik o otvaranju i pregledu privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 10.06.2019. godine; Izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-415/19 od 05.06.2019. godine, o izvršenju naredbe Suda BiH od 03.06.2019.godine sa popratnim aktom Suda BiH od 06.06.2019. godine sa priložima; Fotodokumentacija, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, od 05.06.2019. godine sa popratnim aktom od 12.06.2019. godine; Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019. godine; Prijedlog za ispravku službene zabilješke sudije za prethodni postupak Suda BiH od 06.06.2019. godine, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019. godine i ispravka Suda BiH od 24.06.2019. godine sa popratnim aktom; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine; Akt Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/3-04-1-258-7/19 od 19.06.2019 .godine sa Izvještajem broj: 16-04/3-439/19 od 18.06.2019. godine i priložima; Izvještaj o realizaciji Naredbe Suda BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine,

Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-438/19 od 18.06.2019. godine sa priložima, Naredba Suda BiH za privremeno oduzimanje predmeta broj S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine, Zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta broj: 16-04/3-65/19 od 14.06.2019. godine; Dopis Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 10 od 29.05.2019. godine; Odgovor za zahtjev za dostavljanje podataka, advokat Olodar Prebanić, od 07.06.2019. godine, sa priložima (radi se o dokazima pod brojevima: od 10. do 19., te 43. i 44. iz optužnice), takođe ističući da je audio video snimak spornog sastanka nezakonit jer je „sačinjen bez ovlaštenja prisutnih lica“, te da su svi dokazi koji su kasnije pribavljeni i sačinjeni nakon tog dokaza takođe nezakoniti (fotodokumentacija, pojedinačne fotografije foto albuma, snimke na portalu magazina „Žurnal“ od 21.05.2019. godine)“.

Braniteljica I-optuženog je tokom postupka istakla, pored ovih procesnih prigovora, i određene materijalnopravne prigovore o kojima će Sud izložiti svoj stav u nastavku ovog obrazloženja.

Dana 18.05.2021. godine godine Sud je zaprimio odgovor Tužilaštva BiH, podnesak pod citiranim tužilačkim brojem od istog datuma, kojim je Sudu dostavljena određena dokumentacija, kao i traženo dodatno izjašnjenje, u kojem je navedeno:

“Na brojnim internet portalima i štampanim medijima su dana 21., 22, i 23.05.2019. godine objavljeni tekstovi u kojima je navedeno da je Nermin Alešević dao novac Marku Pandži, koji mu je dogovarao sastanak sa predsjednikom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Milanom Tegeltijom, radi ubrzanja postupka u sudskim predmetima, u kojima je Nermin Alešević stranka, te je Tužilaštvo BiH formiralo predmet T20 KTA 0017505 19 dana 22.05.2019.godine, kako bi izvršilo određene provjere.

Ovlaštena službena lica Državne agencije za istrage i zaštitu BiH su dana 24.05.2019. godine, na osnovu usmene naredbe postupajućeg tužioca, izvršili uviđaj i ekstraktovanje, odnosno presnimavanje video i audio zapisa pod nazivom „Milan Tegeltija podmićivanje“ pristupajući web stranici www.youtube.com, objavljeno od strane magazina „Žurnal online“ dana 23.05.2019. godine, u trajanju od 08:05 minuta, te su sačinili i zapisnik o uviđaju. To je video snimak sa sastanka u Banja Luci od dana 23.11.2018. godine. Navedeni snimak je javno objavljen na internet portalima, dostupan je svima i može mu pristupiti svako ko koristi internet, da bi se pristupilo tom video snimku nije potrebna šifra, nego se isti nalazi na javnom dijelu interneta, i njegovo presnimavanje ne zadire u privatnost. To je stav Suda BiH u mnogim presudama, čak i kada je terorizam u pitanju, pa je tako i u presudi Suda BiH, broj S1 2 K 020352 19 K od 27.12.2020. godine. Tako da je vršenje uviđaja od strane policijskih službenika na osnovu usmene naredbe tužioca, na javno dostupnoj web stranici zakonit dokaz.

Nadalje, u istom podnesku Tužilaštva, u izjašnjenju, se navodi da je “Tužilaštvo BiH takođe, pozvalo Nermina Aleševića za dan 24.05.2019. godine (petak) da dođe na saslušanje u svojstvu svjedoka. Nakon što je postupajući tužilac na samom početku upozorio Nermina Aleševića na njegova prava i obaveze, pa tako i da ima pravo da ne

odgovara na pitanja ukoliko bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju, i da ima pravo da traži imunitet, kao i da se navedeno saslušanje snima audio i video tehnikom, Alešević je započeo sa davanjem iskaza, međutim, u momentu kada je Alešević počeo sa odgovorima na pitanja, kada je vjerovatno da bi ga odgovor na ta pitanja mogao izložiti krivičnom gonjenju, postupajući tužitelj ga je ponovo uputio na njegovo pravo da može tražiti imunitet prije nego što odgovori na takva pitanja. Tada je Alešević i zatražio imunitet. Time su ispoštovana sva njegova prava i zadovoljena zakonska procedura.

Dana 29.05.2019. godine, u razumnom roku je postupajući tužilac podnio prijedlog za davanje izjave o dodjeli imuniteta Nerminu Aleševiću. Nakon što je Glavna tužiteljica, dana 19.06.2019. godine donijela rješenje kojim se odbija imunitet prema svjedoku Nerminu Aleševiću, Zapisnik o saslušanju imenovanog svjedoka od 24.05.2019. godine je u skladu sa članom 84. stav 10. Zakona o krivičnom postupku BiH izdvojen iz spisa predmeta kako bi se čuvao odvojeno i nije korišten u postupku protiv Aleševića. S tim u vezi u navedenom rješenju navedeno je da će se na osnovu člana 84. stav 9. ZKP BiH iskaz svjedoka dat na zapisnik Tužilaštva BiH o saslušanju svjedoka Alešević Nermina, broj T20 0 KTA 0017505 19 od 24.05.2019. godine, u dijelu koji se odnosi na krivično djelo „Davanje dara i drugih oblika koristi“ iz člana 218. stav 1. KZ BiH će se izdvojiti iz spisa predmeta i čuvati će se odvojeno, te se ne može koristiti u krivičnom postupku protiv svjedoka. Taj dio zapisnika koji se odnosi na krivično djelo „Davanje dara i drugih oblika koristi“ iz člana 218. stav 1. KZ BiH se nije uopšte ni koristio protiv Nermina Aleševića u krivičnom postupku.

Zapisnik o saslušanju Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka od 24.05.2019. godine, a koji je odlukom glavnog tužioca dana 19.06.2019. godine, izdvojen iz spisa, je korišten u prijedlozima Tužilaštva BiH za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta od 31.05.2019. godine, 12.06.2019. godine, te prijedlog za izdavanje naredbe operateru telekomunikacija od 30.05.2019. godine i od 13.06.2019. godine, za dobijanje naredbi od Suda BiH, u momentu izdavanja ovih prijedloga predmetni zapisnik nije bio izdvojen iz spisa, ne postoje zakonske odredbe da se takav zapisnik ne može koristiti do donošenja odluke glavnog tužioca, sem tog zapisnika imali smo samo video snimak, a bilo je potrebno vršiti provjere i pribaviti dokaze koji ne trpe odlaganje, a postojala je mogućnost da neki od pribavljenih dokaza ima uticaj i na odluku o imunitetu.

Dopis Tužilaštva BiH, broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 29.05.2019. godine, upućen Ambasadi Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske u Bosni i Hercegovini, kojim je tražen video snimak u trajanju od trideset minuta, je tražen na osnovu medijskih istupa Nermina Aleševića na pojedinim internet portalima, na kojima je rekao da je snimak predao „engleskom ambasadoru“, a ne na osnovu njegovog iskaza datog u Tužilaštvu BiH u svojstvu svjedoka, koji je u tom dopisu formalno spomenut, a sve kako je i navedeno u spomenutom dopisu”.

Sud je sve zaprimljene podneske i priloge dostavio na znanje svim ostalim učesnicima, uz obaveze da se o istom očituju pismeno, kao i usmeno na ročištu nastavka pretresa.

Sud je nakon uvida u podneske stranaka i branitelja, kao i u njihove priloge odnosno dostavljenu dokumentaciju, posebno uvidom u dostavljeni audio video snimak saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka dana 24.05.2019. godine, kao i u obrazloženje Rješenja sudije za prethodno saslušanje ovog Suda koji je djelimično potvrdio predmetnu optužnicu, zaključio da je zbog složenosti pokrenutih pravnih pitanja, izloženih tvrdnji i prigovora odbrane, potrebno otkazati pozivanje svjedoka Milana Tegeltije i Jasmina Brčaninovića kako bi se na nastavku ročišta pretresa raspravljalo isključivo po prigovorima odbrane na zakonitost dokaza, imajući u vidu da je od sudske odluke po tim pitanjima zavisio dalji tok postupka.

2.3. Dokazi Suda za ročište radi raspravljanja prigovora odbrane

Sud je na nastavku pretresa održanom dana 21.05.2021. godine proveo pribavljene i zaprimljene dokaze od stranaka u vezi sa raspravljanjem i odlučivanjem po prigovorima odbrane II-optuženog o zakonitosti dokaza kojima se pridružila odbrana I-optuženog, i to:

Naredba o provođenju istrage protiv Pandža Marka, Tužilaštvo BiH broj T20 0 KTK 0017558 19 od 06.06.2019. godine, Naredba o proširenju istrage protiv Nermina Aleševića, Tužilaštvo BiH broj T20 0 KTK 0017558 19 od 19.06.2019. godine, Prijedlog za davanje izjave o dodjeli imuniteta, Tužilaštvo BiH broj T20 KTA 000 17505 19 od 29.05.2019. godine, Rješenje Tužilaštva BiH kojim se odbija davanje izjave glavnog tužitelja Tužilaštva BiH da se neće poduzimati krivično gonjenje prema svjedoku Alešević Nerminu u predmetu Tužilaštvo BiH broj T20 KTA 000 17505 19, akt Glavnog tužitelja broj: A229/19 od 19.06.2019. godine, Odluka o dopustivosti, Ustavni sud BiH, broj: AP-3309/19 od 17.12.2019. godine, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Nermina Aleševića, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 28.06.2019. godine, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Nermina Aleševića, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 26.08.2020. godine, Dopis Tužilaštva BiH, broj T20 0 KTK 0017558 19 od 18.05.2021. godine, kao odgovor na upit dopis ovog Suda, broj S1 2 K 032622 21 K od 13.05.2021. godine, sa priložima, Zapisnik o saslušanju svjedoka Alešević Nermina, Tužilaštvo BiH broj T20 KTA 0017505 19 od 24. maja 2019. godine, sa dva DVD audio video snimka saslušanja svjedoka.

Sud je na nastavku pretresa u vezi sa raspravljanjem i odlučivanjem po prigovorima zakonitosti proveo kao dokaze i dokumentaciju iz sudskog spisa:

Rješenje sudije za prethodno saslušanje ovog Suda, broj S1 2 K 032622 20 Ko od 18.12.2020. godine, o djelimičnom potvrđivanju optužnice Tužilaštva BiH u ovom predmetu, broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 03.12.2020. godine, koja je kod ovog Suda konačno djelomično potvrđena dana 23.12.2020. godine, Rješenje van pretresnog vijeća ovog Suda, broj: S1 2 K 032622 20 Kv od 23.12.2020. godine, kojim je odbijena kao neosnovana žalba Tužilaštva BiH izjavljena protiv rješenja Suda Bosne i Hercegovine, broj: S1 2 K 032622 20 Ko od 18.12.2020. godine, čime je potvrđena odluka sudije za prethodno saslušanje ovog Suda o djelomičnom potvrđivanju optužnice, Optužnica Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTK 0017558 19 od

03.12.2020. godine, koja je kod ovog Suda djelimično potvrđena dana 23.12.2020. godine, u odnosu na dio kojim se predlažu dokazi za provođenje, kao i sudski Transkript dijela audio-video snimka saslušanja ALEŠEVIĆ NERMINA u svojstvu svjedoka u prostorijama Tužilaštva BiH od 24.05.2019. godine, predmet Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 KTA 0017505 19, u vezi sa Zapisnikom o saslušanju svjedoka Alešević Nermina, broj: T20 KTA 0017505 19 od 24.05.2019. godine, urađeno po nalogu ovog postupajućeg sudije dana 20.05.2021. godine.

Sud je za potrebe odlučivanja raspolagao i sa tri spomenuta iskaza na pretresu saslušanih svjedoka u toku dokaznog postupka Tužilaštva: Kemala Tatarevića, Nevena Veseljaka i Vladimira Jurišića.

Nakon provođenja navedenih dokaza, na istom ročištu Sud je pozvao stranke i branitelje da u vezi sa istaknutim prigovorima, i stim u vezi na ročištu provedenim dokazima, daju izjašnjenja odnosno da se očituju na iste. S obzirom na to da su navedeni prigovori prvobitno istaknuti od strane branioca II-optuženog, istom je prvo data mogućnost da inicijalno iznesene prigovore dopuni ili dodatno obrazloži, kao i provedene dokaze na ročištu.

U tom smislu, branitelj II-optuženog, advokat Ifet Feraget, istakao je prvenstveno da je u konkretnom predmetu vođena parcijalna i nezakonita istraga, tokom koje su inicijalni dokazi prikupljeni povredama ljudskih prava, odnosno bitnim povredama ZKP BiH, a iz tako pribavljenih dokaza, sva ostala prikupljena dokazna građa, prema doktrini "ploda otrovne voćke" je takođe nezakonita. Branitelj je istakao da je iz provedenog dokaza Suda, odnosno sadržaja transkripta saslušanja optuženog Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka, evidentno da je Tužilaštvo navode koje je (tada) svjedok Alešević iznio, istraživalo parcijalno i ciljano. U vezi sa radnjom pozivanja u svojstvu svjedoka, branitelj je istakao da je ista nepravilno obavljena, jer je Alešević, u to vrijeme kao svjedok, nakon što je u javnost dospio snimak sastanka njega, optuženog Pandže, Milana Tegeltije i Vladimira Jurišića, pozvan telefonom, a zakonski je regulisano da se svjedoci pozivaju dostavljanjem pismenog poziva.

Nadalje, branitelj II-optuženog je istakao prvenstveno da zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka sadržinski ne korespondira audio video snimku saslušanja, naglasivši dodatno da je iz transkripta tog snimka evidentno da je njegovo saslušanje nastavljeno i nakon što je isti zatražio davanje imuniteta, što prema stavu odbrane nije u skladu sa zakonskim propisima. Takvo postupanje odbrana smatra zloupotrebom, ističući da prilikom uzimanja izjave od svjedoka nije dozvoljeno koristiti se obmanom, niti postavljati kapciozna pitanja. Takođe, branilac je naglasio iz da novelirane odredbe člana 84. ZKP BiH, kojom je regulisan postupak davanja imuniteta svjedoku, proizlazi da se u momentu davanja izjave svjedoka da želi da mu se dodijeli imunitet, prekida svako njegovo dalje saslušanje, glavnom tužiocu se dostavlja akt prijedloga za dodjelu imuniteta, te se tek nakon odluke glavnog tužioca po prijedlogu može nastaviti dalje saslušanje svjedoka. U daljoj elaboraciji prigovora, branilac se bavio genezom nastanka spornog snimka koji je objavljen u medijima, te je u tom smislu istakao da je isti proizašao kao posljedica bezuspješnih pokušaja optuženog Aleševića da riješi probleme koje je imao u vezi sa sudskim sporovima koje je vodio, a

koji su duže vrijeme opterećivali i štetili njegovom poslovanju. U vezi samog snimka, odbrana je naglasila da je nepoznato autorstvo nad istim, apostrofirajući pri tom činjenicu da je optužnica u odnosu na optuženog Aleševića odbijena upravo u tom dijelu, a i iz razloga što iz dostavljenih dokaza ne propizlazi osnovana sumnja da je autor snimka optuženi Alešević. Dodatno, branilac je naglasio da nije poznato ni ko je izdao naredbu da se sporni snimak pribavi.

Posebno je apostrofirano da ZKP BiH ne predviđa izuzetak propisan u pojedinim uporednim zakonodavstvima, prema kojem se nezakoniti dokazi, konkretno neovlašteno nastali snimci mogu koristiti radi zakonitog cilja. Konačno, branilac je naglasio da u cijelosti ostaje kod svih ranije istaknutih prigovora zakonitosti dokaza, ističući da su dokazi predloženi optužnicom pod brojevima od 1 do 8, te od 10 do 46, nezakoniti dokazi, koji inicijalno proizlaze iz zapisnika o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka i video snimka čija originalnost i autentičnost nije utvrđena. S tim u vezi, branilac je predložio da Sud donese rješenje kojim će navedene dokaze oglasiti nezakonitim, zabraniti njihovo provođenje, cijeneći pri tom cilj zakonskih odredbi, značaj propusta da se postupi u skladu sa tim odredbama, te značaj u odnosu na osnovna načela krivičnog postupka, a sve u cilju očuvanja zakonitosti, ekonomičnosti i efikasnosti postupka.

II-optuženi Nermin Alešević izjavio je da se pridružuje riječima svog branioca, te nije imao što za dodati.

Braniteljica I-optuženog, advokatica Gordana Erceg je u usmenom izlaganju izjavila kako u cijelosti ostaje kod oba ranija pismena izjašnjenja, te je dodatno istakla da se pridružuje iznesenim prigovorima odbrane drugooptuženog kao i kod svih svojih ranije istaknutih prigovora.

I-optuženi se pridružio riječima svog branioca, i nije imao što za dodati.

Tužiteljica Tužilaštva BiH je u usmenom izlaganju na ročištu prvenstveno naglasila kako u cijelosti ostaje kod ranijih pismenih izjašnjenja koji su dostavljeni Sudu u vezi sa istaknutim prigovorima, te se u nastavku dodatno osvrnula na prigovore zakonitosti objavljenog audio-video snimka sastanka od dana 23.05.2019. godine, te saslušanja optuženog Aleševića u svojstvu svjedoka, koji prigovori su istaknuti od strane branioca drugooptuženog. U tom smislu, tužiteljica je naglasila da su u relevantno vrijeme, na dane od 20. do 23. maja 2019. godine, u medijima objavljeni tekstovi u kojima je (sada optuženi) Alešević izjavljivao da je davao novac radi ubrzanja odlučivanja u sudskim postupcima u kojima isti ima pravni interes, na osnovu čega je Tužilaštvo dana 22.05.2019. godine formiralo predmet kako bi izvršilo provjere tih navoda.

Nadalje, tužiteljica je istakla da su ovlaštena službena lica Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) izvršili uviđaj, odnosno snimanje audio video zapisa sa sastanka u Banjoj Luci, objavljen dana 23.05.2019. godine, na način da su pristupili internet stranici You Tube i presnimili sadržaj istog, u trajanju od 8,5 minuta. Izjašnjavajući se na prigovor nezakonitosti pribavljanja navedenog snimka, tužiteljica je naglasila da je

isti javno objavljen na internetu, na koji način je učinjen dostupnim svima, zbog čega nije bila potrebna naredba suda za pristup istom, odnosno za presnimavanje njegovog sadržaja, a što je, prema stavu Tužilaštva, u skladu sa aktuelnom sudskom praksom vezano za pribavljanje takvih snimaka. Nastavno na iznesenu argumentaciju, tužiteljica je istakla stav da je navedeni način pribavljanja dokaza, konkretno javno objavljenog video snimka, pravilan i zakonit. U vezi sa provedenom radnjom saslušanja (tada) svjedoka Nermina Aleševića dana 24.05.2019. godine, tužiteljica je prvenstveno istakla da je isti u prostorije Tužilaštva pozvan upravo u svojstvu svjedoka, te da je nakon upozorenja postupajućeg tužioca o pravima i obavezama, Alešević započeo sa davanjem iskaza, ali da ga je u momentu kada je započeo sa odgovaranjem na potencijalno samoiniminišuća pitanja, tužilac ponovo upozorio i poučio da ima pravo da traži imunitet od krivičnog gonjenja, zbog čega je stav Tužilaštva da je u konkretnom slučaju postupljeno u skladu sa pozitivnim zakonskim odredbama.

Nadalje, tužiteljica je naglasila da je postupajući tužilac nakon izjašnjenja (tada) svjedoka Aleševića da želi da mu se dodijeli imunitet, uputio prijedlog u tom smislu Glavnoj tužiteljici, te da je nakon što je ista prijedlog odbila, zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka je izdvojen iz tužilačkog spisa i nije korišten u krivičnom postupku protiv njega.

Vezano za navode iz rješenja sudije za prethodni postupak o djelimičnom potvrđivanju optužnice, da se Tužilaštvo prilikom pribavljanja pojedinih dokaza referisalo upravo na taj zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka, tužiteljica je istakla da je takvo pozivanje bilo više formalno, te da Alešević u istom nije naveo ništa više od onoga što je već bilo poznato iz njegovog istupanja u medijima. Nadalje, tužiteljica je istakla da je navedeni zapisnik iz tužilačkog spisa izdvojen tek 19.06.2019. godine, te da je isti korišten samo do navedenog datuma izdvajanja, i to u prijedlozima za privremeno oduzimanje predmeta, što prema stavu tužiteljice, nije sporno, s obzirom na to da ne postoje zakonske odredbe koje zabranjuju njegovo korištenje u konkretnoj situaciji. U vezi sa dopisom Tužilaštva od 29.05.2019. godine koji je upućen Ambasadi Ujedinjenog kraljevstva, tužiteljica je istakla da iz samog dopisa evidentno da je Nermin Alešević u medijima pominjao da je snimak sastanka ustupio međunarodnim organizacijama, odnosno da se Tužilaštvo u navedenom dopisu, kojim je od Ambasade traženo dostavljanje audio-video snimka, samo formalno referisalo na zapisnik saslušanju Aleševića.

Konačno, tužiteljica je iznijela stav da su svi dokazi Tužilaštva pribavljeni na zakonit način.

2.4. Procesna odluka po prigovorima zakonitosti dokaza

Sud je saslušao usmena izlaganja stranaka i branitelja u vezi sa istaknutim usmenim i pismenim prigovorima odbrana zakonitostima dokaza, te njihova izjašnjenja u vezi sa provedenim dokazima na ročištu, pa nakon uvida u kompletni spis donio, na osnovu člana 10. stav 3. Zakona o krivičnom postupku BiH, rješenje kojim se utvrđuju kao nezakoniti dokazi Tužilaštva BiH svi predloženi ključni dokazi Tužilaštva, i to

materijalna dokumentacija na kojima se zasniva potvrđena optužnica koji su navedeni od rednog broja 1. do 48. na stranama od 5. do 7. optužnice, pa je stim u vezi odblo njihovo izvođenje, kao i izvođenje predloženih subjektivnih dokaza - saslušanja svjedoka Tegeltije Milana, Burzić Dalide, stručnih lica Irhada Kosa, Emira Sokočevića, Jasmina Brčaninovića, te vještaka Adnana Bešlića, iz razloga jer se ovi dokazi zasnivaju, potiču ili su nastali u vezi sa slijedećim dokazima koji su prethodno utvrđeni kao nezakoniti na osnovu člana 10. stav 2. Zakona o krivičnom postupku BiH:

I - Zapisnik o saslušanju ALEŠEVIĆ NERMINA u svojstvu svjedoka, akt Tužilaštva BiH broj T20 KTA 0017505 19 od 24. maja 2019. godine, koji nije kao dokaz priložen za potvrđivanje optužnice, niti je dokaz na osnovu kojeg je potvrđena optužnica, ali je kao nezakonito provedena procesna radnja Tužilaštva, provedena prije formalnog otvaranja istrage, suštinski uticala na zakonitost dokaza koji su pribavljeni nakon te radnje, te

II – Audio video zapis sastanka ALEŠEVIĆ NERMINA, PANDŽA MARKA, JURIŠIĆ VLADIMIRA i TEGELTIJA MILANA koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine, objavljeno na internet YouTube kanalu dana 23.05.2019. godine, koji je prilikom vršenja uviđaja od 24.05.2019. godine pohranjen na CD-u kao sastavni dio Zapisnika o uviđaju.

Sud je nakon provođenja dokaza i izjašnjenja stranaka i branitelja, prihvatio prigovore zakonitosti dokaza, pa našao da su neposredno prije formalnog otvaranja istrage i tokom istrage Tužilaštva BiH u ovom predmetu počinjene pojedine bitne povrede odredbi Zakona o krivičnom postupku BiH (ZKP BiH) i Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (EKLJP, Konvencija), koje se odnose na prava osumnjičenog i prava svjedoka, te stim u vezi prekršene pojedine odredbe o zakonitom ispitivanju osumnjičenog i saslušanju svjedoka, što je posljedično dovelo u pitanje pravičnost postupka, pravo optuženih na pošteno, fer suđenje, kao i da je predloženo dokazivanje dokazima nastalih kršenjem prava na privatnost građana neovlaštenim snimanjem i fotografisanjem, zbog čega su svi takvi dokazi utvrđeni kao nezakoniti, kao i dokazi koji su nastali na tim dokazima, sve na osnovu člana 10. st 2. i 3. ZKP BiH.

Posljedično navedenom, odbijeno je provođenje materijalnih dokaza koji su u optužnici Tužilaštva navedeni od rednog broja 49. do 51. na strani 7., kao nerelevantni, a radi se o Odluci o dopustivosti, Ustavni sud BiH, broj: AP-3309/19 od 17.12.2019. godine, te o izvodima iz kaznene evidencije za optužene Pandža Marka i Alešević Nermina.

Ovo procesno rješenje je na ročištu nakon objave usmeno obrazloženo, dok će o njegovim razlozima biti više riječi u nastavku ovog obrazloženja.

Kod ovakvog stanja stvari, kako su svi dokazi Tužilaštva BiH na kojim je potvrđena optužnica i koji su predloženi odbijeni za izvođenje, to je odlučeno da se neće provoditi dokazi odbrane, niti se stoga mogu provoditi dodatni dokazi Tužilaštva, pa je objavljeno da je dokazni postupak okončan, tako da su stranke i branitelji pozvani na

iznošenje završnih riječi u skladu sa pravilom iz odredbe člana 277. ZKP BiH, nakon čega je donesena i javno objavljena odluka kao u izreci ove presude.

2.5. Stranačka završna izlaganja

2.5.1. Izlaganje Tužilaštva

Na početku završnog izlaganja postupajući tužitelj Tužilaštva BiH, tužiteljica Nurkić Merisa, pojasnila je razloge zbog kojih je optuženi Nermin Alešević na prvo saslušanje pozvan u svojstvu svjedoka, ističući u tom pravcu da se u sredstvima javnog informisanja vidjelo kako jedna osoba drugoj osobi na ime mita nakon održanog sastanka daje novac, zbog čega je u tom momentu postojao određen stepen sumnje da se radi o počinjenom krivičnom djelu, ali istovremeno ističući da Tužilaštvo nije to moglo dokazati bez drugih dokaza. Upravo iz navedenih razloga tužiteljica napominje da je formiran „KTA predmet“ odnosno predmet u kojem nema naredbe o provođenju istrage, kao ni formalnog osumnjičenog. Nadalje, Tužilaštvo iznosi tezu kako u tom momentu nisu znali sa sigurnošću da je počinjeno krivično djelo, te su slijedom objavljenih informacija pozvali Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka, što prema stavu Tužilaštva, predstavlja dozvoljenu radnju. Tužiteljica posebno naglašava tvrdnju da je prilikom saslušanja Aleševića postupajući tužilac prvi put upozorio imenovanog na njegova prava i obaveze, kao i da ima pravo da ne odgovara na pitanja ukoliko bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju. U nastavku tužilac se ponovo osvrće na istu tvrdnju, te kazuje kako je i drugi put postupajući tužilac prilikom saslušanja upozorio, pa čak i zaustavio svjedoka Aleševića upozoravajući da o tome ne govori, ističući da je na pitanje tužioca o telefonu sam Alešević je počeo da priča o snimku koji je slao ambasadama.

Analizirajući provedenu radnju saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka, tužiteljica ističe da ništa iz spornog iskaza nije uzeto protiv njega i naglašava da njegov iskaz kao dokaz nije korišten. U nastavku izlaganja završnih riječi tužiteljica se osvrće na Audio video snimak iskaza saslušanja te tvrdi da je sudija na glavnom pretresu prvi koji je pregledao DVD sa audio video snimkom saslušanja i dao sačiniti transkript. Osvrćući se na činjenicu da je saslušanje obavljeno bez advokata, tužiteljica potencira tvrdnju da Alešević nije neuka stranka, pravdajući to činjenicom da je imenovani sarađivao u više predmeta sa policijom i tužilaštvom veoma uspješno.

Nadalje, iznoseći svoj stav vezano za istaknuti prigovor zakonitosti dokaza, tužiteljica ističe da je iste prethodno provjeravao sudija za prethodno saslušanje po službenoj dužnosti prilikom potvrđivanja optužnice. U odnosu na nezakonitost snimka spornog sastanka, tužiteljica tvrdi da je isti zakonito pribavljen, ističući istovremeno da niko od učesnika sastanka na glavnom pretresu nije rekao da je sniman protiv volje.

Tužiteljica ističe da se ne slaže sa odlukom Suda da se ne izvode dokazi Tužilaštva, te posebno apostrofira činjenicu da Sud nije imao priliku da vidi o kojim dokazima je riječ, jer izvođenje istih nije dozvoljeno unatoč tome što su neki od predloženih dokaza izvedeni iz zakonitog dokaza. Tužilaštvo je stava da je Sud trebao dozvoliti izvođenje svih dokaza koje je Tužilaštvo predložilo u optužnici, pa u presudi, cijeneći sve

dokaze, potom izvesti zaključak o zakonitosti svakog pojedinog dokaza. Kao prilog ovoj tezi tužiteljica se poziva na ranije presude Evropskog Suda, konkretizirajući to primjerom Presude Schenk protiv Švajcarske. Tužilaštvo nadalje uzima kao ogledni primjer i odluku Ustavnog suda BiH, broj AP 3433/11 kao odluku protiv presude Suda BiH, S1 2 K 00334/11 Kž 4, gdje je Ustavni Sud primjetio da je Sud BiH dao detaljan pregled brojnih provedenih dokaza i da je za svaki dokaz koji je koristio i prihvatio kao i za onaj koji nije prihvatio dao detaljno obrazloženje te da je dovodeći dokaze u međusobnu vezu izveo zaključak o krivici. Konačno, Tužilaštvo je istaklo da se ne slaže sa odlukom Suda da se ne izvode svi predloženi dokaz, da je Sud donio pogrešnu procesnu odluku kada je dokaze tužilaštva utvrdio kao nezakonite, te da je Sud trebao nastaviti postupak i provesti glavni pretres i predložene dokaze, pa nakon toga se odlučiti o svakom dokazu, te stim u vezi donijeti nakon provedenog postupka sudsku odluku.

2.5.2. Izlaganje odbrane

2.5.2.1. Izlaganje odbrane I-optuženog

U završnom izlaganju braniteljica prvooptuženog, advokat Gordana Erceg, je naglasila da Tužilaštvo nije dokazalo da je njen branjenik Pandža Marko počinio krivično djelo Primanja dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. KZ BiH slijedom čega je predložila da Sud na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH donese presudu kojom se Pandža Marko oslobađa od optužbe da je počinio ovo krivično djelo.

Prvooptuženi Marko Pandža je u svojoj završnoj riječi naglasio da se u potpunosti slaže sa svojom odbranom, te ukazao na nekorektan odnos od strane Tužilaštva kada Tužilaštvo tvrdi da je on priznao počinjenje krivičnog djela, tvrdi da nije priznao. Optuženi je naveo da nije kriv za krivično djelo koje mu se stavlja na teret, te se osvrnuo i na snimak sastanka koji je označio kao nezakoniti dokaz, te naglasio da se na istom ne vidi nikakav novac.

2.5.2.2. Izlaganje odbrane II-optuženog

U završnom izlaganju branilac drugooptuženog, advokat Ifet Feraget, prvenstveno se osvrnuo na noveliranu odredbu člana 84. ZKP BiH te istakao da je istom ispoštovana intencija zakonodavca da se na najbolji način uredi položaj svjedoka koji želi da saopšti sve što mu je poznato pod određenim uslovima. Odbrana drugooptuženog je na početku izlaganja završnih riječi je iznijela prijedlog da Sud oslobodi optuženog, ali ne zbog toga što Tužilaštvo nije dokazalo počinjenje krivičnog djela, nego što nije imalo priliku niti da to dokazuje. Obrazlažući svoj stav, branilac citira tužiteljicu i naglašava kako je ista istakla da njegov branjenik kao lice koje se vidi na snimku, nije odmah saslušano kao osumnjičeni, dodajući da niko i ne može biti saslušan u svojstvu osumnjičenog dok ne postoji osnov sumnje. Branilac se osvrnuo na postupanje i tvrdnju tadašnjeg predsjednika Visokog sudskog tužilačkog vijeća BiH (VSTV) Milana Tegeltije da je spreman svima izaći u susret, negirajući istu vlastitim primjerom gdje je, kako navodi, na desetine puta slao bezuspješne urgencije za sastanak sa Tegeltijom vezano za drugi predmet gdje je angažiran kao punomoćnik, praveći komparaciju sa

slučajem Aleševića gdje se sastanak sa istim uspješno održao, jer se na snimku vidi kako jedan privrednik, preko posrednika, ostvaruje kontakt sa gospodinom Tegeltijom.

Obrana drugooptuženog ističe kako se na samom snimku sastanka vidi da neko nekome daje novac, odnosno da postoji dovoljno dokaza i okolnosti koje ukazuju na mogućnost da su Tegeltija, Jurišić, Alešević i Pandža počinili određeno krivično djelo. Istaknuto je i da ne treba relativizirati nešto što je u pravu aksiom, naglašavajući u tom pravcu da je Nermin Alešević morao biti saslušan kao osumnjičeni, dodajući da bi u suprotnom, ako se željelo dobiti informacije od njega, istog trebalo saslušati u svojstvu svjedoka, uz imunitet, u kojem slučaju bi postupanje Tužilaštva bilo zakonito. Branilac je potencirao da nije tačna tvrdnja tužiteljice da je Alešević tokom saslušanja u svojstvu svjedoka upozoravan na opasnost od samoinkriminacije, što je evidentno iz audio video snimka saslušanja, te stim u vezi sačinjenog transkripta njegovog saslušanja. Obrana potencira da je Tužilaštvo postupilo suprotno članu 84. stav 2. ZKP BiH i na taj način se apriori odreklo od mogućnosti da od svjedoka uzme potpunu izjavu o tome šta se desilo. Nadalje, branilac je istakao da je njegovom branjeniku uskraćeno i zakonsko pravo na davanje svjedočke izjave. Obrana osporava zakonitost provedene radnje saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka, te sugerije kako bi se zakonska forma ostvarila na način da je imenovanom dato upozorenje kroz pouku da može da dobije imunitet o kome bi odlučila glavna tužiteljica, ako je spreman da iznese kompletnu istinu, dodajući i da nije tačna tvrdnja tužiteljice da iskaz koji je Alešević dao u svojstvu svjedoka nije korišten kao izvor saznanja za dalji tok istrage. U korist svoje tvrdnje branilac ističe da je njegov branjenik ispitivan nekoliko sati, te da je cilj tog ispitivanja bio da se izvrši provjera onoga što Alešević zna, te da se isto ne koristi u zakonito provedenoj istrazi.

U vezi sa priznanjem Aleševića da je on vršio snimanje spornog sastanka, odbrana ističe da se to priznanje ne može koristiti u situaciji gdje inicijalna saznanja potiču iz nečega što je nezakonito, dodatno navodeći i da se ne može priznati nešto što nije potkrijepljeno nikakvim drugim materijalnim dokazima. Obrana je stava da je trebalo dokazati da li je Alešević znao da se snima, kao i ispitati da li je njemu kasnije prezentiran taj snimak na način da mu je neko to montirao na odjeću ili u prostoriju. U tom kontekstu, branilac je naglasio da je njegov branjenik izuzetno korektan i pošten čovjek, o čemu su govorili i saslušani svjedoci na pretresu, te da je trebalo dokazati otkud njemu znanje i sposobnost da to snimi i objavi, aludirajući da su to sve pretpostavke.

Branilac drugooptuženog negira tvrdnju tužiteljice istaknutu u završnoj riječi, da je zakonitost dokaza provjeravao sudija za prethodno saslušanje po službenoj dužnosti prilikom potvrđivanja optužnice, ističući da je u toj fazi isključivo odlučeno da dokazi nisu *prima facie* nezakoniti, a da je konačna odluka o tome ostavljena za glavni pretres, nakon detaljne ocjene svih prigovora, kao i izjašnjenja na iste.

Nadalje, u vezi snimka spornog sastanka, branilac ne osporava da činjenicu da je isti nastao na javnom mjestu, ističući istovremeno da ta činjenica nema ekskulpirajući značaj u smislu njegove zakonitosti, s obzirom na to da naše zakonodavstvo ne sadrži ekskluzijsku klauzulu prema kojoj se u određenim slučajevima i ovakvi snimci mogu

ozakoniti. Nadalje, odbrana je istakla da je pozivanje Tužilaštva na odluku Evropskog suda u slučaju Schenk protiv Švicarske neprimjenivo, s obzirom na to da se u ovom konkretnom predmetu radi o eklatantnom primjeru nezakonitih dokaza. Na kraju, branilac je istakao da je jedini dokaz ove korupcije snimak koji je nezakonit, a iz kojeg je dalje proisteklo saslušanje Aleševića u svojstvu svjedoka, što više nije jedini već izvedeni dokaz koji potiče iz nezakonitog dokaza, zbog čega je prema stavu odbrane potpuno zakonita odluka Suda kojom se svi dokazi proglašavaju nezakonitim.

U svojoj završnoj riječi drugoptuženi Nermin Alešević je izjavio kako u cijelosti prihvaća završnu riječ svoga branitelja, te dodao kako je prilikom njegovog prvog ispitivanja kao svjedoka 98% razgovora vođeno na temu dostavljenih dokaza u vezi svih slučajeva koje je vodio sa pravosuđem od 2010. godine, te da je tek 2% razgovora bilo u dijelu kada ga je postupajuća tužiteljica upitala u vezi imuniteta. Naglasio je i da su mu navedeni dokazi oduzeti, te mu je zabranjeno svako istupanje u medije.

2.6. Zaključne uvodne napomene

Ova presuda je suštinski donesena temeljem sudske procesne odluke na ročištu od 21.05.2021. godine kojom su prihvatanjem prigovora odbrane utvrđeni kao nezakoniti svi ključni dokazi Tužilaštva zbog čega su odbijeni za izvođenje, pa je stoga donesena presuda kojom se optuženi oslobađaju od optužbe jer nije dokazano da su optuženi učinili krivična djela za koja se optužuju.

Stoga je za obrazloženje ovakve presude potrebno obrazložiti razloge utvrđivanja nezakonitim spomenuta dva dokaza na osnovu člana 10. stav 2. Zakona o krivičnom postupku BiH, zbog kojih su ostali ključni dokazi Tužilaštva utvrđeni kao nezakoniti na osnovu člana 10. stav 3. Zakona o krivičnom postupku BiH, primjenom pravila tzv. „ploda otrovne voćke“.

Slijede treći i četvrti dijelovi ovog obrazloženja koji se bave suštinskim razlozima donošenja ovakve presude. Treći dio sadrži razloge presude u vezi sa nezakonitim saslušanjem Aleševića u svojstvu svjedoka, dok četvrti dio sadrži razloge presude u vezi sa neovlaštenim snimkom sastanka od 23.11.2018. godine. Oba ova dijela, treći i četvrti, sadrže odsjeke sa teoretskim razmatranjima određenih, za presudu relevantnih procesnih i materijalnih instituta, određena uporednopravna zakonska rješenja i prikaz za ovaj predmet relevantne međunarodne sudske teorije i prakse.

3. RAZLOZI PRESUDE U VEZI SA NEZAKONITIM SASLUŠANJEM ALEŠEVIĆA U SVOJSTVU SVJEDOKA

3.1. Pravičnost postupka

Sud je razmatrajući prigovore odbrana razmatrao da li rezultati istražnog postupka Tužilaštva BiH, na način kako je iniciran, vođen i okončan pribavljanjem dokaza i podizanjem optužnice, u odnosu na pretres koji je uslijedio temeljem istog,

zadovoljavaju kriterije i standarde prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda, odnosno da li je u cjelini došlo do povrede navedenog prava.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda: *"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom...."*

Opšta je saglasnost u procesnoj pravnoj teoriji i praksi da je pravo na pravično (pošteno, "fair") suđenje najvažnije procesno pravo i predstavlja jedan od osnovnih elemenata demokratskog društva i vladavine prava i jedno je od osnovnih ljudskih prava koje je zagarantovano članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda (Konvencija, EKLJP).

U pravnoj teoriji se navodi da član 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i sloboda deklarira načelo pravičnosti krivičnog postupka (fairness of trials) kao generalno pravo koje u sebi sadrži šest specifičnih prava, a ta prava su: pravo pristupa sudu (right to access to court), pravo poštenog suđenja (right to a fair hearing), pravo javnosti rasprave i presude, pravo suđenja u razumnom roku (within reasonable time), pravo neovisnog, nepristranog i na zakonu utemeljenog suda.

Jedna od dvije najznačajnije garancije koja proizlazi iz prava na pravični postupak je privilegij od samooptuživanja (privilege against self-incrimination).

Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) zauzeo je stajalište da su pravo na šutnju i pravo da osumnjičeni/optuženi (okrivljeni) ne treba samog sebe teretiti dva općenito prihvaćena internacionalna standarda koja leže u suštini pojma pravičnog postupka: *"Ta prava znače zaštitu osumnjičenog/optuženog protiv neprikladne prisile od strane vlasti, što pridonosi izbjegavanju pogrešaka pravde: pravo na nesamooptuživanje odnosi se na poštivanje volje okrivljenika da se brani šutnjom, da uskraćivanjem verbalnog očitovanja ne pridonosi utvrđivanju činjenica u krivičnom postupku"* (M. Carić).

Prema stavu Evropskog suda za ljudska prava pojam pravičnog suđenja, najšire posmatrano, podrazumijeva „fer suđenje“ sadržano u garantovanju prava na pristup sudu, pravedno i pravično postupanje i tretman pred sudom, mogućnost optimalnog korištenja procesnih sredstava, odsustvo pretjeranog formalizma, jednak tretman strana u sporu, pravilno izvođenje dokaza, pravo na obrazloženu sudsku odluku i dr.

Prema većini pravnih teoretičara, pravo na pravično suđenje sastoji se od nekoliko elementarnih prava: „prava na sud“, "prava na pravično odlučivanje o pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela", "pravo na odlučivanje u razumnom roku", kao i određena implicirana prava, te ima dva aspekta: institucionalni, koji podrazumijeva nezavisnost i nepristrasnost suda, i proceduralni, koji podrazumijeva pravičnost suđenja.

Dakle, pravično suđenje iz člana 6. Konvencije, obuhvata pravo na pravičnu i javnu raspravu, a *“za kvalifikovanje rasprave kao pravične potrebno je da su ispoštovana sva prava osumnjičenog/optuženog (okrivljenog) koja mu se garantuju Konvencijom uključujući pravo da ne inkriminiše samog sebe – koje obuhvata pravo okrivljenog da šuti (Zabrana samooptuživanja)”*.

Procjenjivanje suđenja kao pravičnog iz člana 6. Konvencije podrazumijeva ispitivanje pravičnosti postupka sagledanog u cjelini, uključujući i istražnu fazu, ali i radnje koje prethode formalnom otvaranju istrage, dakle cjelinu postupka u materijalnom (suštinskom) i formalnom (proceduralnom) smislu.

Prema stavu ESLJP *„u jednom demokratskom društvu pravo na pravično suđenje, u značenju koje mu daje Konvencija, zauzima toliko važno mjesto da restriktivno tumačenje člana 6. stav 1. ne odgovara cilju i svrsi te odredbe. Zato prava i obaveze koja čine predmet prava na pravično suđenje ne mogu biti određivani isključivo prema unutrašnjem zakonodavstvu zemlje potpisnice, iako ono ima bitan značaj za utvrđivanje sadržaja ovog prava”* (Delcourt protiv Belgije, presuda od 17. 01. 1970. godine; Moreira de Azevedo protiv Portugala, presuda od 23. 10. 1990. godine. Koenig protiv SR Njemačke, presuda od 31. 05. 1978. godine).

Ili kako to naglašava Ustavni Sud Bosne i Hercegovine u predmetu broj AP 454/13, rešavajući po apelaciji Abedina Smajića, odluka od 20. aprila 2016. godine:

“očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku”.

3.2. Pravo na šutnju i imunitet od samooptuživanja, zabrana samooptuženja, uvodna razmatranja, ZKP BiH, EKLJP i praksa ESLJP

Iako izričito to nije navedeno, član 6. Evropske konvencije zahtijeva da se osumnjičenom/optuženom (okrivljenom) omogući da koristi pomoć branitelja advokata već u početnim fazama policijskog saslušanja koje je ponekad od odlučnog značaja za zakonitost i pravičnost cijelog daljnjeg toka krivičnog postupka, kao i za odluku suda.

Član 78. stav 2. Zakona o krivičnom postupku BiH, pod nazivom “Pouka osumnjičenom o njegovim pravima” propisuje:

“Na početku ispitivanja osumnjičenom će se saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučiće se i o sljedećim pravima:

a) da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja...”

Pravo je osumnjičenog, odnosno optuženog da ne iznosi svoju odbranu, ili da je iznese u cjelosti ili djelimično, što je u skladu sa principom akuzatornosti (optužnim načelom) koje obavezuje tužilaštvo da dokazuje krivicu osumnjičenog, optuženog van razumne sumnje, dok nasuprot tome osumnjičeni, optuženi nije dužan da dokazuje svoju nevinost.

U smislu odredbe člana 78. stav 2. tačka a) Zakona o krivičnom postupku BiH (u daljem tekstu ZKP BiH), „*Osumnjičenom se saopštava zašto se optužuje i osnovi sumnje koji postoje protiv njega i postavlja pitanje šta ima da navede u svoju odbranu, ali mu se, u isto vrijeme, saopštava da nije dužan da iznese svoju odbranu niti da odgovara na pojedina pitanja. Na početku ispitivanja osumnjičenom će se saopćiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučit će se i o sljedećim pravima: a) da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja...*”.

Osumnjičeni, odnosno optuženi nema dužnost već pravo da odgovara na postavljena pitanja. Cilj je ispitivanja da se osumnjičenom stave na znanje osnovi sumnje i dokazi koji postoje protiv njega da bi se od optužbe mogao braniti, a dokaze da opovrgne. Jedina prinuda koja bi se mogla primijeniti u pogledu ispitivanja osumnjičenog jeste da se pod uslovima iz člana 125. (Naredba za dovodenje) ZKP BiH dovede na ročište određeno za ispitivanje.

Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) naglašava tijesnu povezanost privilegija protiv samooptuživanja i pretpostavke nevinosti polazeći od toga da su pravo na šutnju i privilegij protiv samooptuživanja međunarodni standardi *“koji leže u srcu ideje poštenog postupka u smislu člana 6. EKLJP. Njihova je namjera zaštititi osobu od neprimjerene prisile vlasti, doprinoseći time izbjegavanju zloupotreba u pravosuđu i ispunjavanju ciljeva iz člana 6. EKLJP, odnosno ciljeva pravičnog suđenja”*.

S obzirom na to da se pravo pojedinca da sam sebe ne optužuje prije svega odnosi na poštovanje volje osumnjičenog, odnosno optuženog da šuti, to se naročito naglašava da privilegij protiv samooptuživanja znači da u krivičnom postupku optužba ne smije prikupljati dokaze korištenjem prinude ili sile, niti obmane ili prevare protiv osumnjičenog, odnosno optuženog, niti se smije podsticati na samooptuživanje.

Takođe, ESLJP upozorava da je veza između navedenih prava osumnjičenog, odnosno optuženog i presumpcije nevinosti *“tako tijesna i značajna da se u slučaju kršenje prvog stava člana 6. (pravo na šutnju i privilegij protiv samooptuživanja) uzima, bez daljnjeg ispitivanja, da je prekršen i stav 2. člana 6. (presumpcija nevinosti)”*. Uzimajući u obzir da su pravo na šutnju i privilegij protiv samooptuživanja u neraskidivoj vezi s presumpcijom nevinosti i iz nje izvedenog pravila da je teret dokazivanja na tužiocu, *“nedvojbeno proizlazi da ograničavanje tih prava, pa i uz saglasnost optuženog (kao što bi to bilo u slučaju saslušanja optuženog kao svjedoka, pri čemu bi se optuženi upozorio na dužnost istinitog svjedočenja i pravo da ne odgovara na pojedina pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju) predstavlja narušavanje prava na pravično suđenje i presumpcije nevinosti, te prenošenje tereta dokazivanja i na optuženog”*. S tim u vezi, pravo optuženog na iznošenje činjenica i izjašnjavanje o činjenicama ne može se negirati i ono se u bosanskohercegovačkom procesnom pravu ostvaruje kroz iskaz optuženog u okviru dokaza odbrane, u obliku slobodnog izlaganja izjašnjenja o krivičnom djelu koje mu se stavlja na teret. Ovaj dokaz mora biti izveden po pravilima prema kojima se izvode drugi dokazi odbrane koji se sastoje u iskazima osoba”.

Pravo na šutnju i imunitet od samooptuživanja shodno članu 6. stav 1. EKLJP sprečavaju organe gonjenja, tužilaštvo da pribavi dokaze *“tako što će kršiti volju optuženoga da ne svjedoči protiv sebe samog. Pravo na šutnju ne može se ograničiti samo na neposredno priznanje nezakonitog djela, već i na svaku izjavu koja bi docnije mogla biti iskorištena u krivičnom postupku u prilog argumentaciji tužilaštva”* (presuda ESLJP - Aleksandar Zaichenko v. Russia, stavovi 52–60).

Imunitet od samooptuživanja ne štiti od davanja inkriminirajuće izjave kao takve, *“već od pribavljanja dokaza prinudom ili kršenjem volje”* (presuda ESLJP - Ibrahim and Others v. the United Kingdom).

Kako se to dalje navodi u pravnoj literaturi, sudska praksa ESLJP pokazuje tri osnovna tipa situacija u kojima je zabilježeno kršenje volje optuženih koji su odlučili da ne svjedoče: a) obaveza da se svjedoči nametnuta zakonom pod prijetnjom kazne (Saunders); ta kategorija obuhvata i nepravilno prebacivanje tereta dokazivanja kada se od optuženoga traži da dokaže svoju nevinost; b) prinuda, koja može biti fizička (presuda ESLJP - Jalloh v. Germany, stavovi 103–123; Ashot Harutyunyan, stavovi 58–66) ili psihološka (Gäfgen v. Germany, stavovi 169–188); i c) prinuda pomoću prevare kada se koriste tehnike prikrivene, tajne istrage (Allan v. the United Kingdom, stavovi 45–53).

Pravo na šutnju/ćutnju osumnjičenog preklapa se s pretpostavkom nevinosti saglasno članu 6 stav 2. Konvencije. Neki slučajevi razmatrani su upravo pod tim stavom (Salabiaku v. France, stavovi 26–30), ali je većina drugih predmeta razmatrana prema prvom stavu člana 6. (Funke v. France, stavovi 41–45).

Prema istoj literaturi, ESLJP obično nalaže test na osnovu koga će se utvrditi da li je povrijeđena suština tog prava. Na osnovu te analize „suštine prava”, ono što predstavlja pravično suđenje *“ne može biti predmet jednog jedinog nepromjenjivog pravila, već u izvjesnoj mjeri zavisi od okolnosti svakog konkretnog predmeta. Zato je ponekad potreban “sui generis test razmjernosti, posebno kada je reč o manjim prestupima, da bi se opravdao zaključak da u datom predmetu nije prekršen član 6”* (O’Halloran and Francis). Taj test „suštine prava” koristi tri glavna kriterija da se utvrdi da li su prinuda ili kršenje volje optuženog dopustivi prema članu 6: a) priroda i stepen prinude koji su primenjeni za pribavljanje dokaza; b) težina javnog interesa u datoj istrazi i kažnjavanja krivičnog dela o kome je reč; c) postojanje bilo kakvih relevantnih zaštitnih mehanizama u samom postupku i način na koji se koristi bilo koji materijal koji je na taj način pribavljen (Jalloh, stav 117).

Opšte je pravilo da dokazi pribavljeni korištenjem prinude ili sile, obmane ili prevare protiv osumnjičenog, odnosno optuženog *“ne smiju imati presudnu ili bitnu težinu u postupku izgradnje osuđujuće presude”* (Saunders). Prihvatanje dopunskih ili nesuštinskih dokaza, *“osim tamo gde je reč o dokazima koji su pribavljeni zlostavljanjem, ne mora nalagati da se donese zaključak da je povrijeđen član 6, čak i ako je reč o dokazima koji su pribavljeni kršenjem unutrašnjeg prava”* (Khan, stavovi 35–37) ili kršenjem autonomnih zahteva po Konvenciji (Gäfgen).

Iz sudske prakse ESLJP implicira se da već policija treba da obavijesti osumnjičenog o tome da ima pravo na šutnju i imunitet od samooptuživanja. Međutim, ako vlasti to ne učine, pravičnost „suđenja u celini” i dalje treba da bude podvrgnuta pomnoj analizi (Ibrahim and Others v. the United Kingdom). *“Čini se da je neposredni pristup advokatu jedna od mjera koje mogu da isprave potencijalnu nepravičnost u takvim situacijama. Kada je osuđujuća presuda zasnovana na svjedočenju dobivenom od jednog saoptuženog – a to podrazumijeva tešku povredu njegovog prava na ćutanje – „pravičnost” suđenja u odnosu na drugog optuženog može biti dovedena u pitanje”* (Lutsenko v. Ukraine, stavovi 44–53).

Iz komentara jedne presude ESLJP: *“Nije uvijek sasvim jasno da li se neko lice ispituje u svojstvu svjedoka ili u svojstvu osumnjičenog zato što osumnjičeni ima pravo da šuti, dok svjedok to pravo nema. Kada analizira takve slučajeve, ESLJP uzima u obzir ne samo formalno svojstvo saslušavanog lica već i činjenične okolnosti tog saslušanja da bi utvrdio da li je lice o kome je reč razumno moglo da se smatra potencijalnim osumnjičenim, jer u tom slučaju ono takođe polaže pravo na ćutanje”* (Brusco v. France, stavovi 44–55)“.

Kako se to dalje navodi u pravnoj literaturi, kada je osuđujuća presuda u bitnoj ili odlučujućoj meri zasnovana na dokazima koji su pribavljeni nepravično sa stanovišta autonomnih načela, *“ESLJP je bio spreman da zaključi kako je neki dokaz, suprotno stanovištu koje je zauzeo domaći sud, bio sasvim nepouzdan zbog sumnjivih okolnosti u kojima je pribavljen”* (Lisica v. Croatia, stavovi 47–62).

Dakle, minimalna prava osumnjičene odnosno optužene osobe, *“principi bez kojih je nemoguće zamisliti pravičan krivični postupak”*, propisani su stavovima 2. i 3. člana 6. EKLJP i čine konstitutivni dio “poštenog” suđenja. Obavješćavanje o djelu i osnovama optužbe, pravo na šutnju i imunitet od samooptuživanja, predstavlja minimum procesnih garancija koje se moraju pružiti svakoj osobi koja se tereti za krivično djelo, te navedene garancije inkorporirane su u krivično zakonodavstvo u BiH, pa tako i u ZKP BiH.

Pravo lica osumnjičenog/optuženog za krivično djelo da se brani šutnjom i da ne smije biti prinuđeno da svjedoči protiv sebe nije izričito navedeno u članu 6 Konvencije, ali je Evropski sud za ljudska prava kroz niz predmeta koje je razmatrao zaključio da to pravo ipak čini sastavni dio prava na pravično suđenje.

3.2.1. Odricanje osumnjičenog od njegovih procesnih prava

Pravo na pravičan postupak podrazumijeva, prvenstveno, pravo osumnjičenog, optuženog da se brani šutnjom i da ne doprinosi svom optuživanju protivno svojoj volji.

Član 78. st. 2 i 3. ZKP BiH "Pouka osumnjičenom o njegovim pravima":

“2) Na početku ispitivanja osumnjičenom će se saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučiće se i o sljedećim pravima:

- a) da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja,
- b) da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju...

3) Osumnjičeni se može dobrovoljno odreći prava navedenih u stavu 2. ovog člana, ali njegovo ispitivanje ne može započeti ukoliko se i dok se njegova izjava o odricanju ne zabilježi pismeno i dok ne bude potpisana od strane osumnjičenog. Osumnjičeni se ni pod kojim okolnostima ne može odreći prava na prisustvo branioca ako je njegova odbrana obavezna u skladu s ovim zakonom”.

Ustavni sud BiH, broj AP 454/13, odluka u predmetu A. Smajić: “Ni slovo, ni duh člana 6. Konvencije ne sprječava osobu da se vlastitom slobodnom voljom odrekne, izričito ili prešutno, prava na garancije pravičnog suđenja. Međutim, takvo odricanje, da bi bilo valjano u smislu Konvencije, mora biti nedvosmisleno utvrđeno, ne smije ići protiv bilo kojeg važnog javnog interesa i mora biti popraćeno minimalnim garancijama razmjerno njegovom značaju. Nadalje, ono ne smije ići protiv bilo kojeg važnog javnog interesa (vidi *Sejdovic protiv Italije* [VV], br. 56581/00, tačka 86., ESLJP 2006-II). Da bi odricanje bilo valjano, mora se pokazati da je aplikant objektivno mogao predvidjeti posljedice svoga postupanja (vidi *Idalov protiv Rusije* [VV], br. 5826/03, tačka 173., 22.05.2012.; *Sejdović*, citiran gore, tačka 87.; i *Jones protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), br. 30900/02, 9.09.2003.). Pravo na branitelja, kao temeljno pravo među onima koja čine pojam pravičnog suđenja i koje osigurava efektivnost ostalih garancija iz člana 6. Konvencije, najbolji je primjer onih prava koja zahtijevaju posebnu zaštitu standarda „svjesnog i inteligentnog odricanja” utvrđenog u sudskoj praksi Suda (vidi *Dvorski*, citiran gore, tačka 101.).”

3.3. Nezakoniti dokazi

Član 10. ZKP BiH pod nazivom "Zakunitost dokaza":

"(1) Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili bilo kojeg drugog lica koje učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) Sud ne može zasnovati svoju odluku na dokazima pribavljenim povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

(3) Sud ne može zasnivati svoju odluku na dokazima koji su dobiveni na osnovu dokaza iz st. 2. ovog člana."

Nezakonit dokaz se može definirati kao "dokaz koji se zbog povrede procesne forme, koja istovremeno predstavlja i povredu temeljnih ljudskih prava, ne smije koristiti za donošenje presude u kaznenom postupku" (Igor Bojanić, Zlata Đurđević).

Pojam nezakonitih dokaza izaziva mnoge teorijske rasprave i jedan je od centralnih instituta savremenog krivičnog postupka, a kompleksnost tog problema spada u najznačajnija pitanja krivičnog procesnog prava. "Razlog tome ogleda se u dvojakom cilju i svrsi krivičnog postupka. Krivični postupak nastoji održati ravnotežu između dva osnovna suprotstavljena zahtjeva svakog društva, i to: zahtjeva za funkcionalnošću

kažnjavanja počinioca krivičnih djela s jedne strane i, s druge strane, pak, zahtjeva za zaštitu osnovnih prava i sloboda čovjeka (koja su, kako međunarodnim, tako i unutarnjim pravnim aktima zagarantovana svim građanima bez diskriminacije u odnosu na rasu, spol, vjersku, političku ili drugu pripadnost, krivični progon i dr.)”.

EKLJP ne propisuje univerzalna pravila po kojima bi se određeni način pribavljanja dokaza smatrao nezakonitim, to je prepušteno isključivo nacionalnim pravima. U tom smislu ESLJP je u *“svojoj praksi kazuistički ocjenjivao je li konkretni krivični postupak pred sudom određene države, zbog nezakonito pribavljenog dokaza, postao nepravičan”.* Kako se to naglašava u literaturi: *“Jedino čvrsto pravilo je povezivanje načela “pravičnog postupka” iz čl. 6. EKLJP s pravom na učinkovito pravno sredstvo iz čl. 13. EKLJP. Tako je Evropski sud u jednoj svojoj presudi obvezao svako domaće kazneno procesno pravo da okrivljeniku, tijekom kaznenog postupka, uvijek zajamči učinkovito incidentalno rješavanje pitanja zakonitosti konkretnih dokaza pribavljenih na nezakonit način, odnosno povredom konvencijskih odredaba. Sukladno navedenoj uputi, kazneni sud mora neovisno od utvrđivanja postojanja kaznenog djela i krivnje okrivljenika, već u stadiju odlučivanja o izvođenju dokaza, razmotriti i odlučiti o postojanju mogućih povreda propisa kojima se zabranjuje dokazivanje neke činjenice, odnosno uporaba nekog dokaza”* (M. Carić).

Zakonitost u prikupljanju dokaza ima krucijalan značaj u pogledu dokaznog kredibiliteta prikupljenih dokaza te s tim u vezi utvrđivanja postojanja krivičnog djela i njegovog počinioca.

Sudske odluke ne mogu zasnivati na dokazima koji su, neposredno ili posredno, sami po sebi ili po načinu pribavljanja u suprotnosti sa Ustavom, Zakonom o krivičnom postupku BiH, drugim zakonom ili opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima, osim u postupku koji se vodi zbog pribavljanja takvih dokaza, te se stoga nezakoniti dokazi mogu svrstati u tri osnovne vrste: a) dokazi pribavljeni povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, b) dokazi koji su pribavljeni bitnim povredama odredaba Zakona o krivičnom postupku, c) dokazi za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza (tzv. “doktrina plodova otrovne voćke”).

Pored nezakonitih dokaza “ex lege” koji su propisani procesnim zakonom, s ciljem dodatnog jačanja zaštite temeljnih ljudskih prava, uvođenjem nezakonitih dokaza “ex judicio”, sudovima je dana ovlast ocjenjivanja zakonitosti dokaza pribavljenih kršenjem temeljnih ljudskih prava i sloboda građana zajamčenih Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom.

Zakonom je propisana i zabrana korištenja dokaza za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza - tzv. “plodovi otrovne voćke”. U osnovi se radi o dokazima koji su sami po sebi pribavljeni na zakonit način, ali *“do kojih tijela krivičnog postupka ne bi došla bez podataka iz izvorno nezakonitog dokaza. Primjena ove doktrine u sudskoj praksi je ograničena na situacije u kojima je izvorno nezakonit dokaz jedini (isključivi) izvor saznanja za izvedeni dokaz. Međutim, ukoliko postoji više izvora saznanja, od kojih su*

samo neki nezakoniti, izvedeni dokaz neće se smatrati nezakonitim i neće se izdvojiti iz osnovice za donošenje sudske odluke”.

Dokazi pribavljeni na zakonom zabranjen način moraju se izdvojiti iz spisa, jer se smisao zabrane upotrebe ovakvih dokaza ogleda se upravo u njihovom izdvajanju iz spisa zbog toga što nezakonit dokaz “inficira” spis predmeta i postoji obaveza njegovog izdvajanja. U tom smislu, rješenje o izdvajanju pravno nevaljanog dokaza donosi sudija za prethodno saslušanje, i to kako u postupku odlučivanja po optužnici, tako i prilikom odlučivanja o prethodnim prigovorima.

Zabrana upotrebe nezakonitih dokaza vrijedi u cijelom krivičnom postupku, od njegovog započinjanja do završetka. Spoznajna vrijednost ovakvih dokaza ne može “konvalidirati” njihovu nezakonitost.

Zakon o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH) propisuje apsolutnu zabranu upotrebe nezakonitih dokaza, te ukidanje presude kao posljedicu upotrebe dokaza u krivičnom postupku na kojima se nije mogla temeljiti sudska odluka.

Pitanje nezakonitih dokaza u praksi postavlja se u okviru prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP).

3.4. Ispitivanje osumnjičenog i saslušanje svjedoka

Član 78. st. 2. i 3. ZKP BiH "Pouka osumnjičenom o njegovim pravima":

“(2) Na početku ispitivanja osumnjičenom će se saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučiće se i o sljedećim pravima:

- a) da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja,*
- b) da može uzeti branioca po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, kao i da ima pravo na branioca bez naknade u slučajevima predviđenim ovim zakonom,*
- c) da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist i ako to učini u prisustvu branioca, da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitao i korišćen na glavnom pretresu,*
- d) da ima pravo u toku istrage razmatrati spise i razgledati pribavljene predmete koji mu idu u korist, osim ako je riječ o spisima i predmetima čije bi otkrivanje moglo dovesti u opasnost cilj istrage,*
- e) da ima pravo na besplatne usluge prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi prilikom ispitivanja.*

(3) Osumnjičeni se može dobrovoljno odreći prava navedenih u stavu 2. ovog člana, ali njegovo ispitivanje ne može započeti ukoliko se i dok se njegova izjava o odricanju ne zabilježi pismeno i dok ne bude potpisana od strane osumnjičenog. Osumnjičeni se ni pod kojim okolnostima ne može odreći prava na prisustvo branioca ako je njegova odbrana obavezna u skladu s ovim zakonom.”

Odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH (ZKP BiH) i Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP) propisana su prava osumnjičenog i prava svjedoka, te način na koji se provodi zakoniti postupak prilikom ispitivanja osumnjičenog i saslušanja svjedoka.

Kao što je već rečeno, odredbama ZKP BiH predviđena su procesna pravila o pravu osumnjičenog, odnosno optuženog na šutnju i na privilegij protiv samooptuživanja.

Ta procesna pravila potvrđuju da pomenuta prava osumnjičeni, odnosno optuženi ima u toku cijelog krivičnog postupka. U tom smislu, odredba člana 6. stav 3. ZKP BiH je jedna od najznačajnijih u ostvarivanju osnovnog prava osumnjičenog, odnosno optuženog – prava na odbranu. Pravo osumnjičenog, odnosno optuženog da odluči hoće li dati iskaz ili ne, predstavlja garanciju za obezbjeđenje slobode odbrane i kao takvo isključuje upotrebu bilo kakvog sredstva prinude prema osobi. Zato je u vezi s ovim pravom i zabrana upotrebe sile, prijetnje ili drugih postupaka (npr. obmane, varke) kako bi se došlo do iskaza osumnjičenog, odnosno optuženog. Ako je iskaz osumnjičenog, odnosno optuženog pribavljen na zabranjen način, na njegovom iskazu se ne može zasnivati sudska odluka (čl. 10. i 77. st. 2. i 3. ZKP BiH).

Drugim riječima, osumnjičeni, odnosno optuženi nije dužan da se brani, niti da pruža dokaze za svoju odbranu. Zato ga prilikom ispitivanja nije dozvoljeno podsticati na odbranu. Odbijanje davanja iskaza ne može se uzeti kao otežavajuća okolnost. Važno je istaći da, ukoliko se osumnjičeni, odnosno optuženi odluči na davanje iskaza, on nije odgovoran ukoliko ne da istinit iskaz (osim ukoliko drugo lice lažno optuži).

Dakle, osumnjičeni, odnosno optuženi je slobodan prilikom davanja iskaza u krivičnom postupku i u iznošenju svoje odbrane, te za svoj iskaz krivično ne odgovara ako se utvrdi da je iskaz lažan. Naravno, osumnjičeni, odnosno optuženi je obavezan da pravo na odbranu ne zloupotrebljava za vršenje krivičnih djela, odnosno da se kreće u određenim granicama i da svojim izjavama ne nanosi štetu drugim osobama. Pouka da nije dužan dati svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja mora se dati izričito, kako bi osumnjičeni, odnosno optuženi slobodno odlučio da li će dati iskaz ili će koristiti pravu na šutnju. Preciznost pri unošenju u zapisnik pouke o pravu na šutnju i odgovora osumnjičenog, odnosno optuženog je vrlo značajna s obzirom na stroge procesne sankcije koje se primjenjuju u slučaju da se nije postupilo u skladu sa zakonom. Naime, ako je postupljeno protivno zakonu, na iskazu osumnjičenog, odnosno optuženog ne može se zasnivati sudska odluka. Kao što je već rečeno, pravo na šutnju i sloboda od samooptuživanja garantuje se tokom cijelog krivičnog postupka. Zbog toga, policijski organi moraju ovu pouku dati odmah nakon što su osumnjičenu osobu lišili slobode (čl. 5. st. 1. ZKP BiH). U toku krivičnog postupka, ovom obavezom je vezan tužilac prilikom ispitivanja osumnjičenog u istrazi.

Zatim, kao potvrda kontinuirane primjene pomenutih prava je i dužnost sudije za prethodno saslušanje kad uzima izjavu o krivnji da pouči optuženog o pravu na šutnju, dakle ako se optuženi ne želi izjasniti o krivnji uzima se da se izjašnjava da nije kriv, odnosno da poriče krivnju. To je potvrda da se pravo optuženog da ne iznosi svoju odbranu primjenjuje i u stadiju optuživanja (čl. 229. st. 1. ZKP BiH). Neposredno prije

početka glavnog pretresa, sudija odnosno predsjednik vijeća dužan je, između ostalog, poučiti optuženog da ima pravo izjasniti se o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, kao i da nije dužan iznijeti svoju odbranu, niti odgovarati na postavljena pitanja (čl. 259. ZKP BiH).

Ovim se potvrđuje da je pravo na odbranu najvažnije pravo osumnjičenog, odnosno optuženog i da se to pravo ne može umanjiti ili oduzeti ni u jednom stadiju krivičnog postupka.

Prema odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH osumnjičeni je osoba za koju postoje osnovi sumnje da je počinila krivično djelo. Procesna krivičnopravna teorija razlikuje osumnjičenog u "materijalnom" i u "procesnom" smislu, zavisno od toga da li je osoba zadobila takav status formalnom tužilačkom odlukom. Formalni ili objektivni pojam osumnjičenog zavisi od volje organa krivičnog progona da li će određenu osobu formalno označiti osumnjičenom. Ta volja se očituje ili u pokretanju krivičnog progona ili u poduzimanju određenih radnji prema osumnjičenom ili u službenoj obavijesti nadležnih tijela o tvrdnji da je počinio krivično djelo. Suprotno tome, materijalni ili subjektivni pojam osumnjičenog nezavisan je od toka formalnog postupka, riječ je o osobi prema kojoj postoji sumnja da je počinila krivično djelo. „*Materijalni pojam osumnjičenog ključan je za sprečavanje tijela krivičnog progona da namjerno mijenja uloge osumnjičenog i svjedoka u krivičnom postupku*“.¹ Dakle, smisao pojma osumnjičenog u materijalnom smislu jeste da se i osumnjičenim u najranijim fazama postupka osigura isti pravni položaj kao i optuženom nakon formalnog početka krivičnog postupka, uključujući i mogućnost ostvarivanja temeljnih prava obrane.

Kao što je to već navedeno, odredbama članova od 77. do 79. Zakona o krivičnom postupku BiH propisano je da će se na početku ispitivanja lica u svojstvu osumnjičenog saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega, a poučit će se i o određenim pravima: posebno da nije dužan iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja, da se može braniti šutnjom, kao i da može uzeti branitelja po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju. Prilikom ispitivanja osumnjičenog ne smije se upotrijebiti sila, prijetnja, prevara ili druga sredstava koja mogu uticati na slobodu odlučivanja i izražavanja volje prilikom davanja izjave ili priznanja.

Kada je u pitanju svjedok i saslušanje svjedoka, odredbama od članova 81. do 90. Zakona o krivičnom postupku BiH propisano je da je svjedok osoba za koju postoji *vjerovatnoća da će svojim iskazom dati obavijesti o krivičnom djelu, učinitelju i o drugim važnim okolnostima*. Svjedok je dužan govoriti istinu, u suprotnom čini krivično djelo zbog kojeg može krivično odgovarati, a ukoliko svjedok odbije da svjedoči Sud može, na prijedlog Tužitelja, donijeti rješenje o kažnjavanju svjedoka koji je prethodno upozoren na posljedice.

---

¹ Modul, „Imunitet svjedoka“ Dio OSCE-ODIHR/ICTY/UNICRI projekta „Podrška prenošenju znanja i materijala u predmetima ratnih zločina MKSJ-a domaćim sudovima“ International Criminal Law Services (ICLS), str.52. Preuzeto 26.05.2021. sa https://vstv.pravosudje.ba/vstv/faces/docservlet?p_id_doc=48589

Odredbom člana 84. Zakona o krivičnom postupku BiH pod nazivom „Pravo svjedoka da ne odgovara na pojedina pitanja“, propisano je u stavu jedan:

(1) Svjedok ima pravo da ne odgovara na pojedina pitanja kada je vjerovatno da će ga odgovor na ta pitanja izložiti krivičnom gonjenju, dok je u stavu 2. propisano: (2) Svjedok koji koristi pravo iz stava (1) ovog člana odgovoriće na ta pitanja ako glavni tužilac pismeno izjavi da neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka za radnje koje svjedok navede u svom iskazu. Primjerak pisane izjave glavnog tužioca uručiće se svjedoku”.

U narednim stavovima odredbe ovog člana ZKP BiH propisan je postupak koji se provodi kada svjedok želi koristiti pravo da ne odgovara na pojedina pitanja, te je jasno iz početnih odredbi ovog člana da svjedok nije dužan odgovarati na pitanja kada je vjerovatno da će ga odgovor na ta pitanja izložiti krivičnom gonjenju ako nema prethodne pisane izjave glavnog tužitelja da neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka za radnje koje svjedok navede u svom iskazu. Istim članom je u nastavku propisano da kada svjedok želi koristiti pravo da ne odgovara na pojedina pitanja, da će takvu pismenu izjavu glavnog tužitelja provjeriti Sud, potom će odrediti svjedoku advokata kao savjetnika za vrijeme saslušanja, nakon čega se pristupa saslušanju ovakvog svjedoka. Prije saslušanja svjedok će dati pismenu izjavu da će kao svjedok u krivičnom postupku dati istinit iskaz i da neće prešutjeti ništa što mu je poznato o krivičnom djelu o kojem daje iskaz i njegovom počiniocu. Takav iskaz svjedoka glavni tužilac cijeni i odlučuje o tome da li će svjedoku dati rješenjem imunitet ili će rješenjem svjedoku uskratiti imunitet u kojem slučaju se izjava svjedoka rješenjem izdvaja iz spisa. Dakle, jezičko-teleološkim tumačenjem odredbe citiranog zakonskog člana, posebno stava 2., gdje je propisano da *“svjedok koji koristi pravo iz stava (1) ovog člana (da ne odgovara pojedina pitanja kada je vjerovatno da će ga odgovor na ta pitanja izložiti krivičnom gonjenju), odgovorit će na ta pitanja ako glavni tužilac pismeno izjavi da neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka za radnje koje svjedok navede u svom iskazu”*, zaključuje se da se samom iskazanom željom/voljom svjedoka da ne odgovara na pitanja na koja bi ga odgovor mogao izložiti krivičnom gonjenju, odmah zaustavlja njegovo dalje saslušanje na te okolnosti, i pristupa se daljoj proceduri pribavljanja imuniteta takvom svjedoku. Da je intencija zakonodavca bila upravo takva, jasno se zaključuje prostom analizom jezičnih termina upotrebljenih prilikom normiranja navedenog člana: kada je *vjerovatno* da će ga odgovor na ta pitanja izložiti krivičnom gonjenju (dakle, postoji vjerovatnoća samoinkriminacije, odgovor još uvijek nije dat), *odgovorit će* na ta pitanja ako glavni tužilac... (ponovo, odgovor još uvijek nije dat), *za radnje koje svjedok navede* u svom iskazu (dakle, koje tek treba da navede u svom iskazu).

Suprotno navedenom, u konkretnom slučaju prilikom saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka (od dana 24.05.2019. godine) došlo je do kršenja odredbi citiranog zakonskog člana, s obzirom na to da je njegovo saslušanje formalno i suštinski zaustavljeno tek nakon što se isti višestruko inkriminirao, i iznio za istragu relevantne navode, sve protivno njegovoj volji da se ne samoinkriminira, koji su upravo i usmjerili njen tok, a o čemu će više riječi biti u nastavku obrazloženja.

Dakle, za razliku od osumnjičenog koji može da se brani šutnjom, koji može iskazivati i neistine bez odgovornosti, koji se ne smije prinuditi ili obmanuti da izloži svoju odbranu, niti da se samooptuži, svjedok je dužan svjedočiti, ali ukoliko bi svjedočenjem svjedok sebe izložio krivičnom gonjenju tada ima pravo da ne odgovara na takva pitanja osim ukoliko glavni tužilac pismeno izjavi da neće preduzeti krivično gonjenje svjedoka.

Cilj davanja imuniteta tokom krivičnog postupka je osiguranje međunarodno priznatih standarda pravičnog postupka, a to su pravo na šutnju, odnosno privilegij protiv samooptuživanja, tako da povreda ovih prava dovodi do nepravičnosti postupka i posljedično do oslobađanja od optužbe.

3.5. Nespojivost procesnih uloga osumnjičenog i svjedoka

Zakon o krivičnom postupku BiH daje ovlaštenja tužitelju da ocijeni da li će neko lice saslušati u svojstvu svjedoka ili osumnjičenog. Dopuštenost ispitivanja osobe kao svjedoka odnosno osumnjičenog zavisi od toga kako se definiira pojam osumnjičenog.

Prema teoriji krivičnog procesnog prava postoji formalni odnosno materijalni, te objektivni odnosno subjektivni pojam osumnjičenog. *“Formalni ili objektivni ovisi o pokazivanju volje tijela kaznenog progona da određenu osobu smatraju okrivljenikom. Ta se volja očituje ili u pokretanju kaznenog progona ili u poduzimanju određenih radnji prema okrivljeniku ili u službenoj obavijesti nadležnih tijela o tvrdnji da je počinio kazneno djelo (Deweer v. Belgija iz 1980, § 46. Suprotno tome, materijalni ili subjektivni pojam okrivljenika neovisan je o tijeku formalnog postupka, riječ je o osobi prema kojoj postoji sumnja da je počinila kazneno djelo. Materijalni pojam okrivljenika ključan je za sprečavanje tijela kaznenog progona da namjerno mijenja uloge okrivljenika i svjedoka u kaznenom postupku. Osoba koja je okrivljenik u materijalnom smislu ne smije kroz promjene svoje procesne pozicije od strane tijela kaznenog progona ili suda dobiti ulogu svjedoka.”* (Z. Đurđević: Procesna jamstva obrane).

Razlog zabrane kumulacije funkcija osumnjičenog i svjedoka jeste inkompatibilnost njihovih procesnih uloga odnosno različitost, pa čak i kontradiktornost njihovih prava i obveza. Kao što je to već naglašeno, osoba koja je u postupku osumnjičena ima pravo na šutnju bez navođenja razloga, nije dužna poduzeti aktivne radnje, već samo određene trpjeti, ne mora davati nikakva obećanja, pa čak može i nekažnjeno lagati. Suprotno tome, svjedok ima brojne dužnosti, kao što su dužnost iskazivanja, dužnost istinitog iskazivanja, i to pod prijetnjom ne samo novčane kazne i zatvora, već i krivičnog djela davanja lažnog iskaza. *“Stoga je pozicija osobe u postupku inter alia i u pogledu obaveze davanja iskaza i njegove istinitosti posve drugačija ovisno o tome je li ona osumnjičeni ili svjedok”.*

Iz navedenog nesumnjivo proizlazi da ista osoba ne može u istom krivičnom postupku biti osumnjičeni i svjedok. *“Manipulacijom s procesnim ulogama okrivljenika i svjedoka tijela kaznenog progona mogu doći do važnih saznanja, pa čak i do iskaza osobe, pritom zaobilazeći njezina procesna prava obrane ili prava svjedoka. Zato kroz cijeli*

kazneni postupak treba osigurati mehanizme koji će spriječiti zlouporabe zamjenom uloga” (Z. Đurđević).

Kao što je već u uvodu ovog odsjeka navedeno Zakon o krivičnom postupku BiH daje diskrecijski prostor tužitelju da ocijeni da li će neko lice saslušati u svojstvu svjedoka ili osumnjičenog, na što se pozivalo i Tužilaštvo BiH izjašnjavanjem po prigovorima odbrane u konkretnom slučaju.

Međutim, kako autorica Đurđević ističe, *“prelaženje tog prostora diskrecije na način da se osoba za koju postoje osnovne sumnje da je počinila kazneno djelo ispituje kao svjedok bez obzira na to je li riječ o neformalnom ili formalnom ispitivanju nije dopušteno, a u slučaju formalnog ispitivanja radi se i o nezakonitom dokazu. Naime, državni je odvjetnik sukladno načelu legaliteta dužan poduzeti kazneni progon ako postoje osnovne sumnje da je određena osoba počinila kazneno djelo za koje se progoni po službenoj dužnosti i nema zakonskih smetnji... Namjerna zamjena uloga nedostojna je pravne države i manipulacija nespojiva sa svrhom kaznenog postupka”.*

Sud je, u skladu sa svojim obavezama i odgovornošću da osigura provođenje pravičnog postupka, prihvatajući obavezu da *“neovisno od utvrđivanja postojanja kaznenog djela i krivnje okrivljenika, već u stadiju odlučivanja o izvođenju dokaza, razmotri i odluči o postojanju mogućih povreda propisa kojima se zabranjuje dokazivanje neke činjenice, odnosno uporaba nekog dokaza”*, razmatrajući istaknute prigovore zakonitosti dokaza u toku dokaznog postupka, u odnosu na (1) saslušanje Aleševića u svojstvu svjedoka prije formalnog otvaranja istrage protiv njega, te (2) korištenje neovlaštenog audio video snimka sastanka kao dokaza, ocjenjivao da li se način pribavljanja dokaza u konkretnim slučajevima odrazio ili mogao odraziti na “pravičnost” postupka u cjelini i da li je tom prilikom povrijeđeno neko zakonsko (ZKP BiH) i/ili konvencijsko pravo (EKLJP).

Nakon uvodnih razmatranja, slijedi centralni odjeljak trećeg dijela koji sadrži razloge presude u vezi sa nezakonitim saslušanjem Aleševića u svojstvu svjedoka.

3.6. Zapisnik o saslušanju Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, Tužilaštvo BiH, broj T20 KTA 0017505 19 od 24. maja 2019. godine, sa dva DVD audio snimka saslušanja

3.6.1. Tok i sadržaj saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka, ocjena iskaza

Optuženi Alešević se za iste krivičnopravne događaje, za sporni sastanak, sporni snimak sastanka kao i njegovo sporno javno objavljivanje, izjašnjavao dva puta po zahtjevu Tužilaštva u dva različita svojstva, kao svjedok i kao formalno osumnjičeni.

U dane 28.06.2019. godine i 26.08.2020. godine, Alešević u svojstvu osumnjičenog, u formalnom i materijalnom smislu, a nakon što mu je formalno saopšten takav status, kada mu konačno saopštavaju za koja krivična djela se tereti i osnovne sumnje protiv njega, kada se poučava o svojim pravima osumnjičenog: posebno da nije dužan

iznijeti svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja, da se može braniti šutnjom, kao i da može uzeti branitelja po svom izboru koji može biti prisutan njegovom ispitivanju, Alešević kao osumnjičeni odlučuje da koristi prava osumnjičenog koja mu pripadaju po Zakonu i Konvenciji: angažuje branitelja koji prisustvuje njegovom ispitivanju, brani se šutnjom, odlučuje da se ne samooptužuje, i to oba puta kada je pozvan u svojstvu osumnjičenog.

Prije toga, na dan 24.05.2019. Aleševića, koji je u tom trenutku osumnjičeni u materijalnom smislu, inspektori Državne agencije za istrage i zaštitu po nalogu Tužilaštva BiH telefonski putem pozivaju da hitno pristupi u prostorije Tužilaštva u svojstvu svjedoka, Alešević se odaziva, dolazi kao neuka stranka, ne angažuje advokata jer nije osumnjičeni, nakon što mu je formalno saopšteno da je svjedok koji je dužan govoriti istinu, ali i nakon poučavanja da nije dužan odgovarati na pojedina pitanja ako bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju, sim ukoliko mu glavna tužiteljica ne dodjeli imunitet od krivičnog gonjenja, Alešević se u formalnom svojstvu zbog načina saslušanja, u kojem učestvuju inspektori Državne agencije i tužilac, višestruko samoinkriminira, protivno stvarnoj volji, saopštavajući protiv sebe optužne činjenice sve do momenta kada to samoinkriminiranje prekida tužilac nakon što je dobio tražene podatke i priznanje: da je Alešević autor snimka, da je Alešević predao snimak radi javne objave, te da je Alešević na snimku osoba koja daje novac Pandži radi navodnog podmićivanja predsjednika VSTV BiH Milana Tegeltije.

Do samooptuživanja Aleševića, u svojstvu svjedoka, protivno njegovoj volji da se ne izloži krivičnom progonu, nije došlo uslijed prinude postupajućeg tužitelja Tužilaštva, niti obmane ili prevare, kako je to jasno vidljivo iz audio video snimka saslušanja. Ovaj Sud je u uvjerenju da se u prostorijama Tužilaštva prilikom saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka postupalo bez namjere obmane svjedoka. Ali, iz audio video snimka saslušanja uočljivo je da se do pojedinih izjava svjedoka dolazi njegovim poticanjem na inkriminirajuće izjave protiv sebe.

Do njegovog samooptuživanja dolazi zbog neotklonjivih propusta prilikom njegovog saslušanja uslijed nepoštivanja procesnih kautela, mjera predostrožnosti iz člana 84. ZKP BiH, koje štite svjedoke od samooptuživanja (inkriminiranja prije odnosno bez izjave glavnog tužitelja iz čl. 84. ZKP BiH), zbog čega je saslušanje Aleševića nezakonito, pa je nepovratno dovelo do nezakonitosti dokaza koji se nakon toga pribavljaju protiv njega, te stim u vezi posljedično dovelo do nepravичnosti postupka u cjelini.

Za ovaj sporni Zapisnik odnosno za sporno saslušanje Aleševića u svojstvu svjedoka u postupku provjere, prije formalnog otvaranja istrage, potrebno je na početku razmatranja istaći bitne nesporne činjenice, koje idu u prilog tvrdnji Tužilaštva: da je ovaj iskaz svjedoka Aleševića pribavljen prije formalno otvorene istrage, da je izdvojen iz istražnog spisa i da nije predložen u optužnici i dostavljen uz optužnicu kao dokaz protiv osumnjičenih/optuženih Pandže i Aleševića.

Sud je cijenio izjašnjenja Tužilaštva u odnosu na prigovore zakonitosti Zapisnika o saslušanju Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, te stim u vezi takođe preispitao

vlastite obaveze, ovlaštenja i odgovornosti iz odredbi Zakona o krivičnom postupku BiH i Konvencije, pa utvrdio sljedeće:

Tačno je da je Tužilaštvo izdvojilo iz tužilačkog spisa Zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka kako se takav Zapisnik ne bi dalje koristio u krivičnom postupku protiv svjedoka, odlukom glavne tužiteljice na osnovu člana 84. stav 9. Zakona o krivičnom postupku BiH, zbog čega bi se učesnici u postupku trebali prema njemu odnositi kao prema nepostojećem dokaznom aktu u ovom postupku.

Ali, to se ne odnosi i na Sud kao učesnika postupka zbog obaveze Suda da sva pitanja svestrano i potpuno razmotri, te tačno i potpuno utvrdi činjenično stanje, posebno pitanje zakonitosti postupanja učesnika i zakonitost dokaza kada se kao sporno pitanje postavi pred njega u svrhu odlučivanja, presuđenja.

Tačno je da je provođenje istrage i drugih procesnih tužilačkih radnji u isključivoj nadležnosti Tužilaštva, te stim u vezi tužilačko odlučivanje o tome koje lice i kada će biti ispitano u svojstvu osumnjičenog ili saslušano u svojstvu svjedoka, kao i odlučivanje o tome da li će se nekom svjedoku dati izjava ili imunitet od krivičnog gonjenja.

Ali, obaveza je Suda da razmotri i odluči o zakonitosti svake procesne radnje bilo kojeg učesnika, bilo kojeg akta ili dokaza u svrhu meritornog sudskog odlučivanja, odlučivanja - presuđenja o krivnji optuženog.

Kao što je to već u uvodnom dijelu naglašeno, procjenjivanje suđenja kao pravičnog prema članu 6. Konvencije podrazumijeva ispitivanje pravičnosti postupka sagledanog u cjelini, uključujući istražnu fazu, ali i radnje koje prethode formalnom otvaranju istrage ukoliko imaju veze sa postupkom u cjelini.

Takođe je tačno i to da se djelomično potvrđena predmetna optužnica, u njenim tačkama 1. i 2., ne zasniva na ovom Zapisniku, koji dakle prethodno nije priložen kao dokaz uz podignutu optužnicu.

Međutim, stim u vezi Sud je nakon uvida u provedene dokaze utvrdio da se Tužilaštvo tokom istrage protiv osumnjičenih Pandže i Aleševića prilikom pribavljanja pojedinih dokaza protiv osumnjičenih, pa tako i protiv Aleševića koji je tada bio u svojstvu svjedoka, ipak koristilo ovim Zapisnikom, čak se pozivalo na isti, kako je to vidljivo iz obrazloženja Rješenja sudije za prethodno saslušanje o djelimičnom potvrđivanju optužnice, jer su dokazi iz istrage koji se "referišu na iskaz Aleševića u svojstvu svjedoka" taksativno pobrojani u obrazloženju tog rješenja, što djelomično priznaje i Tužilaštvo u citiranom izjašnjenju.

Kada se ima u vidu sadržaj pomenutog iskaza Aleševića, odnosno podatke i samooptuženja koja je Alešević tokom saslušanja iznio, Sud nalazi neprihvatljivim navode Tužilaštva da se Tužilaštvo nije koristilo tim saslušanjem ili da se samo formalno referisalo na taj zapisnik prilikom provođenja istražnih radnji, odnosno pribavljanja dokaza. Sud ističe da se radi o „inicijalnim“ dokazima – prijedlozima za

izdavanje naredbi za pretres, za privremeno oduzimanje predmeta i sl., iz kojih su kasnije proizašli pojedini dokazi na kojima se temelji optužnica.

Promatrajući hronološki slijed događaja, tačna je tvrdnja da je Tužilaštvo inicijalno saznanje o počinjenju ovih krivičnih djela i njihovih počinitelja steklo na osnovu uvida u spomenuti audio video zapisa sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine, koji je javno objavljen na internetskom YouTube kanalu dana 23.05.2019. godine, dakle tog datuma 23.05.2019. godine, kao i neposredno nakon toga na osnovu medijskih nastupa Aleševića kako je to vidljivo iz dostavljenih medijskih članaka, odnosno najkasnije dana 24.05.2019. godine kada je izvršen policijski uviđaj spomenutog snimka na YouTube stranici i njegovo snimanje, pa je stoga tačna tvrdnja Tužilaštva da je iz ovih medijskih objava Tužilaštvo moglo zaključiti da postoje osnovi sumnje da su u vrijeme, na mjestu i na način kako je to vidljivo iz snimka, Alešević i Pandža počinili spomenuta krivična djela, a ne na osnovu saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka od 24.05.2019. godine, odnosno iz Zapisnika o saslušanju svjedoka od tog dana.

Da je Tužilaštvo saznanja o spomenutom sastanku, dakle o događaju i njihovim učesnicima, imalo prije pozivanja i saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka je posebno vidljivo iz Zapisnika o saslušanju Aleševića od 24.05.2019. godine kada se u njegovom uvodnom dijelu navodi da se svjedok saslušava *“radi provjere navoda objavljenih u on line magazinu “Žurnal” dana 21.05.2019. godine pod naslovom “Predsjednik VSTV-a uhvaćen u korupciji: Milan Tegeltija trgovao krivičnim istragama”.*

Dakle, moglo bi se zaključiti tačnim, na prvi pogled, da su dokazi Tužilaštva pribavljeni, optužnica podignuta i potom djelomično potvrđena u odnosu na tačke 1 i 2. isključivo i jedino na osnovu tužilačkih saznanja o moguće počinjenim krivičnim djelima i njihovim mogućim počiniteljima iz spomenutog audio video snimka sastanka, kao i neposredno nakon toga na osnovu medijskih nastupa Aleševića, pa da Zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka nije bio osnov za poduzimanje istražnih radnji Tužilaštva i pribavljanja dokaza u odnosu na tač. 1. i 2. optužnice, zbog čega bi tvrdnje Tužilaštva bile osnovane i tačne, a prigovori odbrana u pogledu zakonitosti Zapisnika i dokaza koji nastaju nakon njega neosnovani.

Iz navoda izjašnjenja Tužilaštva, pismenih od 12.05. i 18.05.2021. godine, te ponovljenih usmeno na ročištu održanom dana 21.05.2021. godine, jasno je postojanje tužilačkog zaključka o osnovama sumnje da je Alešević počinitelj više krivičnih djela prije pozivanja Aleševića u svojstvu svjedoka, što proističe iz izjašnjenja, značajno je ponoviti:

“Tužilaštvo Bosne i Hercegovine dana 23.05.2019. godine, nakon brojnih medijskih istupa Nermina Aleševića i medijskih tekstova dana 21., 22. i 23.05.2019. godine u kojima je navedeno da je Nermin Alešević dao novac Marku Pandži, koji mu je dogovarao sastanak sa predsjednikom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Milanom Tegeltijom, radi ubrzanja postupka u sudskim predmetima, u

kojima je Nermin Alešević stranka, nakon što je formiran KTA predmet (broj T20 KTA 0017505 19), pozvalo, telefonom, Nermina Aleševića da dođe na saslušanje”, kao i:

„Na brojnim internet portalima i štampanim medijima su dana 21., 22, i 23.05.2019. godine objavljeni tekstovi u kojima je navedeno da je Nermin Alešević dao novac Marku Pandži, koji mu je dogovarao sastanak sa predsjednikom Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Milanom Tegeltijom, radi ubrzanja postupka u sudskim predmetima, u kojima je Nermin Alešević stranka, te je Tužilaštvo BiH formiralo predmet T20 KTA 0017505 19 dana 22.05.2019.godine, kako bi izvršilo određene provjere. Ovlaštena službena lica Državne agencije za istrage i zaštitu BiH su dana 24.05.2019. godine, na osnovu usmene naredbe postupajućeg tužioca, izvršili uviđaj i ekstraktovanje, odnosno presnimavanje video i audio zapisa pod nazivom „Milan Tegeltija podmićivanje“ pristupajući web stranici www.youtube.com, objavljen od strane magazina „Žurnal online“ dana 23.05.2019. godine, u trajanju od 08:05 minuta, te su sačinili i zapisnik o uviđaju. To je video snimak sa sastanka u Banja Luci od dana 23.11.2018.godine. Navedeni snimak je javno objavljen na internet portalima, dostupan je svima i može mu pristupiti svako ko koristi internet, da bi se pristupilo tom video snimku nije potrebna šifra, nego se isti nalazi na javnom dijelu interneta, i njegovo presnimavanje ne zadire u privatnost.”

Upravo zbog ovih tužilačkih tvrdnji za Sud je problematično zašto Tužilaštvo sa takvim saznanjima poziva Aleševića u svojstvu svjedoka, kada je očigledno da je u trenutku pozivanja i saslušanja Alešević osumnjičeni u materijalnom smislu jer postoje osnovi sumnje, na osnovu sadržaja pomenutog audio-video snimka sastanka i medijskih istupa Aleševića, da je Alešević počinitelj tri krivična djela - davanje dara, neovlašteno snimanje i neovlašteno fotografiranje, dok je Pandža osnovano osumnjičen da je počinitelj krivičnog djela primanje dara. Više puta je u teoriji naglašeno da se ova dva krivična djela smatraju tkz. deliktima susretanja, a počinioci istih su nužni sudionici.

U nadležnosti tužilaštva je tužilačka procjena i odlučivanje o tome koje lice i kada će biti saslušano u svojstvu osumnjičenog ili u svojstvu svjedoka tokom istrage, tako da su odluka da se Alešević pozove i sasluša u svojstvu svjedoka i njegov iskaz mogli biti zakoniti, unatoč već naglašenoj činjenici kako je bilo očigledno da je u trenutku pozivanja i saslušanja Alešević osumnjičeni u materijalnom smislu, da je saslušanje svjedoka bilo sprovedeno zakonito, u skladu sa odredbama ZKP BiH.

U vezi sa navedenim, značajno je ponoviti i naglasiti razliku pojma osumnjičenog u materijalnom i procesnom smislu, zavisno od toga da li je lice zadobilo takav status formalnom tužilačkom odlukom. Materijalni pojam osumnjičenog *“ključan je za sprečavanje organa krivičnog progona da namjerno mijenja uloge osumnjičenog i svjedoka u krivičnom postupku. Smisao i svrha pojma osumnjičenog u materijalnom smislu jeste da se i osumnjičenom u najranijim fazama postupka osigura isti pravni položaj kao i optuženom nakon formalnog početka krivičnog postupka, uključujući i mogućnost ostvarivanja temeljnih prava obrane: pravo osumnjičenog na šutnju, pravo da se ne samooptuži, pravo na branitelja prilikom ispitivanja”*.

Dakle, ako se navedeno dovede u vezu sa tvrdnjom Tužilaštva da je inicijalna saznanja o počinjenju krivičnih djela i njihovih mogućih počinitelja Tužilaštvo steklo dana 23. maja 2019. godine iz objavljenog audio video snimka sastanka i na osnovu medijskih nastupa Aleševića narednog dana, jasno je da već u momentu tih saznanja, kao i momentu pozivanja i saslušanja Aleševića u Tužilaštvu u svojstvu svjedoka, Alešević Nermin bio osumnjičena osoba u materijalnom smislu za tri krivična djela, dakle prije pozivanja i saslušanja u svojstvu svjedoka 25.05.2019. godine.

Stoga, bilo je vjerovatno da će se pozivanjem Aleševića u svojstvu svjedoka, koji je vjerovatni počinitelj tri krivična djela, dakle osumnjičeni u materijalnom smislu, svjedok Alešević dovesti u situaciju, posebno ako je neuka stranka koja se hitno poziva telefonom, umjesto pisanim pozivom, da se kao svjedok iz neznanja samooptuži, ili da kao svjedok izbjegava odgovarati na pitanja, ili da kao svjedok daje lažan iskaz, sve protivno odredbama ZKP BiH koje se odnose na prava i obaveze svjedoka, posebno protivno odredbama ZKP BiH koje se odnose na temeljna prava osumnjičenog.

Upravo će se nešto od toga u nastavku desiti, što je u cijelosti vidljivo iz pribavljenih dokaza. Nakon što se Alešević odaziva na hitni telefonski poziv i dolazi kao neuka osoba, bez advokata jer mu nije saopšteno da je osumnjičeni, Alešević se tokom saslušanja u svojstvu svjedoka više puta samooptuži protivno pravilima odredbe člana 84. ZKP BiH prije i bez pismene izjave Glavnog tužitelja, te iznosi za tužilaštvo korisne istražne činjenice, posebno one optužne protiv sebe i protiv Pandža Marka, protivno izraženoj volji da želi da se ne izloži krivičnom progonu istinitim odgovorima.

Da je to tačno, da se Alešević u svojstvu svjedoka samooptužuje iz neznanja kao neuka osoba tokom saslušanja više puta, protivno njegovom stavu da se ne želi izložiti krivičnom gonjenju, dakle protivno pravilima odredbe člana 84. ZKP BiH bez izjave Glavnog tužitelja, pritom dajući za istragu relevantne podatke, posebno optužujuće protiv sebe, koje samooptuživanje se dešava prije formalnog prekida saslušanja zbog najave tužitelja da će se za svjedoka zatražiti od Glavnog tužitelja izjava da se svjedok neće krivično goniti, te se samooptuživanje svjedoka nastavlja i nakon toga, to je sve u cijelosti vidljivo iz sadržaja audio-video snimka saslušanja Aleševića koje je Tužilaštvo Sudu dostavilo uz Zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka, a Sud odbranama na znanje, a koji tonski snimak se ima smatrati originalnim zapisnikom o saslušanju.

Suprotno navodima Tužilaštva BiH Sud nalazi da je saslušanje Aleševića u svojstvu svjedoka bilo nezakonito, provedeno protivno pravilima odredbe člana 84. ZKP BiH, kao i da je tom prilikom sačinjeni Zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka nepotpun i nepravilan jer vjerno ne odslikava tok i sadržaj saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka kada se uporedi sa audio video snimkom.

Upravo iz ovog audio snimka saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka je vidljivo da do samooptuženja Aleševića, protivno njegovoj volji da se ne izloži krivičnom progonu, ne dolazi uslijed prinude postupajućeg tužitelja Tužilaštva ili inspektora SIPA-e, niti obmane ili prevare, već je uočljivo da se do pojedinih izjava svjedoka dolazi njegovim poticanjem na inkriminirajuće izjave protiv sebe kada se saslušanje nastavlja nakon

samooptuženja u istom pravcu, u pravcu razjašnjavanja takvih izjava s ciljem pribavljanja istražnih podataka, umjesto da se saslušanje odmah prekine.

Naime, iz audio-video snimka navedenog saslušanja, odnosno njegovog relevantnog dijela za koji je sačinjen i sudski transkript, evidentno je da svjedok Alešević kroz razgovor tužiocu na početku iskaza daje informacije značajne za istragu, konkretno kako je došlo do njegovog kontakta i i susreta sa (osumnjičenim) Pandža Markom, te kako je u konačnici došlo i do spornog sastanka, odnosno događaja opisanog optužnim aktom. Već u tom dijelu iskaza Alešević u svojstvu svjedoka „priznaje“ da je Pandži već ranije u nekoliko navrata davao novac, dakle, prije samog inkriminiranog događaja opisan u optužnici, kako bi mu ovaj pomogao da riješi svoje probleme u vezi sa sudskim postupcima u kojima ima pravni interes². Dakle, Alešević se kao svjedok već u tom momentu samoinkriminira, a tužilac, prije upita svjedoku da li želi imunitet, postavlja dodatno pitanje (potiče ga) – da li je on vršio snimanje susreta (objavljenog u medijima), da bi nakon potvrdnog odgovora svjedoka, tužilac zaustavio saslušanje rekavši Aleševiću da će predložiti glavnom tužitelju davanje izjave o imunitetu svjedoka, kako bi se nastavilo sa daljim saslušanjem na te okolnosti³. Međutim,

---

² Iz audio-video snimka saslušanja Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka, dana 24.05.2019. godine:
Svjedok: Eh. Gdje je moj cilj bio da ukažem na neregularnosti suda, da kažem... mmmm... jer znam da je ogroman sud... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Dobro? **Svjedok:** ...sudstvo, ogromni problemi... Da ljudi ne znaju šta se dešava u nekim ćoškovima. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Dobro. **Svjedok:** Da pomognem ja nj... predsjedniku da on pomogne da se to rješava. Jer ovo su ogromni problemi, jedna, drugo... To sudstvo ne funkcionira. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Dobro? **Svjedok:** I on je prvi put tražio meni dvije hiljade maraka za troškove, pošto mora počastiti večerom, pićem, ovo-ono... I nije problem, ja sam njemu to dao ... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Aaaa... ko... **Svjedok:** ...pred Boskom. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Koga će počastiti? **Svjedok:** Predsjednika Tegeltiju, i to. Da se on s njim vidio na nekoj vikendici, i da su oni... da može to riješiti. **OSL SIPA-e Azra Šećerbajtarević:** To je već prilikom prvog vašeg... **Svjedok:** Prvog susreta! **OSL SIPA-e Azra Šećerbajtarević:** ...susreta... **Svjedok:** Da. **OSL SIPA-e Azra Šećerbajtarević:** ...Vi ste dali već tad dvije hiljade? **Svjedok:** *Da. Tad sam dao dvije hiljade. Kasnije je tražio još tri, i onda je tražio još pet. I ja sam zadnji put mu dao dvije hiljade.* **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Ovo zadnje? **Svjedok:** Da. **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** Ja, ono... **Svjedok:** Kad je on... Sve ima, vidi se na snimku.

³ Iz audio-video snimka saslušanja Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka, dana 24.05.2019. godine:
Tužilac Maja Ilić-Stupar: E ovako, sad bih se ja zaustavila. Pošto smo došli do ovog snimka i do ovog davanja novca. Ja sam Vas upozorila, kad smo počeli ovaj razgovor... **Svjedok:** Ja sam svjestan toga... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Samo malo! Da ja završim. **Svjedok:** Može. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Znači, ja sam Vas upozorila da Vi... mmm.. ne morate odgovarati na pitanja koja Vas terete. Znači... mmm... vezano za ovo snimanje. **Ja ću Vas samo pitati... jedno pitanje ću Vam postaviti. Jeste li Vi to snimali?** **Svjedok:** *Jesam.* **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Dobro. Sad, znači, stanite. Mmmm... vezano za to, znači, postoji krivično djelo neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje. Ja koliko sam shvatila, to se dešava u Banjaluci, znači, je l' tako... **Svjedok:** U kafiću, na javnom mjestu. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ...ovaj zadnji? To bi bilo po KZ-u RS-a, to je član 155. Krivičnog zakona Republike Srpske. Vezano za davanje novca, dakle, postoje krivična djela, znači, pošto je ovo inspektor, znači, službeno lice u instituciji Bosne i Hercegovine, postoje krivična djela primanje dara i drugih oblika koristi, al' isto tako postoji i krivično djelo davanje dara i drugih oblika koristi, davanje nagrade ili drugih oblika koristi za trgovinu uticajem. Ja Vas sad pitam, znači, Vi imate pravo sad da stanemo s ovim i da tražite imunitet, da Vam da Glavna tužiteljica imunitet, u pogledu, znači, ovog preostalog dijela, detalja, znači o kojima Vi želite, očito, da govorite. Ali je moja obaveza zakonska, da Vam skrenem... Ja sam to Vama rekla na početku... **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ...Ja Vam opet skrećem pažnju. Znači, upozoravam Vas, postoje konkretna krivična djela, propisana, znači, krivičnim zakonom... mmm.. Ne znam, ja sada ne mogu govoriti jeste-nije. Moja obaveza, radi opreza, radi Vaše zaštite, znači, imate na to pravo, da kao svjedok tražite imunitet i da onda u tom daljem nekom razgovoru, priči, detaljima, objašnjavanjima, razlozima koji su... Shvatili smo mi razloge do sada, al' sada idemo dalje sa ovim nečim o čemu ste rekli. Znači, možemo se zautaviti, i možemo... mmm... upisati da Vi tražite... **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ...da dobijete taj imunitet i da onda, jednom prilikom kad se to sve razriješi, da ovaj dalji razgovor vezano za davanje novca, kako sam ja shvatila... a shvatila sam dobro, evo rekli ste... da je bilo ukupno 7.000 KM... i za davanje, ovaj, i za ovo snimanje. Znači, mmmm...

saslušanje svjedoka ni tu nije formalno, niti suštinski zaustavljeno. U nastavku saslušanja, tužilac nastavlja (ponovo potiče svjedoka) sa prikupljanjem za istragu bitnih informacija, pa tako kroz pitanja (tada) svjedoku Aleševiću saznaje da je isti imao telefonske kontakte sa Pandža Markom, za koje kontakte svjedok na izričit upit tužioca potvrđuje da ih je izbrisao iz telefona. Zatim, svjedok izjavljuje da pored snimka inkriminiranog susreta objavljenog u medijima, postoji snimak u trajanju od 30 minuta koji je dostavio/predao Ambasadi Ujedinjenog kraljevstva⁴, koji snimak je kasnije Tužilaštvo pribavilo i uvrstilo u dokaze predložene uz optužnicu pozivom na sporni Zapisnik. Tek nakon svega toga, saslušanje Aleševića u svojstvu svjedoka se konačno okončava, nakon što Tužilaštvo dobije relevantne činjenice, posebno njegovo priznanje za tri krivična djela i potvrdu autentičnosti snimka, a postupajući tužilac saopštava svjedoku da će od glavnog tužitelja zatražiti izjavu da svjedoka neće krivično goniti.

Dakle, iz audio video snimka saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka, te stim u vezi sačinjenog sudskog Transkripta relevantnih dijelova, uočljivo je da Zapisnik o saslušanju svjedoka Aleševića vjerno ne odslikava tok i sadržaj saslušanja, te da tužiteljica diktira sadržaj Zapisnika, pa tako i pojedine odgovore svjedoka pogrešno parafrazira. Iz audio video snimka je vidljivo da se Alešević u svojstvu svjedoka višestruko samookriminira do momenta kada tužiteljica diktira sljedeći tekst izjave svjedoka koji ne odgovara stvarnom odgovoru: „*Na upit tužioca svjedoku – da li je*

---

recite mi sada, kako ćemo dalje? Je li tražite imunitet? **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Dobro. Ovako. (preslišava se): I tom prilikom sam mu predao obimnu dokumentaciju koju sam imao. (obraća se zapisničaru): Na upit tužioca svjedoku – da li je predao određenu količinu novca inspektor Pandža Marku, i da li je on vršio snimanje prilikom zadnjeg susreta u Banjaluci, kojem je bio prisutan i Tegeltija Milan, svjedok izjavi – jesam, ali želim da izjavim da u pogledu daljih odgovora na ova pitanja i razjašnjavanja svih činjenica i razloga koji su me doveli do istog želim da od Glavne tužiteljice Tužilaštva Bosne i Hercegovine dobijem imunitet u pogledu radnji koje sam preduzimao.... Pocrnite ovo. Jer mi je danas u Tužilaštvu BiH saopšteno da bi se moglo raditi o krivičnim djelima neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. KZ RS-a... **Zapisničar:** neovlašteno... Samo malo. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ...neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje.... **Zapisničar:** Tonsko snimanje... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ...iz člana 155. KZ-a RS-a. **Zapisničar:** RS-a...? **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ...Davanje dara i drugih oblika koristi i davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem. **Zapisničar:** Za trgovinu? **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Uticajem. A što je propisano... To je propisano u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine. Novi red, sad ne morate pocrniti. Nakon što dobijem imunitet spreman sam iznijeti sve detalje... (obraća se svjedoku): Je li tako? **Svjedok:** Da, da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** imunitet... (obraća se zapisničaru): spreman sam dati iskaz i na ove okolnosti... (obraća se svjedoku) je li tako? **Svjedok:** Da. Jeste. Ali imam još jedan problem.

⁴ Iz audio-video snimka saslušanja Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka, dana 24.05.2019. godine: **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): Recite mi, Vi ste kontaktirali, znači... Sad ovo nema veze, je li, ovo sad preskačemo... **Vi ste kontaktirali, rekli ste, sa Pandža Markom...** **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): ...**i to imate Vi u telefonu, je li tako? Te pozive...** **Svjedok:** **Nemam ja više ništa.** **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): ...**Imate li poruke?** **Svjedok:** **Nemam ništa.** Sve što ima tamo, tamo je. Sve je postavljeno... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): Gdje? **Svjedok:** Što ima na internetu... u... u medijima i u... u... **CD sam predao u OSCE ambas... U ambasadu englesku.** **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** Gdje bi mi mogli sad dobiti te... izvornike? **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): **A znači iz Vašeg telefona ne možemo ništa više vijetiti?** **Svjedok:** **Ništa.** **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): Vi ste to izbrisali, je li? **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): A šta ste predali u ambasadu? **Svjedok:** CD. Od trideset minuta snimka. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): Dobro snimak. **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (obraća se svjedoku): Dobro snimak. To je ovo o čemu sad ne govorimo. Ja Vas pitam za ove pozive... **Svjedok:** A jedan dio, znači, ono što je objavljeno u medijima, dostavljeno je u medije. I to je to. (nešto je dodao, ali je nejasno) **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** (nejasno) vještačiti telefon... **Zapisničar:** A može se izvještati telefon, ako je to izbrisano... Nema veze. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** **Pa dobro, pitam ja... Znači, Vi ste to izbrisali? Vi?** **Svjedok:** **Sve izbrisano, nema ni telefona, bačen je u vodu.** **Zapisničar:** Ajs.

predao određenu količinu novca inspektor *Pandža Marku*, i da li je on vršio snimanje prilikom zadnjeg susreta u *Banjaluci*, kojem je bio prisutan i *Tegeltija Milan*, svjedok izjavi – jesam, ali želim da izjavim da u pogledu daljih odgovora na ova pitanja i razjašnjavanja svih činjenica i razloga koji su me doveli do istog želim da od Glavne tužiteljice Tužilaštva Bosne i Hercegovine dobijem imunitet u pogledu radnji koje sam poduzimao..“

Međutim, iz audio video snimka je vidljivo da komunikacija prije prekida ispitivanja teče na sljedeći način: “*Svjedok: Eh. Gdje je moj cilj bio da ukažem na neregularnosti suda, da kažem... mmmm... jer znam da je ogroman sud... Tužilac Maja Ilić-Stupar: Dobro? Svjedok: ...sudstvo, ogromni problemi... Da ljudi ne znaju šta se dešava u nekim ćoškovima. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Dobro. Svjedok: Da pomognem ja nj... predsjedniku da on pomogne da se to rješava. Jer ovo su ogromni problemi, jedna, drugo... To sudstvo ne funkcioniра. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Dobro? Svjedok: I on je prvi put tražio meni dvije hiljade maraka za troškove, pošto mora počastiti večerom, pićem, ovo-ono... I nije problem, ja sam njemu to dao ... Tužilac Maja Ilić-Stupar: Aaaa... ko... Svjedok: ...pred Boskom. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Koga će počastiti? Svjedok: Predsjednika Tegeltiju, i to. Da se on s njim vidio na nekoj vikendici, i da su oni... da može to riješiti. OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević: To je već prilikom prvog vašeg... Svjedok: Prvog susreta! OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević: ...susreta... Svjedok: Da. OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević: ...Vi ste dali već tad dvije hiljade? Svjedok: Da. Tad sam dao dvije hiljade. Kasnije je tražio još tri, i onda je tražio još pet. I ja sam zadnji put mu dao dvije hiljade. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Ovo zadnje? Svjedok: Da. OSL SIPA-e Dragan Golijan: Ja, ono... Svjedok: Kad je on... Sve ima, vidi se na snimku. OSL SIPA-e Dragan Golijan: I kasnije, već ste ono... Svjedok: Da. da. Tužilac Maja Ilić-Stupar: E ovako, sad bih se ja zaustavila. Pošto smo došli do ovog snimka i do ovog davanja novca. Ja sam Vas upozorila, kad smo počeli ovaj razgovor... Svjedok: Ja sam svjestan toga... Tužilac Maja Ilić-Stupar: Samo malo! Da ja završim. Svjedok: Može. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Znači, ja sam Vas upozorila da Vi... mmm.. ne morate odgovarati na pitanja koja Vas terete. Znači... mmm... vezano za ovo snimanje. Ja ću Vas samo pitati... jedno pitanje ću Vam postaviti. Jeste li Vi to snimali? Svjedok: Jesam. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Dobro. Sad, znači, stanite. Mmmm... vezano za to, znači, postoji krivično djelo neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje. Ja koliko sam shvatila, to se dešava u Banjaluci, znači, je l' tako... Svjedok: U kafiću, na javnom mjestu. Tužilac Maja Ilić-Stupar: ...ovaj zadnji? To bi bilo po KZ-u RS-a, to je član 155. Krivičnog zakona Republike Srpske. Vezano za davanje novca, dakle, postoje krivična djela, znači, pošto je ovo inspektor, znači, službeno lice u instituciji Bosne i Hercegovine, postoje krivična djela primanje dara i drugih oblika koristi, al' isto tako postoji i krivično djelo davanje dara i drugih oblika koristi, davanje nagrade ili drugih oblika koristi za trgovinu uticajem. Ja Vas sad pitam, znači, Vi imate pravo sad da stanemo s ovim i da tražite imunitet, da Vam da Glavna tužiteljica imunitet, u pogledu, znači, ovog preostalog dijela, detalja, znači o kojima Vi želite, očito, da govorite. Ali je moja obaveza zakonska, da Vam skrenem... Ja sam to Vama rekla na početku... Svjedok: Da. Tužilac Maja Ilić-Stupar: ...Ja Vam opet skrećem pažnju. Znači, upozoravam Vas, postoje konkretna krivična djela, propisana, znači, krivičnim zakonom... mmm.. Ne znam, ja sada ne mogu govoriti jeste-nije. Moja obaveza, radi opreza, radi Vaše zaštite, znači, imate na to pravo, da kao svjedok*

tražite imunitet i da onda u tom daljem nekom razgovoru, priči, detaljima, objašnjavanjima, razlozima koji su... Shvatili smo mi razloge do sada, al' sada idemo dalje sa ovim nečim o čemu ste rekli. Znači, možemo se zaustaviti, i možemo... mmm... upisati da Vi tražite... Svjedok: Da. Tužilac Maja Ilić-Stupar: ...da dobijete taj imunitet i da onda, jednom prilikom kad se to sve razriješi, da ovaj dalji razgovor vezano za davanje novca, kako sam ja shvatila... a shvatila sam dobro, evo rekli ste... da je bilo ukupno 7.000 KM... i za davanje, ovaj, i za ovo snimanje. Znači, mmmm... recite mi sada, kako ćemo dalje? Je li tražite imunitet? Svjedok: Da. Tužilac Maja Ilić-Stupar: Dobro. Ovako. (preslišava se): I tom prilikom sam mu predao obimnu dokumentaciju koju sam imao. (obraća se zapisničaru): Na upit tužioca svjedoku – da li je predao određenu količinu novca inspektorcu Pandža Marku, i da li je on vršio snimanje prilikom zadnjeg susreta u Banjaluci, kojem je bio prisutan i Tegeltija Milan, svjedok izjavi – jesam, ali želim da izjavim da u pogledu daljih odgovora na ova pitanja i razjašnjavanja svih činjenica i razloga koji su me doveli do istog želim da od Glavne tužiteljice Tužilaštva Bosne i Hercegovine dobijem imunitet u pogledu radnji koje sam preduzimao.... Pocrnite ovo. Jer mi je danas u Tužilaštvu BiH saopšteno da bi se moglo raditi o krivičnim djelima neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. KZ RS-a... Zapisničar: neovlašteno... Samo malo. Tužilac Maja Ilić-Stupar: ...neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje.... Zapisničar: Tonsko snimanje... Tužilac Maja Ilić-Stupar: ...iz člana 155. KZ-a RS-a. Zapisničar: RS-a...? Tužilac Maja Ilić-Stupar: ...Davanje dara i drugih oblika koristi i davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem. Zapisničar: Za trgovinu? Tužilac Maja Ilić-Stupar: Uticajem. A što je propisano... To je propisano u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine. Novi red, sad ne morate pocrniti. Nakon što dobijem imunitet spreman sam iznijeti sve detalje... (obraća se svjedoku): Je li tako? Svjedok: Da, da. Tužilac Maja Ilić-Stupar: imunitet.... (obraća se zapisničaru): spreman sam dati iskaz i na ove okolnosti... (obraća se svjedoku) je li tako? Svjedok: Da. Jeste. Al' imam još jedan problem”.

Kada se ima u vidu sve navedeno, nameće se kao osnovana pretpostavka, pa tako i u nastavku zaključak, da je Tužilaštvo željelo pozivanjem Aleševića kao vjerovatnog počinitelja tri krivična djela, dakle osumnjičenog u materijalnom smislu, njegovim saslušanjem u svojstvu svjedoka samo provjeriti i uvjeriti se njegovim iskazom, tačnije priznanjem, da je (1) Aleševićev audio video snimak spornog sastanka autentičan, da je (2) Alešević autor tog snimka, te potvrditi da (3) postoje osnovi sumnje je Alešević počinitelj tri spomenuta krivična djela, dakle ono što nije vidljivo iz snimka, što je suprotno pravilima odredbi o saslušanju svjedoka iz člana 84. Zakona o krivičnom postupku BiH i protivno pravilima o ispitivanju osumnjičenog iz člana 78. istog Zakona.

Prema tome, suprotno odredbama člana 84. Zakona o krivičnom postupku BiH provedeno je saslušanje Aleševića u svojstvu svjedoka protivno njegovom stavu da kao svjedok želi koristiti pravo da ne odgovara na pojedina pitanja, da se ne želi izložiti krivičnom gonjenju, kada je Alešević sebe tokom saslušanja u svojstvu svjedoka višestruko inkriminirao bez pisane izjave Glavnog tužitelja iz člana 84. Zakona da neće preuzeti krivično gonjenje svjedoka, jer je kao svjedok bez takve izjave poticanjem tužitelja odgovarao i davao izjave kojim je priznao određene činjenične navode, čime je iznoseći činjenice priznao izvršenje tri krivična djela: (1) krivično djelo

Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine i (2) krivična djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. stav 2. Krivičnog zakonika Republike Srpske u sticaju sa (3) krivičnim djelom Neovlašteno fotografiranje iz člana 156. stav 1. Krivičnog zakona RS, te na taj način prijavio i Pandža Marka kao počinioca krivičnog djela Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

Sud je nakon provedenih dokaza na ročištu od 21.05.2021. godine našao osnovanim prigovore odbrane da je saslušanje Alešević Nermina u svojstvu svjedoka bilo nezakonito jer je saslušan protivno odredbama člana 84. ZKP BiH, pa je upravo zbog ove činjenice ovaj Zapisnik trebao biti izdvojen iz tužilačkog spisa kako se ne bi koristio kao dokaz u nastavku krivičnog postupka, ali ne po osnovu odredbe člana 84. stav 9. ZKP BiH, već kao nezakonit dokaz koji je nastao bitnim povredama ZKP BiH, dakle po osnovu odredbe člana 10. stav 2. ZKP BiH.

3.6.2. Dokazi koji se pribavljaju nakon iskaza Aleševića u svojstvu svjedoka, u vezi sa iskazom i na osnovu iskaza ovog svjedoka

Nakon ovog nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, kada isti Tužilaštvu daje relevantne samooptužujuće istražne podatke, Tužilaštvo u periodu od 24. maja 2019. do 19. juna iste godine, u narednih 26 dana prikuplja 28 ključnih dokaza protiv Alešević Nermina, koji je tada još uvijek u statusu svjedoka, kao i protiv Pandža Marka, da bi potom Tužilaštvo BiH dana 19.06.2019. godine, Glavna tužiteljica, nakon prikupljenih 28 ključnih dokaza donijela Rješenje Tužilaštva BiH na osnovu člana 84. stav 3. ZKP kojim se odbija davanje izjave glavnog tužitelja Tužilaštva BiH da se neće poduzimati krivično gonjenje prema svjedoku Alešević Nerminu, sa obrazloženjem da iz, *„prikupljenih dokaza, i to video snimka na internet portalu magazina „Žurnal“ dana 21. maja 2019. godine, javno dostupnih saopštenja sa zvanične web stranice Visokog sudskog i tužilačkog vijeća i saslušanih svjedoka - ovlaštenih i službenih lica, proizlazi da svjedok Alešević Nermin u svom iskazu ne bi iznio relevantnije navode od onih koji proizlaze iz naprijed navedenih dokaza subjektivne i objektivne prirode“.*

Tužilaštvo u toku 26 dana prikuplja 28 ključnih dokaza protiv Alešević Nermina, koji je tada još uvijek u statusu svjedoka, u periodu od 24. maja 2019. godine kao dana nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka do dana 19. juna 2019. godine kao dana donošenja Rješenja Tužilaštva BiH kojim se odbija davanje izjave glavnog tužitelja Tužilaštva BiH da se neće poduzimati krivično gonjenje prema svjedoku Alešević Nerminu, akt Tužilaštva BiH broj: A229/19 od 19.06.2019. godine, a na osnovu kojih dokaza je djelomično potvrđena predmetna optužnica Tužilaštva BiH, i to:

Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Marka Pandže, akt Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 06.06.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Kemala Tatarevića, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 31.05.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Nevena Veseljaka, Tužilaštvo Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTA 0017505 19 od

31.05.2019.godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Vladimira Jurišića, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 13.06.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Milan Tegeltija, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 30.05.2019. godine sa CD-om; Zapisnik o saslušanju svjedoka Dalida Burzić, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 17.06.2019.godine sa CD-om; Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 31.05.2019.godine; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 2 od 03.06.2019.godine, Zapisnik o otvaranju i pregledu privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 10.06.2019.godine; Izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-415/19 od 05.06.2019.godine, o izvršenju naredbe Suda BiH od 03.06.2019.godine sa popratnim aktom Suda BiH od 06.06.2019.godine sa priložima; Fotodokumentacija, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, od 05.06.2019.godine sa popratnim aktom od 12.06.2019.godine; Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019.godine; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019.godine; Akt Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/3-04-1-258-7/19 od 19.06.2019.godine sa Izvještajem broj: 16-04/3-439/19 od 18.06.2019.godine i priložima; Izvještaj o realizaciji Naredbe Suda BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019.godine, Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-438/19 od 18.06.2019.godine sa priložima; Naredba Suda BiH za privremeno oduzimanje predmeta broj S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019.godine, Zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta broj: 16-04/3-65/19 od 14.06.2019.godine, Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta broj 16-04/3-65/19 od 14.06.2019.godine, kopija reversa zaduženja mobilnog telefona i SIM kartice na ime Marko Pandža, kopija reversa razduženja mobilnog telefona i SIM kartice na ime Marko Pandža od 29.05.2019.godine, fotodokumentacija od 14.06.2019.godine, sačinjena u vezi Zapisnika o privremenom oduzimanju predmeta broj 16-04/3-65/19 od 14.06.2019.godine, Prijedlog za izdavanje naredbe operateru telekomunikacija, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 19 od 30.05.2019.godine; Prijedlog za izdavanje naredbe operateru telekomunikacija Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 13.06.2019.godine; Naredba Sud BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn od 30.05.2019.godine; Naredba Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 5 od 13.06.2019.godine; Akt Mtel a.d. Banja Luka broj: 1-07-CT-712-2/19 od 03.06.2019.godine; Akt BH Telekoma broj: 03.3.2-61-970/19-1 E.T od 10.06.2019.godine; Akt Mtel a.d. Banja Luka broj: 1-07-CT-767-2/19 od 19.06.2019.godine; Zapisnik o uviđaju, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, broj: 16-04/3-3/19 od 24.05.2019.godine.

Svi ovi pobrojani dokazi, pomenutih 28 ključnih dokaza Tužilaštva koji su prikupljeni u periodu od 24. maja 2019. godine kao dana nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka do dana 19. juna 2019. godine kao dana donošenja Rješenja Tužilaštva BiH kojim se odbija davanje izjave glavnog tužitelja Tužilaštva BiH da se neće poduzimati krivično gonjenje prema svjedoku Alešević Nerminu, su utvrđeni kao nezakoniti, primjenom odredbe člana 10. stav 3. Zakona o krivičnom postupku BiH,

pravilom tkz "plodova otrovne voćke", kao i svi dokazi koji se pribavljaju u nastavku na osnovu ovih.

Suprotno konstatacijama navedenim u Rješenju glavne tužiteljice Tužilaštva BiH od 19.06.2019. godine, kojim je na osnovu člana 84. stav 3. ZKP BiH odbijen prijedlog za davanje izjave da se neće poduzimati krivično gonjenje svjedoka Alešević Nermina, iz Audio video snimka saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka je vidljivo, kako je to već i navedeno da u svojstvu svjedoka iznosi činjenice bitne za istragu, kako protiv sebe, tako i protiv Pandže, koje Tužilaštvo nije moglo saznati na osnovu pomenutog audio video snimka sastanka ili iz medija, već iz samoinkriminirajućeg iskaza Aleševića tokom saslušanja u svojstvu svjedoka, o čemu će više riječi biti u nastavku.

U svom pismenom izjašnjenju od 18.06.2021. godine Tužilaštvo između ostalog, kod pribavljanja dokaza u toku istrage po osnovu Zapisnika o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka objašnjava: "*sem tog zapisnika imali smo samo video snimak, a bilo je potrebno vršiti provjere i pribaviti dokaze koji ne trpe odlaganje, a postojala je mogućnost da neki od pribavljenih dokaza ima uticaj i na odluku o imunitetu*".

Upravo iz ovog izjašnjenja imamo potvrdu da su tužitelji Tužilaštva BiH, zajedno sa pripadnicima Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA) koji su aktivno učestvovali u saslušanju Aleševića kao svjedoka, koristili tokom istrage ovaj nezakoniti Zapisnik, odnosno podatke koje je saopštio Alešević kao svjedok prilikom svoga samoinkriminiranja, uključujući i podatke koji nisu zabilježeni u Zapisniku do kojeg zaključka se dolazi kada se sadržaj Zapisnika uporedi sa audio video snimkom saslušanja.

Stim u vezi, Sud zaključuje kako su upravo podaci koje je dao Alešević u svojstvu svjedoka nezakonito korišteni u prikupljanju dokaza protiv njega kao osumnjičenog, poput pronalaska i potom saslušanja svjedoka Državne agencije za istrage i zaštitu Kemala Tatarevića i Nevena Veseljaka koji su Aleševića povezali sa Pandžom radi njegovog daljeg povezivanja sa Jurišićem i potom sa predsjednikom VSTV BiH Tegeltijom, a koji svjedoci su saslušani i na pretresu, inicijalne podatke o njima će saopštiti upravo Alešević postupajućem tužitelju i inspektorima SIPA-e koji su ga saslušavali, kako je to vidljivo iz audio video snimka⁵.

---

⁵ Iz audio-video snimka saslušanja Nermina Aleševića u svojstvu svjedoka, dana 24.05.2019. godine:
OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević: Vi ste, dakle, više puta bili u regionalnom uredu u SIPA-i...
Svjedok: Jesam. **OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević:**...i tad ste upoznali i... **Svjedok:** Da, upoznao sam. **OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević:** Upoznali ste i više (nejasno) **Svjedok:** ...I ovdje su rekli... **ne znam ni ko je rek'o da može pomoći kod Tegeltje.** **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Samo malo, samo malo! **OSL SIPA-e Azra Šečerbajtarević:** Čekajte dok dođemo dotle. **Svjedok:** Da... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (diktira zapisničaru) A također sam jedne prilike prijavio i zloupotrebu, odnosno krađu identiteta, malodobnih osoba, malodobnih igrača nogometa, zarez, odnosno hoću da kažem da sam imao još nekih prijava koje sam podnosio ovom Uredu, i više puta sam dolazio, tako da sam u tim prilikama... **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** Susreo... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** (diktira zapisničaru) ...se susreo i upoznao sa inspektorom Pandža Markom. E dobro! I šta? Jeste li Vi tu nešto postali k'o prijatelji...? Objasnite nam sad malo to. **Svjedok:** Pa... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Jeste li se zbližili nešto, jeste li se vidali privatno? **Svjedok:** Dobio sam, znači, broj i rekli su da on je dobar sa predsjednikom VSTV-a, da mi može pomoći. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** A čekajte, samo malo. Znači, Vama je tad kad ste došli prvi put zaprimljena ta prijava neka, je li tako? **Svjedok:** Da, jeste. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** I to je sve odrađeno i završeno, je li tako? **Svjedok:** Da... To još stoji tamo, nije ništa završeno... **Tužilac Maja Ilić-**

Nadalje, citirana izjava Tužilaštva da je "postojala mogućnost da neki od pribavljenih dokaza ima uticaj i na odluku o imunitetu" upućuje na zaključak da je upravo kvantitet i kvalitet prikupljenih podataka i dokaza tokom tog dijela istrage protiv Aleševića i Pandže, njih 28 ključnih, koje je saopštio Alešević kao svjedok prilikom svoga samoinkriminiranja, uključujući i podatke koji nisu zabilježeni u Zapisniku, uticalo na odluku glavnog tužitelja o nedavanju izjave u svrhu imuniteta svjedoka Aleševića. Navedeno je evidentno ako se uzme u obzir sadržaj svjedočkog iskaza Aleševića, i to onog zabilježenog audio-video snimkom njegovog saslušanja (s obzirom na to da Zapisnik o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka, kako je to već analizirano, vjerno ne oslikava realan tok i sadržaj te procesne radnje) iz kojeg je očigledno da su podaci, odnosno navodi koje je isti iznio usmjerili tok istrage.

Očit primjer je pojašnjenje o načinu upoznavanja sa optuženim Pandža Markom, za koje je Alešević na zapisnik o saslušanju jasno naveo da se desilo preko ovlaštenih službenih lica Državne agencije za istrage i zaštitu, Regionalne kancelarije Banja Luka, koje osobe je Tužilaštvo kasnije pozvalo i saslušalo kao svjedoke (Kemal Tatarević i Neven Veseljak) i to upravo dok je Alešević još bio u svojstvu svjedoka (dok nije donesena odluka Glavne tužiteljice o nedavanju izjave o imunitetu). Ta činjenica, prema procjeni ovog Suda, Tužilaštvu ni na jedan drugi način nije mogla biti poznata, čak ni iz medijskih natpisa, niti iz objavljenog video-snimka sastanka, s obzirom na to da se radi o privatnom odnosu, odnosno činjenici poznatoj samo direktnim akterima, njihovim učesnicima.

Pored toga, ako se analizira sadržaj cjelokupnog iskaza koji je Alešević dao u svojstvu svjedoka, gdje je pored činjenice koja je već navedena, a koja se tiče upoznavanja sa Pandžom, ima u vidu da je Alešević kroz svjedočko saslušanje potvrdio i da je autor spornog snimka sastanka, i da je Pandži u više navrata davao novac, kako prilikom spornog sastanka, tako i ranije, da je sa Pandžom komunicirao telefonom, porukama i pozivima (koji telefon je kasnije uništio), te da postoji duži snimak sastanka koji je predao Ambasadi Ujedinjenog Kraljevstva (odnosno, kako se on izrazio "engleskom ambasadoru"), nameće se opravdano pitanje: šta je pored svega iznesenog Alešević još mogao navesti, sve i da mu je dat imunitet. Drugim riječima, nakon što je Alešević iznio sve što mu je bilo poznato, jasno je da su informacije koje je Tužilaštvo prikupilo tokom njegovog saslušanja u svojstvu svjedoka, u pretežnom dijelu usmjerili i opredijelili dalji tok istrage, te predstavljaju bazu na osnovu koje je u kasnijem postupku prikupljen pretežni dio dokazne građe na kojoj se temelji optužnica.

Stupar: Dobro, hajd' sada, stoji, al' uglavnom je to... zaprimljene su te prijave... **Svjedok:** Da... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** ... Vaše, je l' tako? **Svjedok:** Da. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** I sad Vi znate Marka, je l' tako? **Svjedok:** Ne. Neko mi je od njih rek'o... čuli su, ja sam se žalio na svoje probleme njima... **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Kome njima? **Svjedok:** U SIPA-i u Banjaluci... **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** Na osnovu čega su oni sad bili uvjereni da ti on može pomoći (nejasno) **Svjedok:** Zato što su znali da se on sastaje tamo na nekoj vikendici, oni su tako meni rekli. I on mi je sam to potvrdio. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Da ga zna privatno, znači? **Svjedok:** Da. **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** A jesu l' neki kumovi il' nešto? **Svjedok:** Da. On je kum od Vlade od... kum... kum od kuma. **OSL SIPA-e Dragan Golijan:** Kum od? **Svjedok:** On je kum od Vlade. **Tužilac Maja Ilić-Stupar:** Ko? **Svjedok:** Ovaj Vlado, sekretar, Jurišić, suda u... u Banjaluci. Pandža je kum od Vlade. Tako su se oni... A Vlado je kum od... (neko u pozadini): Tegeltijin. **Svjedok:** Milana Tegeltije. (neko u pozadini): A oni su svi kumovi... A njih trojica... Troje njih kumovi, je l'? **Svjedok:** Da, da.

Istog dana 19.06.2021. godine Tužilaštvo BiH donosi Naredbu o proširenju istrage, zapravo o otvaranju istrage protiv Aleševića, kada Alešević konačno gubi status svjedoka i konačno stiče status osumnjičenog u formalnom smislu, te ga saslušavaju u formalnom svojstvu osumnjičenog dva puta, dana 28.06.2019. godine i dana 26.08.2020. godine, kada se Alešević oba puta, korištenjem svojih prava osumnjičenog, u prisustvu izabranog branitelja brani šutnjom.

Upravo ove nesporne činjenice, da kada formalnom odlukom Tužilaštva Alešević gubi status svjedoka i dobija formalni status osumnjičenog, kada se u tom svojstvu formalno poziva da se izjasni o krivičnim djelima za koje postoji sumnja da je počinitelj, kada Alešević koristi prava osumnjičenog i angažuje branitelja, te se u prisustvu branitelja koristi pravom na šutnju i pravom da se ne samooptužuje, kada se dakle kao osumnjičeni koristi privilegijom zabrane samooptuženja, upravo ove činjenice ukazuju na zaključak da su Aleševiću prethodnim pozivanjem i saslušanjem u svojstvu svjedoka protivno odredbama 84. ZKP BiH povrijeđena njegova osnovna prava osumnjičenog: pravo da se brani šutnjom, pravo da se brani uz pomoć branitelja, te pravo da se ne samoinkriminira, odnosno da se ne samooptuži.

Može se zaključiti, što je vidljivo iz njegovog stava da se kao formalni osumnjičeni brani šutnjom i da se ne samoinkriminira, da Alešević u svojstvu "svjedoka" takođe nije imao volju da se odrekne prava da se ne samoinkriminira.

Iz Zapisnika o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka, zapravo iz audio video snimka saslušanja koji jedini vjerno odslikava tok i sadržaj saslušanja, zbog načina kako postupajući tužitelj i inspektori SIPA-e vode saslušanje svjedoka, koji je očigledno neuk i bez stvarnog shvatanja o položaju u kojem se nalazi i značaju vlastitih izjava i svojih prava, može se steći pogrešan utisak da se kao svjedok svojim iskazivanjima odriče od svojih prava da se ne samoinkriminira sve do momenta kada tužilac prekida saslušanjem obećanjem da će za svjedoka od glavnog tužioca zatražiti izjavu odnosno imunitet. Ovi propusti ne bi bili uočljivi i tako nepopravljivo problematični da je svjedoku nakon višestrukog samoinkriminiranja bez izjave glavnog tužitelja kasnije dat imunitet, u kojem pravcu se vjerovatno vodilo saslušanje svjedoka.

Pomenuta osnovna pravila saslušanja svjedoka i ispitivanja osumnjičenog kao procesna jamstva zabranjuju samoinkriminaciju, što je konstitutivni element prava osumnjičenog/optuženog na pravično suđenje zajamčeno članom 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, što je dalje sadržano i razrađeno u pomenutim odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH. Ove odredbe podrazumijevaju zabranu upotrebe dokaza u krivičnom postupku u kojima osoba optužuje, krivi sebe ako su ti dokazi pribavljeni prisilom, prevarom, obmanom ili poticanjem te osobe na inkriminirajuće izjave protiv sebe.

Kao što je već naglašeno, iz komentara jedne presude ESLJP: *"Nije uvijek sasvim jasno da li se neko lice ispituje u svojstvu svjedoka ili u svojstvu osumnjičenog zato što osumnjičeni ima pravo da čuti, dok svjedok to pravo nema. Kada analizira takve*

slučajeve, ESLJP uzima u obzir ne samo formalno svojstvo saslušavanog lica već i činjenične okolnosti tog saslušanja da bi utvrdio da li je lice o kome je riječ razumno moglo da se smatra potencijalnim osumnjičenim, jer u tom slučaju ono takođe polaže pravo na ćutanje” (Brusco v. France, stavovi 44–55”).

Odbrana I-optuženog u svojim prigovorima navodi kao nezakonite dvanaest dokaza iz optužnice koji se „pozivaju i zasnivaju na iskazu svjedoka Alešević Nermina,“ i to:

„Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 31.05.2019. godine; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 2 od 03.06.2019. godine; Zapisnik o otvaranju i pregledu privremeno oduzetih predmeta i dokumentacije Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 10.06.2019. godine; Izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-415/19 od 05.06.2019. godine, o izvršenju naredbe Suda BiH od 03.06.2019.godine sa popratnim aktom Suda BiH od 06.06.2019.godine sa priložima; Fotodokumentacija, Državna agencija za istrage i zaštitu BiH, od 05.06.2019. godine sa popratnim aktom od 12.06.2019. godine; Prijedlog za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019. godine; Prijedlog za ispravku službene zabilješke sudije za prethodni postupak Suda BiH od 06.06.2019. godine, Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTK 0017558 19 od 12.06.2019. godine i ispravka Suda BiH od 24.06.2019. godine sa popratnim aktom; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta, Sud BiH broj: S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine; Akt Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: I-16-04/3-04-1-258-7/19 od 19.06.2019. godine sa Izvještajem broj: 16-04/3-439/19 od 18.06.2019.godine i priložima; Izvještaj o realizaciji Naredbe Suda BiH broj: S1 2 K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine, Državne agencije za istrage i zaštitu BiH broj: 16-04/3-438/19 od 18.06.2019. godine sa priložima, Naredba Suda BiH za privremeno oduzimanje predmeta broj S1 2K 032622 19 Krn 3 od 13.06.2019. godine, Zapisnik o privremenom oduzimanju predmeta broj: 16-04/3-65/19 od 14.06.2019. godine; Dopis Tužilaštvo BiH broj: T20 0 KTA 0017505 10 od 29.05.2019.godine; Odgovor za zahtjev za dostavljanje podataka, advokat Olodar Prebanić, od 07.06.2019. godine, sa priložima (radi se o dokazi pod brojevima: od 10 do 19, 43 i 44 iz optužnice)”.

U rješenju o djelimičnom potvrđivanju optužnice sudije za prethodno saslušanje ovog Suda, ranije citirani broj i datum, navode se specificirano koji su dokazi proizašli iz iskaza Aleševića u svojstvu svjedoka, odnosno na koji se “referiraju”:

“Prijedlog Tužilaštva BiH za izdavanje naredbe za privremeno oduzimanje predmeta br. T20 0 KTK 017558 19 od 31.5.2019. godine; Naredba za privremeno oduzimanje predmeta Suda BiH br. S1 2 K 032622 19 Krn2 od 3.6.2019. godine; Prijedlog Tužilaštva br. T20 0 KTK 0017558 19 od 12.6.2019. godine za privremeno oduzimanje predmeta; Naredba sudije za prethodni postupak Suda BiH br. S1 2K 032622 19 Krn3 od 13.6.2019. godine; Zahtjev i uređenim zahtjev Tužilaštva za izdavanje naredbe za pretres mobitela br. T20 0 KTK 001758 19 od 24. i 25.6.2019. godine; Prijedlog Tužilaštva BiH br. T20 0 KTA 0017505 19 od 30.5.2019. godine i T20 0 KTA 0017558 19 od 13.6.2019. godine za izdavanje naredbe operaterima komunikacija; Naredbe

operaterima telekomunikacija od strane Suda BiH; Zahtjev Tužilaštva BiH br. T20 0 KTA 00 17505 19 od 29.5.2019. godine, upućen Ambasadi UK Velike Britanije i Sjeverne Irske u BiH”.

Sud nije mogao utvrditi sa sigurnošću za svaki od pobrojanih i specificiranih 28 ključnih dokaza Tužilaštva, koji su prikupljeni u periodu od 24. maja 2019. godine kao dana nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka do dana 19. juna 2019. godine kao dana donošenja spomenutog Rješenja glavne tužiteljice, da su direktno nastali i pribavljeni na osnovu nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, niti za svaki od dvanaest pobrojanih i specificiranih dokaza iz optužnice koji se „pozivaju i zasnivaju na iskazu svjedoka Alešević Nermina“ iz izjašnjenja odbrane II-optuženog da su direktno nastali i pribavljeni na osnovu nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, niti za svaki od navedenih osam dokaza iz rješenja o djelimičnom potvrđivanju optužnice sudije za prethodno saslušanje ovog Suda, da su direktno nastali i pribavljeni na osnovu nezakonitog saslušanja Alešević Nermina u svojstvu svjedoka, jer Sud u momentu odlučivanja po istaknutim prigovorima zakonitosti nije raspolagao sa svim dokazima Tužilaštva na osnovu kojih je potvrđena optužnica, ali se na kraju može konstatirati da su svi ovi dokazi postali nepovratno kontaminirani, “inficirani” sumnjom o njihovoj nezakonitosti, zbog čega su postali nezakoniti, pa tako neupotrebljivi kao dokazi.

Stim u vezi kao što je to već ranije naglašeno, kada je osuđujuća presuda u bitnoj ili odlučujućoj meri zasnovana na dokazima koji su pribavljeni nepravično sa stanovišta autonomnih načela, “*ESLJP je bio spreman da zaključi kako je neki dokaz, suprotno stanovištu koje je zauzeo domaći sud, bio sasvim nepouzdan zbog sumnjivih okolnosti u kojima je pribavljen*” (Lisica v. Croatia, stavovi 47–62).

I da ponovimo na kraju ovog dijela obrazloženja:

Do samooptuženja Aleševića, protivno njegovoj volji da se ne izloži krivičnom progonu, nije došlo uslijed prinude postupajućeg tužitelja Tužilaštva ili inspektora SIPA-e, niti obmane ili prevare kako je to vidljivo iz audio video snimka saslušanja. Ovaj Sud je u uvjerenju da se prilikom saslušanja Aleševića u svojstvu svjedoka postupalo bez namjere obmane svjedoka. Međutim, iz audio video snimka saslušanja uočljivo je da se do pojedinih izjava svjedoka u toku saslušanja dolazi njegovim poticanjem na inkriminirajuće izjave protiv sebe.

Do samooptuženja Aleševića tokom njegovog saslušanja u svojstvu svjedoka protivno njegovoj volji dolazi zbog neotklonjivih propusta prilikom njegovog saslušanja uslijed nepoštivanja procesnih kautela, mjera predostrožnosti iz člana 84. ZKP BiH, koje štite svjedoke od samooptuživanja (inkriminiranja prije odnosno bez izjave glavnog tužitelja iz čl. 84. ZKP BiH), zbog čega je saslušanje Aleševića bilo nezakonito, te nepovratno dovelo do nezakonitosti dokaza koji se nakon toga pribavljaju protiv njega, te je stim u vezi posljedično dovelo do nepravičnosti postupka.

Za Sud je jasno da do njegovog odricanja od zabrane samooptuženja tokom saslušanja u svojstvu svjedoka nije došlo jasno i nedvosmisleno, jer “*odricanje, da bi*

bilo valjano u smislu Konvencije, mora biti nedvosmisleno utvrđeno, ne smije ići protiv bilo kojeg važnog javnog interesa i mora biti popraćeno minimalnim garancijama razmjerno njegovom značaju". (vidi Sejdovic protiv Italije [VV], br. 56581/00, tačka 86., ESLJP 2006-II). Da bi odricanje bilo valjano, mora se pokazati da je aplikant objektivno mogao predvidjeti posljedice svoga postupanja

Sankcije u slučaju pribavljanja iskaza osumnjičenog ili svjedoka suprotno relevantnim zakonskim odredbama, su zabrane upotrebe takvih dokaza, obaveza razdvajanja tih dokaza iz spisa predmeta, te zabrana zasnivanja sudske odluke na tako dobivenim dokazima, zbog čega jeil donesena odluka kao u izreci ove presude.

4. RAZLOZI SUDSKE ODLUKE U VEZI SA NEOVLAŠTENIM SNIMKOM SASTANKA OD 23.11.2018.

Kao što je ranije rečeno, ova presuda je suštinski donesena temeljem procesne odluke na ročištu od 21.05.2021. godine kojom su prihvatanjem prigovora odbrane utvrđeni kao nezakoniti svi ključni dokazi Tužilaštva zbog čega su odbijeni za izvođenje, pa je stoga donesena presuda kojom se optuženi oslobađaju od optužbe jer nije dokazano da su optuženi učinili krivična djela za koja se optužuju.

Za obrazloženje ovakve presude bilo je potrebno obrazložiti razloge utvrđivanja nezakonitim spomenuta dva dokaza na osnovu člana 10. stav 2. Zakona o krivičnom postupku BiH, zbog kojih su ostali ključni dokazi Tužilaštva utvrđeni kao nezakoniti na osnovu člana 10. stav 3. Zakona o krivičnom postupku BiH, primjenom pravila tzv. „ploda otrovne voćke“, pa tako nakon obrazloženja razloga presude u vezi sa nezakonitim saslušanjem Aleševića u svojstvu svjedoka u trećem dijelu ovog obrazloženja sada u ovom četvrtom dijelu slijedi obrazloženje razloga presude u vezi sa neovlaštenim snimkom sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine.

Sud je prihvatio prigovore nezakonitosti pa odlučio da se dokaz Audio video zapis sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine, objavljeno na internet YouTube kanalu dana 23.05.2019. godine, ne može prihvatiti kao zakonit dokaz za dokazivanje da je I-optuženi Pandža Marko počinio krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine iz tačke 1. optužnice, a II-optuženi Alešević Nermin krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine iz tačke 2. optužnice.

Uvodno je potrebno naglasiti da nezakonitost ovog dokaza ne proističe iz nezakonitog Zapisnika o saslušanju Aleševića u svojstvu svjedoka primjenom odredbe člana 10. stav 3. ZKP BiH, tj. pravila tkz “ploda otrovne voćke”, jer je Tužilaštvo za ovaj dokaz, nezakonito snimanje spornog sastanka, saznalo prije iskaza Aleševića u svojstvu svjedoka, tako da je nezakonitost ovog dokaza, sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana

23.11.2018. godine, samostalna, kao rezultat kršenja prava građanina na privatnost, koja nezakonitost se nije mogla konvalidirati.

Pravo na privatnost spada u osnovnu kategoriju osnovnih prava i sloboda građana koje može biti narušeno isključivo posebnim istražnim radnjama po odobrenju suda, pa osobe koje suprotno ovome izvrše tajno audio i vizuelno snimanje su obuhvaćeni krivičnopравnom inkriminacijom krivičnog djela neovlaštenog audio ili video snimanja koje predstavlja kažnjivo ponašanje, krivično djelo čija su obilježja propisana zakonom, u konkretnom slučaju Krivičnim zakonikom Republike Srpske.

4.1. Pravo na privatnost, neovlašteno snimanje, krivično zakonodavstvo u BiH, uporedno pravo, EKLJP i ESLJP

EKLJP jamči pravo na privatnost članom 8. prema kojem je svakome zajamčeno pravo na poštovanje njegovog privatnog i porodičnog života, doma i dopisivanja (čl. 8. stav 1. Konvencije).

Sljedećim stavom ovog člana je zabranjeno javnoj vlasti miješanje odnosno zadiranje u prava iz stava 1. osim ako je takvo zadiranje nužno u demokratskom društvu radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja ili morala ili prava i sloboda drugih (član 8. stav 2. Konvencije). Ovdje je riječ o tzv. ekskluzivskoj klauzuli čiji je sadržaj ograničavanje pojedinih temeljnih prava i sloboda, pa navedena odredba govori o mogućnosti uplitanja vlasti radi ograničavanja određenih ljudskih prava radi zaštite pojedinih legitimnih interesa, kada se Sud vodi načelom proporcionalnosti, odnosno da li je zadiranje u privatnost pojedinca proporcionalno svrsi zbog koje se to zadiranje dogodilo, odnosno da li je opravdano sa strane javnog interesa, čuvanja javnog reda, mira i sigurnosti, sprječavanja poremećaja u društvu i pojave kriminala te zaštite prava drugih. *"To iz razloga što privatni život obuhvaća i slobodu uspostavljanja veza s drugima, a što je socijalan nastavak na temeljni unutrašnji krug pojedinca."*

Shvatanje prava na privatnost u najširem smislu temelji na anglosaksonskom načelu da *"pojedinaac ima pravo zadržati za sebe sve što on jest i sve što radi, pa se čak i postupanja na javnim mjestima mogu smatrati privatnim životom, pod uvjetom da nisu štetna za društvo ili prava drugih"*. Navedeno shvaćanje u smislu da je *"privatnost pravo pojedinca da ga se pusti na miru"* (engl. - right to be let alone), razrađeno je 1890. godine u Sjedinjenim Američkim Državama, od sudije Louis Brandeis-a i advokata Samuel Warren-a.

Smisao pojma privatnog prostora je da predstavlja prostor u *"koji nitko nema pravo ući"*, a svako zadiranje u taj prostor potencijalno može predstavljati kršenje Konvencije. Shvaćen je prilično široko jer se istim ne smatra samo dom, nego i prostor izvan doma, dopisivanje, ali i drugi odnosi, pa i zadiranje u privatni prostor odnosno privatnost osobe koja se nalazi na javnom mjestu može predstavljati povredu člana 8. Konvencije.

U pravnoj teoriji se navodi da je činjenica da se svaka osoba izlaskom na javno mjesto odriče dijela privatnosti, odnosno opravdano je za pretpostaviti i očekivati da će biti viđena od drugih, ali nije opravdano očekivati da će biti i snimljena. U takvim slučajevima ne može se govoriti o konkludentnom ili presumiranom dopuštenju. Drugim riječima, *“iako se osoba koja je izašla na javno mjesto odrekla jednog dijela svoje privatnosti, nije samim time dopustila da bude snimljena, pa je za svako snimanje neke osobe potrebno tražiti dopuštenje na snimanje i to izrijekom. Svaka osoba ima pravo odlučiti hoće li ili neće biti snimljena, bez obzira gdje se nalazi. Naročito u pogledu želi li da se snimljena fotografija objavi u medijima, na nekoj izložbi ili negdje drugdje. Za svako daljnje postupanje s učinjenom snimkom potrebno je ishoditi dopuštenje snimane osobe ili (zakonsko) ovlaštenje”*.

Neovlašteno snimanje je u krivičnom zakonodstvu BiH propisano entitetskim zakonodavstvima (kao i krivičnim zakonom Brčko Distrikta BiH), a u konkretnom slučaju po principu mjesne nadležnosti (mjestu izvršenja djela) imaju se primijeniti odredbe Krivičnog zakonika Republike Srpske.

Članom 155. Krivičnog zakonika Republike Srpske (KZ RS) pod nazivom Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje, propisano je da ovo krivično djelo čini onaj:

„Ko posebnim uređajima neovlašteno prisluškuje ili tonski snimi razgovor ili izjavu koja mu nije namijenjena, ili omogućí nepozvanom licu da se upozna sa razgovorom ili izjavom koja je neovlašteno prisluškivana ili snimana”, dok je stavom 2. istog člana propisano citiram „kazniće se i ko tonski snimi izjavu koja je njemu namijenjena, bez znanja i odobrenja onoga ko je daje, u namjeri da takvu izjavu zloupotrijebi, ili ko omogućí nepozvanom licu da se upozna sa takvom izjavom“.

Dosadašnja praksa ESLJP pokazala je kako novinari mogu biti oslobođeni odgovornosti ukoliko je objavljivanje nezakonito stečenih informacija javni interes bez obzira na to da li se radi o neovlaštenom snimanju ili drugim radnjama. Neki od predmeta u kojima je taj Sud donio odluku da je javni interes bio jači od domaćih zakona koji su branili objavu materijala iz krivičnih istraga: (1) slučaj „Pinto Coelho protiv Portugala“ presuda od 28. juna 2011., ESLJP donio je presudu u kojoj stoji da su „domaći sudovi propustili priliku da uzmu u obzir javni interes čime su prekršili pravo na slobodu izražavanja“. U konkretnom predmetu novinarki je suđeno jer je objavila kopiju optužnice i dokument državnog tužioca kojim je pokrenuta istraga protiv bivšeg generalnog direktora Odsjeka za krivične istrage; (2) ESLJP je i 2014. u predmetu A.B. protiv Švicarske zaključio da je presudom zbog objavljivanja dokumenata iz sudske istrage prekršeno pravo na slobodu izražavanja novinara koji je izvještavao o postupku protiv osumnjičenog za ubistvo tri pješaka. (3) Du Roy i Malaurie protiv Francuske, predstavka br. 34000/96, presuda od 3. oktobra 2000.: zabranom izvještavanja o krivičnom postupku je prekršeno pravo na slobodu izražavanja.

Po pitanju zadiranja u privatnost ESLJP se vodi načelom proporcionalnosti, odnosno *„traženja odgovora na pitanje: da li je zadiranje u privatnost pojedinca proporcionalno svrsi zbog koje se to zadiranje dogodilo, odnosno da li je opravdano sa strane javnog*

interesa, čuvanja javnog reda, mira i sigurnosti, sprječavanja poremećaja u društvu i pojave kriminala, te zaštite prava drugih“.

Krivična zakonodavstva u BiH, konkretno Krivični zakonik Republike Srpske koji se primjenjuje na ovaj krivičnopravni događaj po mjestu izvršenja, nema odredbe kao u pojedinim evropskim krivičnim zakonima, poput recimo Kaznenog zakona R. Hrvatske koji takođe zabranjuje neovlašteno snimanje ali u stavu 4. člana 143. Kaznenog zakona Republike Hrvatske (Kazneni zakon RH, KZ RH), pod nazivom Neovlašteno zvučno snimanje i prisluškivanje, propisuje da *"Nema kaznenog djela ako su te radnje učinjene u javnom interesu ili drugom interesu koji je pretežniji od interesa zaštite privatnosti snimane ili prisluškivane osobe"*.

Prema odredbama Kaznenog zakona R. Hrvatske djelo Neovlašteno zvučno snimanje sugovornika krivično je djelo, osim u slučaju da je ta snimka u javnom interesu ili, kako navodi Kazneni zakon RH, drugom interesu koji je pretežniji od interesa zaštite privatnosti snimane ili prisluškivane osobe. Je li neovlaštena snimka u interesu javnosti i tako ne predstavlja krivično djelo, odluka je koju donosi sud, a *„sudovi to procjenjuju od slučaja do slučaja, koja je namjera bila onog koji snima, ima li sadržaj onog što je snimio veći značaj nego sama činjenica da je prekršio zakon i nekog tajno snimio, a ako se nekog tajno snimi kako bi se, primjera radi, otkrila neka intima to ne predstavlja društveni interes“*, stav je prakse hrvatskog pravosuđa.

Hrvatsko krivično zakonodavstvo je preuzelo tumačenje i praksu ESLJP te je u obrazloženju navedenog stava 4. člana 143. Kaznenog zakona kojim se isključuje protivpravnost neovlaštenog prisluškivanja ili snimanja navedeno da *"snimanje koje se čini sa svrhom otkrivanja kaznenog djela čije je otkrivanje u javnom interesu jest pretežito javni interes"*. Istovremeno se navodi da će se *"drugi interes koji je pretežniji od privatnog interesa pojedinca koji je sniman ili prisluškivan, „utvrđivati vaganjem tih interesa u svakom konkretnom slučaju"*.

Prakse sudova pojedinih evropskih zemalja su takve da novinari ne samo da smiju objaviti nezakonito sačinjen snimak, nego se on može koristiti i u sudskom postupku. Takvu je odluku donio Vrhovni sud Hrvatske koji je zauzeo stav da javni interes preteže nad pravom okrivljenog na privatnost, pa tako *"u konkretnom slučaju, saborski zastupnik HDZ-a Franjo Lucić, ponudio je mito Telegramovom novinaru kako bi on odustao od priče. Novinar Drago Hedl je snimio razgovor, plasirao ga kao informaciju i ponudio kao dokaz, što je prihvaćeno, iako tek nakon dvije godine"*.

Međutim, pitanje javnog interesa po pravilu se veže za pitanje medijskih sloboda. O značenju medijskih sloboda ESLJP navodi: *„lako mediji ne smiju preći određene granice, osobito u pogledu zaštite ugleda i prava drugih, njihov je zadatak pružati – na način koji je u skladu sa njihovim obavezama i odgovornostima – informacije i ideje o svim predmetima javnog interesa. Ne samo da mediji imaju zadatak pružanja takvih informacija i ideja, već javnost ima pravo primiti ih. U suprotnom mediji ne bi bili u mogućnosti obavljati svoju ulogu 'javnog psa čuvara'"*.

4.2. Uporednopravna rješenja, međunarodna sudska praksa

U okviru uvodnog teoretskog razmatranja Petog dijela sa uporednopravnim rješenjima i međunarodnom sudskom praksom, slijedi kratki prikaz dva međunarodna sudska predmeta sa različitim odlukama o javnom interesu kao osnovu za isključenje protivpravnosti neovlaštenog snimanja.

4.2.1. Predmet ESLJP: Haldimann i drugi protiv Švicarske, presuda od 24. februara 2015.godine

Činjenice:

„Podnositelji zahtjeva su U. M. Haldimann, H. Utz, M. A. Balmer i F. R. Strebel, zaposleni kao novinari.

Tijekom veljače 2003. godine, M. A. Balmer, televizijska urednica emisije „Kassensturz“ koja se bavi potrošačkim pravima pripremila je dokumentarac o životnom osiguranja, u kojem je ukazala na nezadovoljstvo javnosti načinom poslovanja osiguravajućih društava. M. A. Balmer je uz prethodni dogovor s H. Utzom, glavnim urednikom programa i U. M. Haldimannom, glavnim urednikom televizije, donijela odluku da će skrivenom kamerom snimiti razgovor između kupca i agenta osiguranja. Cilj uporabe skrivene kamere bio je ukazati na zlouporabe u poslovanju od strane agenta osiguranja. Dana 26. veljače 2003. godine, novinarka F. S. Strebel, dogovorila je sastanak s osiguravajućim društvom X, predstavljajući se kao potencijalni osiguranik. U prostoriji u kojoj se trebao održati sastanak postavljene su dvije skrivene kamere koje su emitirale snimku u susjednu prostoriju u kojoj su se nalazili M. A. Balmer i stručnjak za poslove vezane za životno osiguranje. Po završetku razgovora, M. A. Balmer, ušla je u prostoriju u kojoj se odvijao predmetni razgovor, predstavila se i objasnila agentu osiguranja kako je razgovor sniman. Agent je kazao kako je na to i posumnjao te je odbio svaki daljnji komentar. Dijelovi snimke razgovora prikazani su u emisiji „Kassensturz“ s tim da je lice agenta osiguranja bilo zamagljeno, a glas izmijenjen. Protiv U. M. Haldimanna, H. Utza, M. A. Balmer i F. R. Strebela donesena je osuđujuća presuda zbog neovlaštenog snimanja skrivenom kamerom te im je izrečena novčana kazna. Podnositelji su protiv navedene presude podnijeli žalbu povodom koje je žalbeni sud u obrazloženju svoje odluke naveo kako su novinari trebali postupiti na način koji bi u manjoj mjeri naštetio interesima agenta osiguranja iako je u konkretnom predmetu postojao interes javnosti u otkrivanju informacija vezanih za životno osiguranje te je takav interes bio važniji od interesa pojedinca. Visoki sud kantona u Zürichu donio je presudu kojom je oslobodio podnositelje u odnosu na povredu privatnosti upotrebom skrivene kamere te je smanjio novčane kazne izrečene prvostupanjskom presudom.

Pozivajući se na članak 10. Konvencije, podnositelji su prigovarali kako je novčana kazna koja im je izrečena u postupku pred domaćim sudom dovela do nerazmjernog miješanja u njihovo pravo na slobodu izražavanja“.

Ocjena suda (ESLJP):

„Sud je iznio sljedećih šest kriterija koje je potrebno ispitati u cilju utvrđivanja je li postignuta ravnoteža između slobode izražavanja i prava na privatni život: (a) doprinos raspravi od općeg interesa, (b) može li se određena osoba smatrati javnom osobom i predmet reportaže/dokumentarca, (c) prijašnje ponašanje osobe, (d) način na koji se došlo do informacije, (e) stupanj ozbiljnosti, oblik i utjecaj reportaže/dokumentarca i (f) izrečena sankcija. Sud je navedene kriterije primijenio na konkretan predmet, uzimajući u obzir posebnosti slučaja: osobe koje su sudjelovale u događaju, konkretno agent osiguranja nije bio osoba poznata javnosti, a sporni dokumentarac nije bio usmjeren na agenta osobno nego na otkrivanje načina na koji osiguravajuća društva posluju.

Usprkos relativno blagim kaznama koje je domaći sud izrekao podnositeljima, kaznena presuda može imati obeshrabrujući učinak na medije u izražavanju kritike, čak iako podnositeljima nije izričito dovela do zabrane prikazivanja spornog dokumentarca.

Sud je primijetio kako je predmet dokumentarca – nedostatna zaštita potrošača prilikom prodaje životnog osiguranja, predstavljao dio vrlo zanimljive javne rasprave. Dokumentarac se nije fokusirao osobno na agenta nego na način poslovanja u okviru određene profesije. Sud je nadalje naveo kako podnositelji zaslužuju da se predmnijeva da su postupali u dobroj vjeri u pogledu želje da poštuju novinarsku etiku i švicarske zakone. Zaštitni mehanizam kojeg predviđa članak 10. Konvencije u odnosu na izvještavanje o temama važnim za interes javnosti ovisi o tome jesu li podnositelji postupali u dobroj vjeri i na temelju činjenica te su pružili „pouzdanu i jasnu“ informaciju sukladno novinarskoj etici. Sud je u odnosu na navedeno primijetio kako se istinitost činjeničnih navoda iznesenih u dokumentarcu nije nikada ni osporavala. Što se tiče načina na koji su dokumentarac i agenti osiguranja prikazani, snimka je emitirana u obliku izvještaja koji je bacao negativno svjetlo, posebice na agenta. Pritom je upotrijebljen audiovizualni medij kojim se ostvaruje neposredniji i jači učinak od pisanog medija.

Međutim, odlučujući faktor u cijelom događaju bio je taj da su podnositelji zamaglili agentovo lice i izmijenili njegov glas, a razgovor se nije odvijao u uobičajenim službenim prostorijama agenta osiguranja. Sud je stoga ustanovio kako miješanje u agentov privatni život koji je naknadno izrazio svoje mišljenje o spornom događaju, nije postiglo toliki stupanj ozbiljnosti da bi se moglo smatrati važnijim od interesa javnosti koji se u ovom slučaju odnosio na dobivanje informacija o navodnim zlouporabama u poslovanju osiguravajućih društava. Konačno, Sud je usprkos relativno blagim kaznama koje je domaći sud izrekao podnositeljima, ustanovio kako je kaznena presuda mogla imati obeshrabrujući učinak na medije u izražavanju kritike, iako podnositeljima nije zabranjeno prikazivanja spornog dokumentarca. Sud je stoga ustanovio kako je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

Sud podnositeljima nije dodijelio pravičnu naknadu budući da istu tijekom postupka nisu potraživali."

4.2.2. Nezakoniti dokazi, zvučno i slikovno snimanje u kaznenom materijalnom i procesnom pravu Republike Hrvatske

Sistem dokaznih zabrana u hrvatskom krivičnom procesnom pravu temelji se na članu 10. stav 2. Zakona o kaznenom postupku Republike Hrvatske, (ZKP RH) prema kojem se nezakonitim smatraju dokazi: “1) koji su pribavljeni kršenjem Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom propisane zabrane mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja, 2) koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života, osim u slučaju iz stav 3. ovog člana, 3) koji su pribavljeni povredom odredaba kaznenog postupka i koji su izričito predviđeni ovim Zakonom, 4) za koje se saznalo iz nezakonitih dokaza”.

Ono što je prethodno značajno napomenuti, jeste da hrvatski zakon o krivičnom postupku, za razliku od bosanskohercegovačkog, za dokaze koji su pribavljeni povredom Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom zajamčenih prava obrane, prava na ugled i čast, te prava na nepovredivost osobnog i obiteljskog života (član 10. stav 2. tačka 2. ZKP RH), u stavu 3. člana 10. sadrži generalnu ekskluzijsku klauzulu, prema kojoj se takvi dokazi *ne smatraju nezakonitim za teške oblike kaznenih djela iz nadležnosti županijskog suda, kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava.* (član 10. stav 3. ZKP RH).

O postojanju dokaznih zabrana odlučuje sudska praksa vodeći se “principom odvagivanja”. Temelj “odvagivanja” predstavlja tzv. “teorija pravnih krugova”, prema kojoj mogućnost korištenja dokaza zavisi od toga pogađa li povreda u bitnoj mjeri pravni krug počinitelja krivičnog djela ili je manjeg značenja. Na osnovu navedenog, zaključuje se da je “odvagivanje interesa krivičnog progona (tj. interesa utvrđivanja istine) sa povredom prava počinitelja, osnovna karakteristika hrvatskog sistema dokaznih zabrana. Ovako postavljen, sistem dokaznih zabrana je vrlo krut jer ne dopušta odvagivanje izvan vrlo uskog kruga slučajeva propisanih u član 10. stav 3. ZKP RH”.

Prema hrvatskom zakonodavstvu, zvučni ili slikovni snimak, u skladu sa članom 10. stav 2. tačka 2. ZKP RH predstavlja nezakonit dokaz, ako se njegovim pribavljanjem povređuje pravo na nepovredivost ličnog i porodičnog života zagarantovano Ustavom, zakonom ili međunarodnim pravom. Nesporno je da nezakonit dokaz u smislu citiranog člana predstavlja snimak pribavljen počinjenjem krivičnog djela neovlaštenog zvučnog snimanja i prisluškivanja (član 143. Krivičnog zakona Republike Hrvatske, KZ RH) ili neovlaštenog slikovnog snimanja (član 144. KZ RH). Međutim, čak i kada je nedvojbeno da snimak nije pribavljen na način koji predstavlja krivično djelo, to još uvijek nije dovoljno za ocjenu da je takav dokaz zakonit. U tom smislu Vrhovni sud navodi da ustavnu zaštitu osobnog života, koja se manifestuje propisivanjem dokaznih zabrana iz člana 10. stav 2. tačka 2. ZKP-a HR, „nije moguće derogirati činjenicom što čin snimanja nejavnog razgovora ne predstavlja kazneno djelo iz čl. 143. st. 1. KZ/11“ (VSRH, I Kž Us-2/16; slično i VSRH, I Kž Us-151/15; Županijski sud u Zagrebu, Kž436/16). “Na drugoj „stepenici“ ocjene zakonitosti snimka kao dokaza treba razmotriti usklađenost njegovog pribavljanja normama Ustava i međunarodnog prava;

tek ako i ta „prepreka“ bude pređena, dokaz se može smatrati zakonitim u smislu člana 10. stav 2. tačka 2. ZKP-a HR”:

O mogućnosti upotrebe privatnih snimki vlastitih ili tuđih razgovora razvijena je u novije vrijeme relativno opsežna sudska praksa u RH. *“Vrhovni je sud dosljedan u odbrani stajališta prema kojem je, izuzme li se izuzetak iz člana 10. stav 3. ZKP RH, dokazna upotreba takvih zvučnih snimki dopuštena jedino kada je snimljena osoba pristala na snimanje”* (VSRH, Kzz 16/01; I Kž-252/08; I Kž-981/02; I Kž Us-9/11; Kzz-38/11; I Kž Us-31/12; I Kž Us-2/16; I Kž Us-151/15; I Kž54/17; Županijski sud u Zagrebu, Kž-436/16) sa obrazloženjem da se snimana osoba samo u tom slučaju odrekla ustavnog prava „na tajnost takvog načina ophođenja“ (VSRH, I Kž-252/08; slično VSRH, I Kž Us-9/11), odnosno „na nepovredivost komuniciranja“ (VSRH, I Kž-981/02).

Nevažno je gdje se vodio snimani razgovor, npr. u radnom prostoru okrivljenika (VSRH, I Kž Us-151/15) ili u kafiću i automobilu (VSRH, I Kž Us-2/16). Irelevantno je i je li riječ o privatnoj ili službenoj, odnosno poslovnoj komunikaciji (VSRH, I Kž Us-151/15; Županijski sud u Zagrebu, Kž-436/16); pravo na tajnost komuniciranja imaju i službene osobe (VSRH, I Kž Us-9/11). Međutim, kao dokaz se može koristiti zvučna snimka same sebe koju je sačinila službena osoba jer je „zaštita privatnosti (...) ustanovljena (...) da priječi neosnovano zadiranje u privatni život druge osobe“, a ne u pogledu vlastitih postupaka (VSRH, I Kž-1092/06). Kada snimka razgovora predstavlja nezakonit dokaz, načelno nema zapreka da se snimatelj kao svjedok ispita o sadržaju razgovora (VSRH, I Kž Us-9/11; I Kž-246/13).

De lege lata, to znači da se “u hrvatskom pravu snimke kojima se povređuje intimna sfera okrivljenika, ali i one kojima se zadire u njegovu privatnu sferu, pa čak i društvenu sferu, izvan slučajeva iz člana 10. stav 3. ZKP-a RH ne mogu ocjenjivati kao dokaz u krivičnom postupku. U tom je kontekstu jedino javna sfera okrivljenika (jer je zadiranje u nju neinvazivno po privatnost okrivljenika) mogući izvor dokaza kada je riječ o privatnim zvučnim ili slikovnim snimkama”.

Kako je naznačeno, prema članu 10. stav 3. ZKP-a RH ne smatraju se nezakonitima dokazi pribavljeni povredom prava i sloboda iz člana 10. stav 2. tačka 2. u postupku za *teške oblike kaznenih djela iz nadležnosti županijskog suda, kod kojih interes kaznenog progona i kažnjavanja počinitelja preteže nad povredom prava.*

U praksi je izuzetak iz člana 10. stav 3. ZKP-a RH višekratno primjenjivan kod “odvagivanja” interesa krivičnog progona sa povredom prava počinitelja, u kontekstu počinjenih krivičnih djela neovlaštenog zvučnog snimanja i prisluškivanja (član 143. KZ RH) ili neovlaštenog slikovnog snimanja (član 144. KZ RH).

U tom smislu, značajna je praksa Vrhovnog suda Hrvatske, gdje je teškim oblikom kaznenog djela iz nadležnosti županijskog suda Vrhovni sud je smatrao npr. polnu zloupotrebu djeteta mlađeg od petnaest godina (čl. 158. st. 5. KZ-a) koju je počinio djed jedanaestogodišnje žrtve (VSRH, I Kž-278/14).

Najznačajnija odluka, koja je imala i medijski odjek, bila je odluka VSRH (I Kž Us-6/14) u kojoj je čl. 10. st. 3. ZKP-a primijenjen u odnosu na optužnog za podmićivanje zastupnika (čl. 339. st. 2. KZ-a), koji je kao gradonačelnik, s ciljem da osigura većinu u gradskom vijeću, ponudio mjesto člana nadzornog odbora i druge pogodnosti gradskoj vijećnici, a koja je taj razgovor snimila. Pri ocjeni da interes kaznenog progona preteže nad povredom prava iz čl. 10. st. 2. toč. 2. ZKP-a Vrhovni se sud vodio okolnošću da je optuženik „iskazao namjeru da svoj položaj i ovlasti koje proizlaze iz njegovog svojstva gradonačelnika (...) iskoristi u svrhu izigravanja pravnog sustava (...). Naime, optuženik je, upravo s obzirom na svoj položaj, bio odgovoran za uspostavu i očuvanje vladavine prava u društvu kao jedne od najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske (članak 3. Ustava), a time što je svoju poziciju gradonačelnika stečenu također na neposrednim izborima pokušao zlorabiti na prethodno opisani način, povrijedio je Ustavom zajamčenu nepovredivost suvereniteta vlasti. (...) Nastojanje optuženika da 'kupnjom' vijećničkog mandata članice druge političke stranke izmijeni izvornu biračku volju građana (...) predstavlja izrazitu prijetnju demokraciji.“

Nasuprot tome, VSRH (I Kž Us-2/16) smatrao je da ne postoje uvjeti za primjenu čl. 10. st. 3. ZKP-a u pogledu snimke u kojoj je viši stručni suradnik u gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i sport, okrivljen za primanje mita iz čl. 293. st. 2. KZ-a, tražio 1750 eura mjesečno njemu i drugim službenim osobama kao protuuslugu za zaključenje ugovora s gradom. Takav je stav sud obrazložio time da terećeno kazneno djelo „s obzirom na način počinjenja ne prelazi uobičajene okvire počinjenja ovakvih kaznenih djela (...) ni s obzirom na visinu zapriječene kazne (propisana kazna zatvora od jedne do osam godina), a niti po visini terećene imovinske koristi koja je bez sumnje znatna, ali ne takva da bi sama po sebi dala potreban značaj teškog kaznenog djela u smislu čl. 10. st. 3. ZKP/08 (...).“ U još jednom je slučaju koruptivnog kaznenog djela (trgovanje utjecajem iz čl. 295. st. 1. KZ-a) VSRH (I Kž Us-151/15) zaključio da nisu ispunjene pretpostavke za primjenu odredbe čl. 10. st. 3. ZKP-a, pri čemu je uzeo u obzir da visina primljenog mita, druge posebne okolnosti, kao ni zapriječena kazna za to kazneno djelo „ne daju karakteristike postupanja težeg značaja koji je uvjet za primjenu odredbe čl. 10. st. 3. ZKP/08.“

Dakle, iako hrvatsko krivično procesno zakonodavstvo propisuje izuzetak od nezakonitosti dokaza, po principu "vaganja" ne može se svaki nezakonit dokaz/snimak koji je nesporno nastao neovlašteno (sačinjen od strane građana bez pristanka snimanih), ozakoniti zbog postojanja javnog interesa. Posljednja dva citirana slučaja su posebno značajna, jer se radi o koruptivnim djelima, a snimka gdje su počinioci zadokumentovani *in flagrante* svakako je oglašena nezakonitom, jer je utvrđeno da javni interes nema pretežući značaj nad načinjenom povredom prava pojedinca na privatnost.

4.3. Materijalno-pravni prigovori odbrane I-optuženog u vezi sa Neovlaštenim snimanjem kao nedopuštenim i nezakonitim dokazom

Odbrana I-optuženog Pandža Marka je u toku postupka istakla materijalno pravni prigovor nepostojanja krivičnog djela Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona BiH jer da je već iz činjeničnog opisa djela koje se stavlja na

teret I-optuženom vidljivo da nisu ispunjena bitna obilježja tog krivičnog djela koji se optuženima stavlja na teret, II-optuženom Aleševiću se stavlja na teret krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, i to prigovorima da nije ostvareno obilježje službenog statusa II-optuženog, njegova službena svojstva i njegove službene radnje. U teoriji ova dva krivična djela smatraju tkz deliktima susretanja, a počinioci istih su nužni sudionici.

Kao što je to već u uvodnom dijelu rečeno, Sud nije proveo sve dokaze Tužilaštva, tako da nije uspio raspraviti i utvrditi činjenično stanje u optužnici i krivičnopravni događaj koji se optuženima stavlja na teret. Ali se Sud mogao rukovoditi djelimično provedenim dokazima, činjeničnim opisom optužnice, kao i tkz „Rezultatima istrage” optužnice u kojima se tvrdi da:

„Osnovana sumnja da su Marko Pandža i Nermin Alešević počinili krivična djela koja im se stavljaju na teret proizlazi iz rezultata provedene istrage. Naime, to prije svega proizlazi iz iskaza osumnjičenog Marka Pandže koji je u svom iskazu priznao počinjenje krivičnog djela. S druge strane osumnjičeni Nermin Alešević se u toku krivičnog postupka branio šutnjom.

Marko Pandža je u svom iskazu u svojstvu osumnjičenog dana 06.06.2019.godine u prisustvu svog branioca opisao način na koji se krivično djelo desilo. Naime, nakon što su ga kolege Tatarević Kemal i Neven Veseljak upoznali sa Nerminom Aleševićem, koji mu je ispričao da ima problema sa pravosudnim organima i to u Unsko-sanskom kantonu i Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo, obećao istom da će razgovarati sa svojim prijateljem Vladimirom Jurišićem koji je inače vjenčani kum Predsjednika Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, Milana Tegeltije. Nakon što se čuo telefonom sa Jurišićem, kao i sa Milanom Tegeltijom dogovorio je sastanak sa istima, kao i sa Nerminom Aleševićem za dan 23.11.2018.godine, kojom prilikom je Alešević Predsjednika VSTV-a upoznao sa svojim problemima te je Tegeltija obećao Aleševiću da će provjeriti šta je razlog nerješavanja predmeta, ali da je potrebno da mu se dostavi broj tog predmeta. Također navodi da je prije sastanka rekao Aleševiću da pred Tegeltijom ne spominje bilo kakvo davanje novca. Nakon sastanka, navodi da je kroz razgovor pokušao navesti Nermina da mu da nešto novca spominjući da je potrebno da taj novac da Milanu Tegeltiji, a što nije bilo tačno, te da je novac tražio i uzeo isključivo za sebe, navodi da se radi o novcu u iznosu od dvije hiljade konvertibilnih maraka.

Iz iskaza svjedoka Tatarević Kemala i Nevena Veseljaka zaposleni u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu BiH, RC Banja Luka, proizilazi da oni poznaju Alešević Nermina jer su sa istim ranije sarađivali na nekom predmetu, ta da su ga oni i upoznali sa svojim kolegom Markom Pandžom.

Svjedok Vladimir Jurišić navodi da ga je njegov poznanik Marko Pandža više puta pozivao pitajući da li njegov kum Milan Tegeltija može da primi i sasluša njegovog prijatelja koji ima problema sa pravosudnim organima, u smislu da želi da prijavi neki kriminal, navodi da je Marku dao broj Milana Tegeltije kako bi neposredno s njim kontaktirao, nakon čega su se dogovorili da se nađu na kafi u kafiću „Dionis“ u Boriku,

Banja Luka, kojom prilikom je Marko došao zajedno sa Nerminom u navedeni kafić u kojem su već ranije sjedili Vladimir i Tegeltija.

Svjedok Milan Tegeltija u svom iskazu navodi da ga je njegov kum Vladimir Jurišić zamolio da primi i sasluša njegovog poznanika Marka Pandžu jer njegov drug Nermin Alešević ima problema sa pravosudnim institucijama u Krajini. Nakon što je pristao da ih primi i sasluša, sastali su se jedne prilike u mjesecu novembru 2018.godine kada je Alešević iznio svoj problem tražeći od Tegeltije da mu pomogne. Tegeltija je rekao da mu je potreban broj predmeta kako bi mogao da vidi o čemu se tu radi. Nakon toga niko ga nije kontaktirao u vezi tog predmeta niti je s kim razgovarao o istom. Još navodi da mu nije bilo poznato da je Alešević snimao njihov razgovor u toku predmetnog sastanka, te da se u tom slučaju smatra kao oštećeni.“

Sud je u toku dokaznog postupka saslušao svjedoke Kemala Tatarevića, Nevena Veseljaka i Vladimira Jurišića, koji su potvrdili rezultate istrage u dijelu interpretiranja njihovih iskaza iz istrage.

Prema činjeničnom opisu optužnice, II-optuženom se stavlja na teret, opisano, da je djelo počinio kao službeno lice:

„u svojstvu policijskog službenika Državne agencije za istrage i zaštitu BiH, na radnom mjestu istražitelja za borbu protiv terorizma i trgovinu ABHO u Kriminalističko-istražnom odsjeku Regionalnog ureda Banja Luka, u činu mlađeg inspektora, koristeći svojstvo službenog lica i mogućnosti svoje funkcije u instituciji BiH, svjestan da nezakonito postupa u okviru svoje funkcije, protivno osnovama rada policijskog službenika sadržanim u članu 3. Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine“,

dalje se u optužnici opisuju službene radnje II-optuženog u svojstvu službenog lica kojima ostvaruje obilježja krivičnog djela koje mu se stavlja na teret:

„radi nelegalnog ostvarivanja sopstvene koristi, svjesno zahtijevao novac za sebe, kako bi kao posrednik izvršio uticaj na predsjednika Visokog sudskog i tužilačkog savjeta Bosne i Hercegovine, Tegeltija Milana, da isti koristeći svoju funkciju izvrši uticaj na glavnog tužioca Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo, Burzić Dalidu, kako bi ista uticala na postupajućeg tužioca da izvrši radnju koju bi inače morala izvršiti, da uzme u rad predmet Kantonalnog tužilaštva Kantona Sarajevo broj: T09 0 KTO 0112075 17, u kojem je Alešević Nermin zainteresirana stranka, te primio novac za sebe, a što je i htio“

pa da bi time bi „Pandža Marko na način opisan tačkom 1. počinio krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a Alešević Nermin na način opisan tačkom 2. počinio krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine“.

Krivično djelo Primanje poklona i drugih oblika koristi iz člana 217. st 1. i 2. KZ BiH:

“(1) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, koje zahtijeva ili primi poklon ili kakvu drugu korist za sebe ili za drugo lice ili koje primi obećanje poklona ili kakve koristi za sebe ili za drugo lice, da u okviru svoje funkcije izvrši što ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši što bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica, kazniće se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(2) Službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, koje zahtijeva ili primi poklon ili kakvu korist za sebe ili za drugo lice, ili koje primi obećanje poklona ili kakve koristi za sebe ili za drugo lice, da u okviru svoje funkcije izvrši što bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica ili da ne izvrši što ne bi smjelo izvršiti, kazniće se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Kaznom iz stava 1. ovog člana kazniće se službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i strano službeno lice ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika, koje poslije vršenja ili nevršenja iz st. 1. i 2. ovog člana, a u vezi s tim, zahtijeva ili primi poklon ili kakvu drugu korist za sebe ili za drugo lice.”

Sud je u obavezi da se prvenstveno odredi u odnosu na procesne prigovore, kao svojevrsna prethodna pitanja meritornom odlučivanju o krivnji, dok se rješavanje materijalnih prigovora u vezi sa postojanjem i obilježjima krivičnog djela i krivnjom počinitelja odvija u okviru meritornog odlučivanja o krivnji.

Sud nalazi kako je potrebno odrediti se i po ovom materijalnom prigovoru odbrane I-optuženog, ali isključivo u vezi sa odlučivanjem istaknutih procesnih prigovora zakonitosti u okviru razmatranja javnog interesa kao isključenja protivpravnosti kod upotrebe neovlaštenog snimka kao dokaza za dokazivanje da je I-optuženi Pandža Marko počinio krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, a II-optuženi Alešević Nermin krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine.

Iz činjeničnog opisa tač. 1. i 2. potvrđene optužnice, za ovaj Sud odnosno postupajućeg sudiju kao presuditelja upitno je i nejasno kako se činjenični konstrukt optužnice podvodi pod obilježja pomenutih krivičnih djela Primanje dara i drugih oblika koristi odnosno Davanje dara i drugih oblika koristi, jer je već iz činjeničnog opisa optužnice vidljivo da I-optuženi Pandža u konkretnom slučaju ne nastupa u svojstvu “službene ili odgovorne osobe u institucijama BiH”, niti radnje poduzima “da u okviru funkcije izvrši što ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši što bi moralo izvršiti ili posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog ili odgovornog lica”, niti se tvrdi da je I-optuženi “posredovao u podmićivanju službene ili odgovorne osobe” (u konkretnom slučaju predsjednika VSTV BiH).

Sud je mišljenja da stoji osnovana sumnja da bi I-optuženi Pandža radnjama opisanim u optužnici mogao ostvariti obilježja krivičnog djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219. KZ BiH, a II-optuženi Alešević stim u vezi krivično djelo Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219a. KZ BiH.

Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219. KZ BiH:

“(1) Ko posredno ili neposredno zahtijeva ili zaprimi ili prihvati nagradu ili kakvu drugu korist ili obećanje nagrade ili kakve druge koristi, za sebe ili drugoga, da korištenjem svog stvarnog ili pretpostavljenog službenog ili društvenog ili uticajnog položaja ili drugog statusa posreduje da službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili strano službeno lice ili međunarodni službenik ili arbitar ili sudija porotnik izvrši ili neizvrši službenu ili drugu radnju kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko posreduje, koristeći svoj službeni ili društveni ili uticajni položaj ili drugi status, da službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili strano službeno lice ili međunarodni službenik ili arbitar ili sudija porotnik izvrši ili ne izvrši službenu ili drugu radnju kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od jedne do osam godina.

(3) Ako je počinitelj za počinjenje krivičnog djela iz stava (2) ovog člana zahtijevao ili primio ili prihvatio nagradu ili kakvu drugu korist za sebe ili drugoga, kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od jedne do deset godina.

(4) Primljena nagrada ili kakva druga korist bit će oduzeta”.

Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219a. KZ BiH:

“(1) Ko posredno ili neposredno licu koje ima službeni ili društveni ili uticajni položaj ili drugi status učini ili ponudi ili obeća nagradu ili kakvu drugu korist da posreduje da službeno ili odgovorno lice u institucijama Bosne i Hercegovine ili strano službeno lice ili međunarodni službenik ili arbitar ili sudija porotnik izvrši ili ne izvrši službenu ili drugu radnju

kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko posredno ili neposredno, na zahtjev lica koje ima službeni ili društveni ili uticajni položaj ili drugi status, počini krivično djelo iz stava (1) ovog člana i prijavi krivično djelo prije njegovog otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno može se osloboditi kazne.

(3) Primljena nagrada ili kakva druga korist bit će oduzeta, a u slučaju iz stava (2) ovog člana može se vratiti licu koje je dalo nagradu ili kakvu drugu korist”.

Na osnovu provedenog dokaza na pretresu, saslušanja svjedoka Vladimira Jurišića, dovodeći izjave ovog svjedoka u vezu sa činjeničnim opisom iz optužnice, za Sud ne stoji osnovana sumnja da je I-optuženi Pandža kritične prilike nastupao kao službena osoba, dakle ne u „svojstvu policijskog službenika Državne agencije za istrage i zaštitu BiH, na radnom mjestu istražitelja za borbu protiv terorizma i trgovinu ABHO u Kriminalističko-istražnom odsjeku Regionalnog ureda Banja Luka, u činu mlađeg inspektora, koristeći svojstvo službenog lica i mogućnosti svoje funkcije u instituciji BiH, svjestan da nezakonito postupa u okviru svoje funkcije, protivno osnovama rada

policijskog službenika sadržanim u članu 3. Zakona o policijskim službenicima Bosne i Hercegovine“.

Za ovaj Sud stoji osnovana sumnja da je I-optuženi Pandža kritične prilike nastupao u *“drugom statusu”* iz člana 219. KZ BiH, privatno, bez svojstva službene osobe, koristeći se isključivo poznaničko srodničkim vezama odnosno prijateljsko - kumovskim (I-optuženi Pandža je dugogodišnji poznanik sa Jurišićem koji je kum Tegeltije), kako bi za novčanu nagradu doveo u vezu II-optuženog Aleševića sa predsjednikom VSTV BiH Tegeltijom radi rješavanja određenih sudskih problema Aleševića, pri čemu je Aleševića doveo u zabludu da posreduje u podmićivanju predsjednika VSTV BiH kako bi od Aleševića dobio novac, kako se to posredno zaključuje na osnovu činjeničnog opisa optuženja i provedenih dokaza. Ovakav koncept ostaje kao jedini zaključak za Sud jer Tužilaštvo u optužnici ne tvrdi da *„je I-optuženi posredovao u podmićivanju službene ili odgovorne osobe (u konkretnom slučaju predsjednika VSTV BiH)“*.

Nakon uvodnih razmatranja, slijedi centralni odjeljak četvrtog dijela koji sadrži razloge presude u vezi sa sa neovlaštenim snimkom sastanka od 23.11.2018. godine.

4.4. Neovlašteno snimanje kao nedopušten i nezakonit dokaz: Audio video zapis sastanka Alešević Nermina, Pandža Marka, Jurišić Vladimira i Tegeltija Milana koji je održan u Banja Luci dana 23.11.2018. godine, objavljeno na YouTube kanalu dana 23.05.2019. godine

Kao što je rečeno u uvodnim napomenama ovog obrazloženja, sudija za prethodno saslušanje je prilikom razmatranja podignute predmetne optužnice protiv optuženog Aleševića odbio potvrđivanje tačke 3. optužnice za krivična djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. stav 2. i Neovlašteno fotografiranje iz člana 156. stav 1., oba iz Krivičnog zakonika Republike Srpske (KZ RS) jer da iz dostavljenih dokaza uz optužnicu ne proističe postojanje osnovane sumnje da je osumnjičeni Alešević počinio i ta krivična djela iz tačke 3. optužnice, kako to stoji u Rješenju sudije za prethodno saslušanje ovog Suda, broj S1 2 K 032622 20 Ko od 18.12.2020. godine, o djelomičnom potvrđivanju optužnice.

Obrazlažući takvu odluku sudija za prethodno saslušanje navodi da *„Tužilaštvo evidentno osnovanu sumnju u pogledu činjeničnih okolnosti za postojanje ovih krivičnih djela koje čine tačku 3. optužnice, sadržajno i suštinski crpi iz iskaza koji je Alešević Nermin dao u svojstvu svjedoka“*, pa kako ovaj Zapisnik Sudu nije dostavljen i razmatran prilikom podizanja optužnice jer ga je Tužilaštvo prethodno, a nakon što ga je koristilo u istrazi neko vrijeme, izdvojilo iz dokaza zbog činjenice da Alešević Nerminu kao svjedoku nisu dali imunitet, niti je bilo drugih dokaza Tužilaštva uz podignutu optužnicu za dokazivanje krivnje Aleševića za ova djela iz tačke 3. optužnice, to je sudija za prethodno saslušanje odbio ovu tačku optužnice zbog čega se II-optuženom Alešević Nerminu nije sudilo i za tačku 3. optužnice za krivična djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje i Neovlašteno fotografiranje, oba iz KZ RS.

Za Sud stoji osnovana sumnja da se djelo I-optuženog moglo počinuti korištenjem njegovog privatnog svojstva, privatno srodničkih veza i odnosa (tkz kumovskim), dakle "u drugom statusu", pa kada se u obzir uzme i relativno niska visina ostvarene protivpravne koristi, te visina zapriječene kazne za spomenuta krivična djela, kada se primijeni u međunarodnom pravu prihvaćen princip "vaganja" jačine interesa, pojedinačnog u odnosu na javni, sve ovo upućuje Sud na zaključak da se ne može ovaj nezakonit dokaz/snimak koji je nesporno nastao neovlašteno (sačinjen od strane građana, bez pristanka učesnika), konvalidirati odnosno ozakoniti zbog postojanja javnog interesa, pa je stoga zaključak Suda da neovlašteno snimanje ovog događaja nema takvu težinu i značaj koji bi opravdao javni interes da se kao dokaz koristi za dokazivanje da je I-optuženi Pandža Marko počinio krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz člana 217. stav 2. Krivičnog zakona BiH, a II-optuženi Alešević Nermin krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 2. Krivičnog zakona BiH, niti za obilježja krivičnih djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219. KZ BiH, odnosno Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem, za koja krivična djela Sud nalazi da više odgovaraju činjeničnom opisu iz optužnice.

Tužilaštvo je tokom ovog postupka, u optužnici kao i na pretresu, tvrdilo da je optuženi Alešević autor tih snimaka i da je on predao taj snimak medijima, pozivajući se na izvode iz medija, sa internet portala, koji su Sudu dostavljeni kao prilozi izjašnjenja Tužilaštva povodom prigovora zakonitosti, čemu se odbrana optuženog usprotivila prigovorima da se takvim dokazima, izvodima iz štampe/medija, ne može dokazivati krivično djelo i krivnja, odnosno autorstvo snimka i predaja snimka medijima, te je stim u vezi odbrana optuženog Aleševića na konačnom stanovištu da nije dokazano ko je stvarni autor tog neovlaštenog snimka i ko je osoba koja je taj neovlaštenu snimak predala medijima radi javne objave, što je stav i Suda jer se ova činjenica nije uspjela raspraviti na pretresu zbog već opisanih razloga.

Stoga je Sud je kod ocjenjivanja ovog dokaza kao polazno stanovište imao pretpostavljenu činjenicu da se radi o anonimnom snimku, snimku nepoznatog autora i nepoznatog dostavljača medijima/javnosti, pa nakon što se činjenica anonimnosti takvog snimka dovede u vezu sa činjenicom da je snimak kod njegovog autora ili nekog drugog lica bio duže od šest mjeseci nakon snimanja očigledne nezakonitosti koja se vidi na snimku, kao i sa činjenicama da je nepoznat motiv takvog snimanja, kao i motivi višemjesečnog držanja snimka u tajnosti i predaje medijima/javnosti, te u vezu sa osnovanom sumnjom da se u konkretnom slučaju radilo o privatnom nastupu i radnjama I-optuženog, tada sve ove činjenice dobivaju na težini i značaju kod procjenjivanja njegove moguće konvalidirane dokazne zakonitosti za potrebe dokazivanja optužbe, u prilog ocjene i odluke Suda da se ovaj nezakonit snimak ne može konvalidirati pa tako koristiti kao dokaz.

Nasuprot tvrdnjama odbrane, Sud nalazi da je Tužilaštvo ovaj dokaz u toku istrage zakonito pribavilo, jer se za ovakav dokaz, koji je javno objavljen na internet stranici You Tube čime je stavljen na raspolaganje javnosti pa tako i Tužilaštvu BiH, nije bilo potrebno prethodno zatražiti naredbu sudije za prethodni postupak kako bi se ovaj

snimak pribavio od vlasnika ove internet stranice, već da je bilo dovoljno, kao u konkretnom slučaju, provođenje policijskog uviđaja spomenute internet YouTube stranice, te stim u vezi dokazno snimanje sadržaja objavljenog snimka na podesan način.

Međutim, Sud nalazi da se radi o nezakonitom snimku *per se*, sačinjen protivno zabrani neovlaštenog snimanja, kršenjem propisa o privatnosti građana, protivno znanju i volji učesnika na snimku, što je Sud utvrdio na osnovu dijelova iskaza njihovih učesnika koji su navedeni u obrazloženju Rješenja sudije za prethodno saslušanje ovog Suda o djelimičnom potvrđivanju optužnice Tužilaštva BiH kojim je odbijena tačka 3. koja se odnosila na nezakonito snimanje i fotografisanje. Konačno, da se radilo o neovlaštenom snimku, to je za stranke i branitelje nesporno, pa tako za Tužilaštvo kada se odlučilo da ovo djelo pravno kvalificira kao krivična djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. stav 2. i Neovlašteno fotografiranje iz člana 156. stav 1., oba iz Krivičnog zakonika Republike Srpske.

Dakle, prema krivičnom zakonodavstvu u BiH (prema Krivičnom zakoniku Republike Srpske) jasno je da je snimak koji je pribavljen neovlašteno, na način kojim se ostvaruje biće krivičnog djela Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje nezakonit, pa se takav snimak ne može zakonito iskoristi kao dokaz u krivičnom postupku osim za dokazivanje učinjenja tog krivičnog djela, jer je odredba Zakona o krivičnom postupku BiH koja propisuje zakonitost dokaza (član 10.) nedvosmislena i onemogućava da se sudska odluka zasnuje na dokazima koji su, neposredno ili posredno, sami po sebi ili po načinu pribavljanja, nastali povredama ljudskih prava i sloboda propisanih Ustavom i međunarodnim ugovorima koje je BiH ratifikovala, ili na dokazima koji su pribavljeni bitnim povredama ovog zakona.

Sud je prilikom razmatranja zakonitosti korištenja ovog neovlaštenog snimka, osim odredbi ZKP BiH, cijenio i odredbe EKLJP, teoriju i praksu ESLJP, pa utvrdio da se u ovom konkretnom slučaju sve izložene okolnosti moraju promatrati restriktivno i da iste ne mogu opravdati javni interes da se kao dokaz koristi za dokazivanje krivičnih djela iz tač. 1 i 2. Optužnice u ovom krivičnom postupku.

Stoga ako je snimanje bilo neovlašteno, a u konkretnom slučaju je nesporno bilo, tada nema načina da se naknadno konvalidira, ozakoni, osim ukoliko je bilo učinjeno u javnom interesu, što nije bilo u ovom konkretnom slučaju jer je za Sud izvjesno da je bilo poduzeto iz nepoznatih razloga i motiva, vjerovatno iz privatnih razloga i motiva, koji zaključak Sud gradi u nedostatku argumentacije da počinjeno u javnom interesu. Navedeno jasno proizlazi iz samog činjeničnog opisa optužnice, prema kojem je I-optuženi Pandža kritične prilike radi nelegalnog ostvarivanja sopstvene koristi svjesno zatražio novac za sebe, pri čemu je Aleševića doveo u zabludu da posreduje u podmićivanju predsjednika VSTV BiH kako bi od istog dobio novac, s obzirom na to da Tužilaštvo u optužnici ne tvrdi da „*je I-optuženi posredovao u podmićivanju službene ili odgovorne osobe (u konkretnom slučaju predsjednika VSTV BiH)*“. Imajući u vidu navedeno, Sud je na konačnom stanovištu da se radi o nezakonitom snimku, sačinjenom protivno zabrani neovlaštenog snimanja, kršenjem propisa o privatnosti građana, protivno znanju i volji učesnika na snimku, zbog čega se takav snimak ne

može zakonito iskoristi kao dokaz u krivičnom postupku, osim za dokazivanje učinjenja tog krivičnog djela.

Procesno pravilo tkz plodova otrovne voćke nalaže isključivanje nezakonitih dokaza iz činjenične građe na osnovu koje Sud donosi odluku. Iz postupka se odstranjuje kako sam nezakoniti dokaz (snimak) tako i izveden dokaz koji se smatra njegovim saznajnim sadržajem, odnosno upotrebna vrijednost emitovanja snimka, kojim se dokazuju neke činjenice.

Dakle, ovaj dokaz (audio video snimak sastanka) Tužilaštvo je moglo koristiti samo kao dokaz da je počinjeno krivično djelo Neovlašteno prisluškivanje i tonsko snimanje iz člana 155. stav 2. i krivično djelo Neovlašteno fotografiranje iz člana 156. stav 1., oba iz Krivičnog zakonika Republike Srpske, kao što je bilo slučaj kod podizanja predmetne optužnice, ali je u fazi potvrđivanja optužnice, kao što je to već rečeno, sudija za prethodno saslušanje odbio spomenutu tačku 3. optužnice.

Stoga se ovaj dokaz morao isključiti iz nastavka postupka, zbog čega se nije mogao prihvatiti kao dokaz za dokazivanje da je I-optuženi Pandža Marko počinio krivično djelo Primanje dara i drugih oblika koristi iz tačke 1. optužnice, a II-optuženi Alešević Nermin krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz tačke 2. Optužnice, kako se to optuženima optužnicom pravno kvalificira, niti za dokazivanje vjerovatnih obilježja krivičnog djela Primanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219. KZ BiH, odnosno krivično djelo Davanje nagrade ili drugog oblika koristi za trgovinu uticajem iz člana 219a.KZ BiH, pa se kao dokazi moraju isključiti i oni dokazi koji su nastali na osnovu ovog dokaza.

Kako je Sud ovaj snimak utvrdio kao nezakonit dokaz, te ga kao takav odbio za izvođenje, to je stim u vezi Sud takođe iskaz osumnjičenog Marka Pandže, za koji Tužilaštvo tvrdi da je u tom iskazu priznao počinjenje krivičnog djela, primjenom pravila odredbe člana 10. stav 3. ZKP BiH, doktrinom „ploda otrovne voćke“, utvrdio nezakonitim i takođe ga odbio za provođenje.

***

Na osnovu izloženog, za Sud je utvrđeno da su prije i tokom istrage Tužilaštva počinjene pojedine bitne povrede odredbi Zakona o krivičnom postupku i Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koje se odnose na pravičnost postupka, prava osumnjičenog i prava svjedoka, te stim u vezi prekršene pojedine odredbe o zakonitom ispitivanju osumnjičenog i saslušanju svjedoka, kao i predlaganjem dokaza nastalih kršenjem prava na privatnost građana neovlaštenim snimanjem i fotografisanjem, zbog čega su takvi dokazi utvrđeni kao nezakoniti, kao i dokazi koji su nastali na tim dokazima, pa su stoga odbijeni za izvođenje, što je sve u konačnici dovelo do oslobađanja optuženih od optužbe, na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH, jer nije dokazano da su optuženi učinili krivična djela za koja se optužuju, u suprotnom bi bilo povrijeđeno pravo na pravično, pošteno suđenje što bi dovelo do nezakonite presude.

5. OSTALE SUDSKE ODLUKE

Kao što je rečeno ranije, ova presuda je suštinski donesena temeljem sudske procesne odluke na ročištu od 21.05.2021. godine kojom su prihvatanjem prigovora odbrane utvrđeni kao nezakoniti svi ključni dokazi Tužilaštva zbog čega su odbijeni za izvođenje, pa kako su svi dokazi Tužilaštva BiH na kojim je potvrđena optužnica i koji su predloženi odbijeni za izvođenje, to je odlučeno da se neće provoditi dokazi odbrane, niti se stoga mogu provoditi dodatni dokazi Tužilaštva, stoga je objavljeno da je dokazni postupak okončan, tako da su stranke i branitelji pozvani na davanje završnih riječi u skladu sa pravilom iz odredbe člana 277. ZKP BiH.

Dakle, iako je strankama i braniteljima, a prvenstveno tužitelju i braniteljima kao stručno pravno upućenim i kvalificiranim licima, u trenutku pozivanja na davanje završnih riječi bila poznata sudska odluka koja se ima donijeti (presuda na osnovu člana 284. tačka c) ZKP BiH kojom se optuženi oslobađaju se od optužbe), stranke i branitelji su propustili da se u završnim riječima, odnosno u završnom obraćanju Sudu odrede u odnosu na eventualni imovinsko pravni zahtjev ili oduzimanje protivpravno stečene imovinske koristi, vezano za novčani iznos od 2.000,00 KM (dvijehiljade konvertibilnih maraka) koji je kritične prilike Alešević dao Pandži, kao iznos imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom prema stavu Tužilaštva u optužnici, kao i u odnosu na vraćanje privremeno oduzetih predmeta vlasniku (mobilni aparat crne boje „Samsung“ sa oznakom SM-J/30F/DS 16 GB sa dva IMEI broja i to IMEI: ... i IMEI: ... ..., sa SIM1 karticom bez oznake, i SIM2 friend karticom sa oznakama ... i microSD karticom Kingston 16 GB oznake N0742-005.A00LF – privremeno oduzeti od Pandža Marka).

Stoga će Sud posebnim rješenjem, nakon pravosnažnosti ove presude, odlučiti o eventualnom imovinsko pravnom zahtjevu ili o oduzimanju protivpravno stečene imovinske koristi, vezano za novčani iznos od 2.000,00 KM (dvijehiljade konvertibilnih maraka) koji iznos je kritične prilike Alešević dao Pandži, kao i u odnosu na vraćanje privremeno oduzetih predmeta vlasniku, a nakon što se stim u vezi stranke i branitelji obrate Sudu opredjeljenim prijedlogom odnosno zahtjevom, posebnim pismenim podneskom.

Odluka o troškovima krivičnog postupka je donesena na osnovu člana 189. stav 1. ZKP BiH kojom je propisano da troškovi krivičnog postupka padaju na teret budžetskih sredstava kada se donese presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude strankama i branitelju dozvoljeno je pravo žalbe Apelacionom odjeljenju ovog Suda u roku od 15 dana od dana prijema iste iz svih žalbenih razloga, u dovoljnom broju primjeraka.

DOSTAVITI:

1. Tužilaštvo BiH, na broj T20 0 KTK 00 17558 19,
2. I-optuženi Pandža Marko,
3. Braniteljica I-optužnog Erceg Gordana, advokatica iz Banja Luke,
4. II-optuženi Alešević Nermin,
5. Branitelj II-optuženog Feraget Ifet, advokat iz Sarajeva,
6. U spis.

ZAPISNIČARKA
STRUČNA SARADNICA
Biljana Janković

SUDIJA
Goran Radević